

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENEK

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

„Oborožena Anglija je jamstvo za mir“

Pretekli teden je angleška spodnja zbornica obravnavala preračun za vsa tri področja narodne obrambe, to je za suhozemsko vojsko, za vojno mornarico in za vojno letalstvo, ki so v Angliji podrejena vsako svojemu lastnemu ministertvu, ki pa imajo spet skupne ustanove, ki posamezne potrebe spravljajo v sklad, tako da se lahko govori o skupnem vodstvu in vprašanjih narodne obrambe. Preračunska obravnava, tako podatki, ki so jih dali posamezni ministri, dopolnilna obvestila ministrskega predsednika samega, kakor tudi izjave posameznih poslancev, je vzbudila v Evropi toliko pozornosti, kakor do sedaj še nikoli. Imeli smo vtis, kakor da vsa Evropa zre v Anglijo in pričakuje od tam besede, ki bo odločila o miru in o vojni. Še nikoli poprej se je javno mnenje v Evropi ni toliko zavedalo resničnosti izjave, ki jo je dal lord Baldwin tik pred svojim odstopom kot ministrski predsednik, češ da je močna Anglija najboljšje jamstvo za mir med narodi. V letošnji preračunski obravnavi so se ministri v nasprotju z dosedanjim običajem molčeli, kadar je šlo za vojne izdatke, zelo obširno razgovorili in so pred javnost razgrnili vse podrobnosti o angleškem oboroževanju na morju, na kopnem in v zraku, tako da si je vsakdo, prijatelj ali nasprotnik, lahko napravil točno sliko o resnih naporih angleške velesile, da se oboroži tako, da odslej ne bo capljala za dogodki, marveč jim bo dajala smer.

Mornariški minister je v svoji razlagi preračunanih izdatkov dejal, da bo Anglija svoj gradbeni načrt končala sicer šele leta 1942, toda že sedaj je angleška vojna mornarica po svoji tonazi, po izbranosti in izvirnosti strelnega materiala kakor po izobrazbi moštva tako močna, da se mirno lahko poskuša s katerokoli drugo pomorsko silo ali skupino pomorskih sil v Evropi, ako sme v Sredozemskem morju računati na polno sodelovanje francoskega brodograditelja. Že danes ima Anglija 15 velikih, moderniziranih oklopnih bojnih ladij, 15 težkih oklopnih križark, 44 manjših križark, 6 nosilcev letal, 166 rušilcev, 54 podmornic, 43 patrolnih ladij in 58 torpedovcev, ne računajoč manjših pomožnih edinic. V teku leta se bodo svojemu bojnemu brodograditelju pridružile še dve veliki oklopni bojni ladiji, 11 lažjih križark, 4 nosilke letal, 12 rušilcev in 10 podmornic. Njeno pomorsko moštvo šteje 130.000 mož in bo v teku leta še pomnoženo za nadaljnjih 12.000 mož. Za njimi pa stojijo stotine preizkušenih rezervistov. Angleška vojna mornarica razpolaga s tako preciznimi protiletalskimi topovi, da se je o njih neki francoski admiral izrazil, »da ne bi bil rad med piloti, ki jim bo pripadla naloga, da napadejo kakšno angleško bojno ladjo.« V pogledu pomorskega pa je položaj angleškega brodograditelja edinstven in zanj ni primere, ker nobeno drugo vojno brodograditelstvo ne more tako dobro izvežbati, kakor Anglija, ki ima denarna sredstva na razpolago, da v najvišji meri svoje brodograditeljske veščine na odprtih morjih. V angleško mornarico se je vrnil spet ofenzivni duh, ki je najboljše gonilna moč njene moči na morju.

Glede kopne vojske je Anglija doživela v zadnjih letih naravnost čudežen preobrat. Njena kopna vojska je l. 1935 štela komaj 114.000 plačanih mož in je komaj zadostovala za izključno domače potrebe. Danes šteje angleška stoječa vojska 600.000 mož in preračun za to leto znaša 40 milijard našega denarja, ki bo izdan za najmodernejšo opremo moštva. Vojni minister ni šel iz besedami, ko je hvalil napredek v organizaciji kopne vojske, katere naloga odslej ne bo več, da bo varovala domače obale pred nasprotniki, ampak ki bo šla takoj na evropsko celino, če bi bila tamkaj napadena Francija ali Belgija. Za enkrat angleške divizije sicer še ne bi mogle nadomestiti 36 češkoslovaških divizij, na katere je do pred pol leta smela računati Francija, toda v kratkem bo tudi ta vrzel izpolnjena. Tudi kopno vojsko je prešinil nov duh, je dejal vojni minister, in danes je treba pristojevoljne vpise angleške moške mladine odklanjati, tako število in in takšen je zagon, ki je zajel angleški narod vseh slojev in vseh plasti izdatkov za opremo kopne vojske tudi nikdo ne osporava več. Izdatki so del žrtve, ki jih je Anglija pripravljena dati, da ohrani sebi mir in da ga ohrani tudi drugim.

Letalski minister je imel med vsemi tremi največ povedati. Njegov preračun je tudi najvišji, saj dosega nad 60 milijard dinarjev našega denarja samo za izpopolnitev bojnega letalstva. 10.000 pilotov je bilo izvežbanih v zadnjih dveh letih. Angleška letalska industrija je zmogla zgraditi že danes po 400 bojnih letal vsak mesec. Število bombnikov in lovskih letal se dnevno viša. Dne 1. aprila bo Anglija imela 1700 novih bombnikov. Njena letalska armada šteje danes nad 100.000 mož, ne računajoč mnogo močnejših rezerv. Angleški letalski material pa je prvovrsten med prvovrstnim, ker angleški imperij razpolaga s surovinami, da lahko uporablja samo najboljše blago za izdelovanje rahločutnih strojev modernega bojnega letala. Letalski minister je tudi omenil, da angleško zračno bojno brodograditelstvo ni manjše kakor katerekoli druge velesile, torej tudi ne manjše od nemškega.

Ni čudno, če je pri zaključku preračunske obravnave Duff-Cooper, do nedavnega še prvi lord admiraltete (mornariški minister) v svojem govoru dejal, »da oboroževanje Anglije napreduje v čudovitih okoliščinah in da se Anglija že danes nahaja v položaju, da lahko spremeni v prah tri kote sveta, če bi se kdo drznil napasti

Veličastno kronanje Pija XII.

40.000 vernikov je prisostvovalo sv. obredom v cerkvi
Četr milijona vernikov je gledalo kronanje na trgu Sv. Petra
40 držav je poslalo h kronanju svoje zastopnike

Kim, 12. marca. AA. Stefani: Že v zgodnjih jutranjih urah se je zbrala na trgu sv. Petra ogromna množica ljudstva. Nebo je bilo povsem jasno. Od 250.000 ljudi, ki so zahtevali vstopnice, da prisostvujejo svečanostim v baziliki sv. Petra, jih je dobilo vstopnice le 40.000. V samo baziliko so smele le osebe, ki so si pravočasno nabavile vstopnice, medtem, ko je vsa ostala ogromna množica vernikov napolnila trg pred baziliko. Osrednji prostor je pripravljen za one, ki so prisostvovali obredom v cerkvi in po sv. maši prišli iz cerkve za kronanjem, ki je bilo na srednjem balkonu prednje cerkve sv. Petra. Zenske so bile v črnih oblekah, moške pa v uniformah in svečanih oblekah. Okrog osme ure zjutraj je bila cerkev že nabito polna.

Nekaj trenutkov za tem je vatikanska radijska postaja, ki je bila v zvezi s številnimi inozemskimi radijskimi postajami, pričela v raznih jezikih oddajati poročilo o obredih. Govornik je zelo jasno in nazorno opisal vse obrede v cerkvi in navdušenje ljudstva do sv. očeta. Katoličani vsega sveta so tako mogli spremljati svečanosti kronanja sv. očeta.

Sprevod prihaja v cerkev sv. Petra

Nekoliko po 8.30 je sprevod sv. očeta ob zvokih trobent prispel iz vatikanske palače in odšel v cerkev sv. Petra. To je bila ganljiva in nepozabna slika. V prvem delu spreveda so nosili zlato tiaro, s katero je bil kronan sv. oče papež Pij XII. Visoki cerkveni dostojanstvenik je nosil tiaro na svileni blazini. (To je tista tiara, s katero je bil leta 1845. kronan papež Pij IX.) Za tiaro je šla veličastna skupina kardinalskega kolegija. V sredi spreveda izza kardinalov so nesli sv. očeta papeža Pija XII. z mitro na glavi in ogrnjenege v belosvileni plašč, vezan z zlatom. Sv. oče je sedel na prestolu, ki ga je nosilo 12 »sediščarjev, oblečenih v rdeči damast. Okrog njega so bili švicarski gardisti, oblečeni v svečane uniforme z oklepi in z velikimi meči, nadalje člani vatikanskega plemstva z rdečimi tunikami in papeška garda. V zadnjem delu spreveda je šla skupina patrijarhov in nadškofov in škofov v belih oblačilih z mitrami na glavah. Ob vходу je bila sv. očetu Piju XII. izkazana čast, nakar so ga nesli v baziliko.

V tem trenutku so zatrobile srebrne trobente ter naznanile, da je vrhovni poveljar katoliške Cerkve stopil v cerkev. Cerkevni zbori so zapeli »Tu es Petrus« »Ti si Peter«. Ogromna množica je navdušeno pozdravljala sprevod.

Sprevod je šel do kapele sv. Trojice, kjer je sv. oče stopil z svojega papeškega prestola in se poklonil Najsvetejšemu, nakar so ga nesli dalje do kapele sv. Gregorja, kjer je sv. oče sedel na prestol in sprejemal poklone kardinalov, nadškofov in škofov, ki so poklekili pred vrhovnim vladarjem katoliške Cerkve in poljubljali ribiški prstan na njegovi roki. Pevski zbori siktinske in julijske kapele so stalno peli »Tu es Petrus« (Ti si Peter).

Na obeh straneh papeškega prestola so bili pripravljene sedeži za predstavnike tujih držav. Tam so bili princ od Piemonta, italijanski zunanji minister grof Ciano, vojvoda od Norfolk, ki zastopa angleškega kralja, bivši bolgarski kralj Fer-

dinand, princ od Flandrije, brat belgijskega kralja, belgijska kraljica-mati in številni kraljevski principi.

Papeževa maša

„Sveti oče, tako mine slava tega sveta ...“

V kapeli sv. Gregorja je sv. oče Pij XII. oblekel obleko za pontifikalno sv. mašo. Sprevod se je ponovno sestavil in verniki so navdušeno pozdravljali sv. očeta in mu klicali »Živel!« ter mu mahali z robi, medtem ko so cerkveni zbori peli »Tu es Petrus«.

Med sprevedom je ceremoniar, ki je hodil pred sv. očetom, vzel trikrat zaporedoma vato s srebrne posode ter jo kleče zažgal in pel gledajoč največjega cerkvenega poglavarja: »Pater sancte sic transit gloria mundi« (»Sveti oče, tako mine slava tega sveta.«)

V tem času se je pred baziliko zbrala ogromna množica ljudstva, ki je pokrila trg in spremljala svečanosti, ki so jih prenašale radijske postaje. Govorniki so zavzeli mesta na fasadi bazilike in pod kolonadami.

V trenotku, ko je sprevod prišel pred absido je sv. oče Pij XII. stopil s svojega sedeža na silki ter stopil med kardinali pred oltar ter daruje sv. mašo, ki se je začela ob 10.30 in je trajala do 12.30.

Ob 12.30 je bila sv. maša končana. Sv. oče Pij XII. je z mitro škofa na glavi zapustil baziliko. Sprevod je počasi odhajal iz cerkve ter se šel po stopnicah do srednjega zunanjega balkona, kjer je bilo določeno kronanje. Ogromna množica vernikov je neprestano vzklikala sv. očetu. Brigada italijanske vojske mu je medtem izkazala čast. Na posebnih tribunah, ki so bile zgrajene in zad kolonad, so zavzeli mesta visoki dostojan-

stveniki in delegacije iz nad 40 evropskih in izvenevropskih držav. Jasno plavo nebo in blesteče sonce sta edinstveno vplivala na svečanosti. Na balkonu, kjer je bilo kronanje, so člani častne plemiške garde zavzeli mesto na levi in na desni strani papeževega prestola. Predno se je sv. oče pojavil, je bila razobešena pontifikalna zastava.

Kronanje

„Vedi, da si oče, krali in pastir sveta na tej zemlji, in namestnik Kristusov ...“

Točno ob 13.05 se je papež pojavil na balkonu, kar so naznanile trobente in pontifikalne himne ter neprestano klicanje vernikov. Takoj nato se je pričela svečanost kronanja. Najstarejši izmed kardinalov je snel škofovsko mitro z glave sv. očeta, ki je zavzel svoje mesto na papeškem prestolu. Najstarejši kardinal Granito di Belmonte je stopil k sv. očetu s papeško tiaro v rokah ter izgovoril obredne besede:

»Sprejmi tiaro in vedi, da si oče, kralj in pastir sveta na tej zemlji in naslednik našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki naj mu bo slava na vse večne čase.«

Četr milijona vernikov je poslušalo te besede, ki so jih prenašali zvočniki in priredili so dolgotrajne in burne vzklike sv. očetu. Pij XII. je nato z jasnim glasom podelil vsemu svetu apostolski blagoslov. Kronske svečanosti so bile končane z objavo, da je papež kronan. Ogromna množica vernikov je neprestano vzklikala sv. očetu, ki je ostal nekaj minut na balkonu in se zahvaljeval z nasmehom in z mahanjem z roko. Nato pa so spet zvoki trobent naznanili konec veličastnega dogodka.

Dr. Tiso pri Hitlerju

Novi razvoji češko slovaške krize
Dve nemški zapovedi praški vladi

Berlin, 13. marca. c. Popoldne ob 16 je z letalom priletel v Berlin bivši predsednik slovaške vlade dr. Tiso. Ob 16.30 je že bil sprejet pri Hitlerju v kancelarski palači in njun razgovor je ob 17.30 še trajal. Ta vest o prihodu bivšega predsednika slovaške vlade v Berlin je izzvala silno pozornost posebno med mednarodnimi krogi, ker kaj takega pač nikdo ni pričakoval.

Dr. Tiso je odšel iz Bratislave v spremstvu nemškega podkonzula v Bratislavi Daniela in Karlo massina, voditelja Nemcev na Slovaškem.

(Dopolodne so drju Tisu dostavili vabilo kancelarja Hitlerja, da naj pride takoj k njemu. Dr. Tiso se je vabilu odzval in je opoldne prekoračil nemško-slovaško mejo. Nato je dr. Tiso šel na Dunaj, odkoder je odletel k Hitlerju.)

Tukaj tudi poročajo, da je bil v Prago že odposlan prvi nemški poziv, ki obsega nemške zahteve o Slovaški v zvezi s prihodom dr. Tisa v Berlin. Nemška vlada zahteva:

1. stara Tisova slovaška vlada se mora takoj vpostaviti, in to z vsemi njegovimi bivšimi člani;
2. iz osrednje češkoslovaške vlade morajo takoj izginiti vsi ministri, ki so zakrivali zadnji spor z Bratislavo. Predvsem pa morata takoj odstopiti sedanji vojni minister (general Sirovy) in sedanji notranji minister.

Uradno poročilo

Berlin, 13. marca. c. Nocoj ob 20 je objavil DNB naslednje uradno poročilo:

Slovaški ministrski predsednik dr. Tiso je prišel z letalom v Berlin in sicer v spremstvu ministra Durčanskega. Na letališču v Tempelhofu ga je pozdravil načelnik protokola. Vodja in kanceler Hitler je sprejel slovaškega ministrskega predsednika dr. Tisa v navzočnosti zunanjega ministra von Ribbentropa. Navzoč je bil tudi minister Durčanski. Razgovarjali so se o tekočih zadevah.

Zelo veliko pozornost je vzbudil v uradnem poročilu po sestanku med Hitlerjem in Tiso tisti odstavek, ki imenuje dr. Tiso »predsednika« slovaške vlade.

Praga, 13. marca. c. Osrednja češkoslovaška vlada se je nujno zbrala na sejo ob 17 in obravnavala položaj, ki je nastal v popoldanskih urah.

Okoli predsedstva vlade je zbranih izredno mnogo časnikaarjev.

Seja vlade ki se je začela ob 17, še traja. Zunanji minister Chvalkovski je ves čas v stalni telefonski zvezi z Berlinom.

Hitlerja ni bilo na Dunaju

Berlin, 13. marca. AA. Reuter: Hitler je izjavil da se ne bo danes odpeljal na Dunaj, kakor so pričakovali spričo današnje proslave obletnice anšlusa.

Maršal Göring se je vrnil

Berlin, 13. marca. TG. Maršal Göring je nepričakovano z vlakom odpotoval nazaj v Berlin.

Slovaška brigada čaka na Dunaju

Dunaj, 13. marca. c. Bivši slovaški minister Durčanski je na Dunaju že sestavil prvo svojo slovaško brigado, ki šteje sedaj že 5000 mož. Brigada je predvsem sestavljena iz slovaških delavcev, ki jim je bilo po sestanku v Münchenu in sklepu dunajskega razsodišča dovoljeno, da so prišli na delo na Dunaj.

Poveljnik Hlinkovih gard Murgas je po dunajskem radiju objavil povelje Hlinkovim gardam in jih pozval, da naj se upro novi slovaški vladi. Bratislavski radio je nato takoj sporočil, da je Sidor Murgasa kot poveljnika Hlinkovih gard odstavil.

Nova slovaška vlada

Predsednik je Karel Sidor

Praga, 13. marca. AA. ČTK: Predsednik republike je na predlog predsedstva slovaškega parlamenta imenoval novo slovaško vlado, ki je takole sestavljena:

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dunajska vremenska napoved: Brez padavin, manj oblačno, ponoči še mraz, čez dan se toplotno stanje ne bo spremenilo.

Zemunska vremenska napoved: Hladno vreme, zjastnitev v zahodni polovici in v severnih krajih, jasno na Primorju. Sredi države bo še prevladovala oblačnost, prav tako tudi na jugu, tam utegne biti tudi nekoliko snega. Ponoči precej oster mraz.

Zagrebska vremenska napoved: Hladneje in jasno.

Papež Pij XII.

nas. Toda ta nevarnost postaja tudi vedno manjša, ker mirovni toplomer kaže vedno na boljše. Kazati pa je začel na boljše, ko se je Anglija zavedla svoje dolžnosti, da je ona čuvar svetovnega miru.

Politični zapiski

Intrigantom je odklenkalo!

Medtem ko pri nas jnsarska glasila gosp. dr. Kramerja in tudi glasilo g. Ribnikarja pišejo, da je treba hitro delati ter upoštevati slovensko narodno samobitnost, ki so jo ti mozejo 20 let preganjali, pa glasilo JNS »Jugoslavenska pošta« piše, da more biti sklenjen samo tak sporazum, ki bi nanj pristali vsi Srbi, ter da ne sme biti njegova podlaga kaka hrvaška samobitnost. Tretji tam doli se zopet ogrevajo za najčistejši »jugoslovenski nacionalni unitarizem«, kakršnega so vlepali v glave Jugoslovancov celih 20 let, medtem ko se četrti skupine te nesrečne JNS poteguje za to, da bodi nosilec jugoslovenske misli v prihodnje Hrvaška.

Vloge so si ti ljudje razdelili in delajo vsak po svoje. Ko bi to njihovo različno delo imelo kdaj kaj sadu, bi ta sad mogel biti samo ta, da bi se delo za sporazum zavrla, nakar bi vse štiri skupine zopet složno in enotno lahkotno penderki vlepali v glave Slovencev in Hrvatov ter tudi Srbov svojo »jugoslovensko nacionalno-unitaristično ideologijo«, ki pa je v bistvu le kričanje političnih barantavcev in mešetarjev, ki že za naprej žele živeti na račun jugoslovenske države.

Zato bodi vsem tem in takim prerokom povedano, da ne bo kruha iz tiste moke, ki jo mešajo v svojih listih, češ da je treba te in one pritegniti k sodelovanju. Kar se slovenskega naroda tiče, je jasno to, da imajo pravico v imenu Slovencev govoriti le poslanci dr. Korotke, ki bodo svojo dolžnost storili vkljub vsem intrigam. Ni pa niti govora, da bi mogel v teh usodnih vprašanih sodelovati kdo, ki je 20 let gozil slovensko ime ter je samo enkrat zastopal slovenski narod, ko je pred 20 leti pomagal Slovincem, Hrvatom in Srbom vsiliti centralizem, ki ga danes preklinjajo vsi državljani te države.

Političnim mešetarjem in intrigantom je odklenkalo!

»Hrvaška — Piemont nove Jugoslavije

Znani jugoslovenski nacionalist Dobrosav Jevčević, ki je pri zadnjih volitvah skupaj z Živkovičevim krilom JNS šel z dr. Mačkcom, je bil pred dnevi sprejet pri dr. Mačkcu. V zagrebških »Jugoslovenskih novinah« ga je napadel njegov bivši somišljenik, sedanjí poslanec Kovač. Sedaj je Jevčević v »Jugoslavenski pošti« dal tole izjavo: »V zagrebških »Jugoslovenskih novinah« narodni poslanec g. Kovač že dvakrat persiflira moje izjave, imenujoč me bivšega Jugoslovca, sedaj pa srbskega mačkoveca. Duhovitost g. Kovača je močno deplesirana. Jaz se nisem odreknil jugoslovenske ideologije, niti ni tega g. predsednik dr. Maček od mene zahteval. V tej novi Jugoslaviji bo politično in socialno zadovoljna hrvaška domovina postala zopet ognjišče ter Piemont jugoslovenstva, kakor je bila v časih Strossmajerja in Gaja.« — JNS in njeno jugoslovensko nacionalstvo se res čudno razvija v teh časih. Se večeraj je bila Piemont jugoslovenstva Srbija, danes pa postaja to Hrvaška. V škodo Jugoslavije in v škodo Srbov, Hrvatov in Slovencev so še večeraj ti ljudje razglašali svoj jugoslovenski nacionalizem, ki je bil nekako prikriti velerštvu, danes pa razglašajo nekak »čisto« drugoga, kar bi naj bilo nekako prikriti velerštvu. Po »Jutrovnem« vzorcu bodo jutri morda razglašali za svojo svetlinjo zopet kaj čisto drugega, če bi nova »ideologija« kaj njihovega žepu vrgla...

JNS hoče intrigrirati

Medtem ko je predsednik vlade v svojem govoru tako jasno naglasil, da je pri reševanju hrvaškega vprašanja treba upoštevati dejstvo, če so bili nekateri kraji naše domovine v preteklosti zemljepisno in kulturno ločeni in so živeli svoje posebno narodno samobitno življenje ter se danes po 20 letih skupnega življenja še tako počutijo. Zato je treba iskati take rešitve, ki bo v okviru te države omogočila njihove težnje. — Medtem ko so Hrvati to izjavo z razumevanjem sprejeli, so se pa zopet našli ljudje, ki hočejo kaliti vodo. Jnsarska »Jugoslavenska pošta« v Sarajevu je prinesla uvodnik, ki se izreka zoper zgodovinske individualnosti pri preurejanju Jugoslavije. »Zgodovinske samobitnosti vsekakor ne morejo biti podlaga za ureditev naših notranjih razmer.« Naj bi že enkrat umolknil tisti nesrečni ideolog, ki so s svojimi zmešanimi modrostmi 20 let mešali in zapletali usodo te države. Naj vedo, da pri reševanju teh vprašanj njihove glave niso prav nič važne, marveč je važen zgolj interes Jugoslavije, skupne domovine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Nevarni posredovalci

Predsednik vlade g. Cvetkovič je v svojem petkovem govoru med drugim dejal, da je bilo dovolj posredovalcev med Zagrebom in Belgradom. Zagrebški »Obzorje« komentira predsednikov govor ter med drugim tudi takole pravi: »Pravilno je bilo stališče predsednika vlade, da je treba enkrat prenehati s prakso posredovalcev med Belgradom in Zagrebom. To je bilo celo prav potrebno naglasiti. V 20 letih se je pokazalo, da so politični posredovalci med Belgradom in Zagrebom dali strahotno porazne sadove. Morda bo nekega dne mogoče dognati, da bi se bile razmere v teh 20 letih docela drugače razvijale, ko bi ne bilo teh večkrat nepovabljenih posredovalcev, ki so 20 let tekali med Zagrebom in Belgradom, pa so od vsega tega v prvi vrsti sami imeli politične koristi.«

JNS in hrvaško vprašanje

Sarajevsko glasilo JNS »Jugoslavenska pošta« prinaša članek »Srbi in hrvaško vprašanje«. V tem članku govori o časopisnih glasovih, češ da je dr. Lazar Markovič hotel ustanoviti nekako srbsko fronto. Nato pa pravi o tem takole: »Kako naj bi se do popolnosti izkazalo mnenje Srbov o načini rešitve hrvaškega vprašanja in kako bi bilo mogoče doseči soglasje Srbov v tem vprašanju, to je vprašanje. Brez pravičnega odgovora na to vprašanje pa sploh ni končnega reševanja hrvaškega vprašanja. Hrvatsko vprašanje namreč mora biti rešeno tako, da bodo na njegovo rešitev pristali vsi Srbi, ki jih pri tem mora voditi prepričanje, da je taka rešitev pravična za Srbe in Hrvate ter koristna za državo.« — Če pogledamo takle stavek malo natančneje, se kar zdi, kako nekateri hočejo zopet z raznimi poudarki že itak zapleteno vprašanje še bolj zaplesti. Nič drugega kakor zapletanje stvari je, če kdo zahteva, da se morajo vsi Srbi izreči za to, kako naj se to vprašanje reši. Doslej smo slišali le, da je dovolj, če se za to ali ono rešitev izreče večina Srbov, večina Hrvatov in večina Slovencev.

Karel Sidor, dr. Jožef Tiso, prof. Tuka

(Nadaljevanje s 1. strani)

Predsednik vlade Karol Sidor, bivši podpredsednik oredne vlade; Martin Sokol, predsednik slovaškega parlamenta, zunanji minister; Jožef Sivak, narodni poslanec, prosvetni minister;

Julij Stand, minister za zgradbe in promet, ki je podpredsednik slovaškega parlamenta; Peter Zatkó, narodni poslanec, minister za trgovino, industrijo in kmetijstvo; Aleksander Hrnčijar, finančni minister; Fríc Gejza, pravosodni minister. Bivši slovaški minister Teplanski je imenovan za predsednika slovaškega deželnega zbora namesto g. Martina Sokola, ki je zavezal mesto g. Tuke v slovaški vladi. G. Teplanski je bil preje podpredsednik deželnega zbora.

Sidor poziva Hlinkovo gardo k pokornosti

Sestava nove slovaške vlade v Bratislavi je bila ugodno sprejeta, iz razloga, ker so v novo vlado vstopili stari borci za avtonomijo Slovaške. Snoci so se po ulicah razširili letaki, ki obtožujejo g. Sidorja, da je izdal Slovaške. O polnoči je predsednik vlade g. Sidor imel v bratislavskem radiu govor, v katerem je dejal:

Dokler sem bil minister v Pragi, sem bil zvest poslednji volji pokojnega Hlinka, in sem skrbno bdel nad slovaškim narodom. Moji tovariši bodo šli po isti poti. Uspeli bomo, da organiziramo novo življenje. Nismo si postavili načrta, toda šli bomo po stopnjah stvarnosti. Treba pa je najprej zaceliti rane in nato utrditi deželo. Obracem se na vse člane Hlinkove garde, da me podpirajo. Jaz sem stalni vaš duhovni vodja in zahtevam, da mi prisežete zvestobo, ki ste mi jo nekdaj s prisego obljubili. Pot nazaj je presekana. Slovaška dežela mora iti samo naprej. Po tem govoru je predsednik slovaškega deželnega zbora govoril o življenjskih potrebah Slovaške, ki mora sodelovati s Česko in Moravsko.

Nova slovaška vlada je v Pragi prisegla pred predsednikom republike dr. Hacho. Sidor, ki je še nadalje član oredne vlade, in ki mu ni treba polagati prisege, je ostal v Bratislavi.

Bratislava, 13. marca. AA. Havas: Večeraj popoldne je Sidor izjavil preko radia, da je prva naloga nove vlade zavarovati mir na Slovaškem. Oblast se nahaja sedaj v rokah civilnih oblasti in slovaških orožnikov. Češki orožniki bodo v roku 24 ur zapustili Slovaško. Vsi duhovniki in voditelji Hlinkine garde, ki so bili zaprti ali odvzedeni na Moravsko, bodo izpuščeni. Vlada bo popravila krivice, ki so se godile te dni, nikakor pa ne more dopustiti, da bi bilo delo upravnih oblasti pod pritiskom ulice. Vesti o spopadih med člani Hlinkine garde in oblastmi v notranjosti Slovaške so izmišljene. Hlinkine garde so bile organizirane zato, da pomagajo oblastem. One se morajo pokoravati. Ničče ne sme poslušati drugih odredb kakor odredbe slovaške vlade in njene predsednika.

Sidor se pogaia z onimi,

ki silijo k ustanovitvi neodvisne slovaške države pod Hitlerjevo zaščito

Bratislava, 13. marca. AA. (Reuter). Danes popoldne se je šef političnega odseka Hlinkove garde Murijás sestel s Sidorjem in mu očital, da je izdajalec neodvisne Slovaške ter zahteval, da ponovi svojo prisego lojalnosti. Sidor je to odklonil, nakar se je Murijás odpeljal na Dunaj in se tam obrnil danes popoldne po radiu obrnil na Hlinkovo gardo. Govoril je o neodvisni Slovaški pod Hitlerjevo zaščito in zahteval od članov Hlinkove garde, naj bodo pripravljeni na boj za življenje in smrt. Durčanski je po svojem govoru, ki ga je imel v dunajskem radiu, izjavil, da je odločilni zgodovinski trenutek blizu in da bo ura slovaške osvoboditve pod Hitlerjevim protektoratom kmalu prišla. Zgodovinsko poslanstvo Slovaške je v tem, da bo most med Nemčijo in Vzhodom. — Hlinkovi gardisti, ne zaupajte sedanji slovaški vladi.

Bratislava, 13. marca. AA. (Reuter). Predsednik nove slovaške vlade Sidor se je danes sestel s Machom, ki velja za ogorčenega nasprotnika Čehov. Izvedelo se je,

da se politika nista mogla sporazumeti zastran premestitve težav, nastalih zaradi stališča zmernih in radikalnih Slovačkov. Dalje je Sidor konferiral z bivšim predsednikom Slovaške Vlastom, da bi ga pridobil za politično sodelovanje s Prago. V tukajšnjih krogih mislijo, da ta razgovor ni rodil uspeha ter pričakujejo, da se bodo pogajanja danes še nadaljevala. Vendar mislijo, da je malo verjetno, da bi radikalni elementi opustili svoje zahteve o ustanovitvi neodvisne slovaške države.

V Bratislavi so razglasili, da je Hlinkova garda sklicala za drveni veliki shod. Ko se novi slo-

vaški pravosodni minister Frick pripeljal danes v Bratislavo, je množica demonstrirala proti njemu.

Češka vojska zapuša Slovaško

Bratislava, 13. marca. b. O usodi profesorja Tuke, ki je bil povzročitelj in začetnik vseh nemirov, še ni ničesar sklenjenega. Uradno izjavljajo, da je težko ugotoviti število žrtv. Vsekakor pa so pretrpane vesti nekkih tujih agencij, da je v zadnjih sparih bilo ubitih 18 oseb. Do najtežjih spopadov je prišlo v Žilini, kjer se je pričel širiti pravi revolucionarni pokret. Hlinkina garda je dobila veliko orožja in municije. Češka vojska sedaj v redu in brez incidentov zapuša Slovaško. Prav tako pa so tudi češki orožniki izginili iz Bratislave. Častniki, ki se pojavljajo na ulicah, nosijo na rokah slovaške trobojnice in so brez orožja. Reakcije slovaškega naroda za enkrat ni mogoče oceniti, ker ilegalna gibanja še vedno obstojajo in na delu so še vedno tajne sile, ki jim ni do miru in reda v državi.

Skupne demonstracije

Slovakov in Nemcev

Praga, 13. marca. AA. (Reuter.) V soboto zvečer se je na bratislavskih ulicah zbralo okrog 10.000 ljudi, ki so proslavili prvo obletnico Anschlusa. Navzočna je bila Hlinkova garda in nemški mornarji, ki so prispeili z Dunaja v Bratislavo z dvema posebnima ladjama z namenom, da sodelujejo na tej proslavi. Voditelj nemške manjšine na Slovaškem g. Karmasin je imel pred zbrano množico govor, v katerem je izrazil solidarnost nemške manjšine s Slovaki.

Po poročilih iz Bratislave je prišlo v bratislavskih ulicah za časa demonstracij do borbe z orožjem. Več oseb je bilo ranjenih, nekaj judovskih trgovin razbitih in izpropanih. Na vходу v bratislavski sinagogo je nekdo sročil vrigel bomba, ki pa je povzročila le malenkostno škodo. Vodstvo Hlinkove garde je izdalo poročilo, da je v zadnjih neredih v Bratislavi izgubilo življenje 19 njenih članov.

Bratislavski Nemci so priredili sročni veliko manifestacijo. Za časa manifestacije so neznane osebe na raznih krajih mesta položile eksplozive, ki so eksplodirali v času, ko so se manifestanti vračali domov. Tako je eksplodirala v tem času bomba na trgu republike. V tovarnah pri Trnovski postaji je eksplodirala ročna granata, ki je napravila precejšnjo škodo.

Brno, 13. marca. AA. (DNB.) O neredih v Brnu se izvejo sledeče podrobnosti: Policija je del Nemcev, ki so na ulicah v povorki manifestirali, potisnili proti Rašinovemu predmestju. Policija, ki je bila na konjih, je razpršila množico z gumijastimi palicami. Nekí nemški študent je bil težko ranjen. Istotako je bil težko ranjen neki Nemec pred kinom Kapitól ter so ga odpeljali v bolnišnico. Tekom noči se je izvedelo, da je bilo ranjenih večje število Nemcev. Do spopada je prišlo na več krajih mesta.

Dunaj, 13. marca. AA. (Reuter.) V nedeljo je radijska postaja vsake pol ure pošiljala poziv Slovačkom v slovaškem jeziku, naj nadaljujejo borbo proti praški vladi.

Kljukasti križ v Jihlavi

Praga, 13. marca. AA. V Jihlavi, kjer živi znatna nemška manjšina, se je pripetil resen incident. Pred občinskim poslopjem so se zbrali Nemci in razobesili zastavo s kljukastim križem.

ŠPORT

Šport zadnje nedelje

Mednarodne smuške skakalne tekme v Planici

Na mednarodnih smuških tekmah, ki je bilo ob enem tudi prvenstvo Jugoslavije, je zmagal svetovni prvak Nemec Bradl, ki je imel najdaljši skok z 59 m. Dosegel je 347 točk. Naš Novšač je zasedel drugo mesto s 316,7 točkami in je postal prvak Jugoslavije v skokih za leto 1939. Na tretje mesto se je plasiral Nemec Köhler s 314 točkami.

Smuk v Sestrieseru

Na prvi progi prvi dan je zmagal Italijan Marcelin v času 2:03,4; 2. Berg (Norveška) 2:05,3; 3. Prtsch (Nemčija) 2:07,1.

Na drugi progi drugi dan so bili prvi trije tili: Italijan Carletto v času 3:25,2; 2. Marcelini (Italija) 3:28,2 in 3. Molitor (Švica) 3:32,2. Naš najboljši Praček se je plasiral na 21. mesto v čas 4:10.

Na tretji progi zadnji dan je zmagal zopet Italijan, in sicer Lacedelli v času 1:42, drugo in tretje mesto sta zasedla Nemec Jennewein in Kneisel.

Pri ženskah je zmagala Norvežanka Jespersen v času 3:04,1.

Nogomet v državni ligi

Nedeljska liga tekme za državno prvenstvo so dale te rezultate: BSK : Ljubljana 5 : 0. Gradjanski : Bask 2 : 3. Hašk : Zemun 2 : 0. Hajduk : Slavija (V) 5 : 1. Jugoslavija : Slavija (S) 3 : 0. Gradjanski (Skoplje) : Jedinstvo 1 : 1.

V mariborski skupini so bili tili rezultati: Železničar : Rapid 2 : 0. ISSK Maribor : Mura 6 : 4. Čakovečki : Slavija (Maribor) 5 : 1.

V ljubljanski skupini so se pa takole borili: Kranj : Mars 4 : 0. Reka : Jadran 4 : 1. Svoboda : Kovinar 4 : 1.

Vmes je poseglo orožništvo. Dalje poročajo, da je večje število ranjenecov.

Dunaj, 13. marca. AA. DNB. Iz Jihlave poročajo, da tam nadaljujejo s preganjanjem Nemcev. Danes je prišla v Jihlavo skupina čeških komunistov, ki se je zdaj mudila v Pragi, kot skupina izseljenecov iz sudetsko-nemških krajev. Doda se je v Jihlavi ranjenih 14 Nemcev težje, 8 pa lažje. Zveza med Jihlavo in nemško mejo je prekinjena.

Nemška poročila o dogodkih na Slovaškem

Berlin, 13. marca. AA. DNB: »Völkischer Beobachter« poroča, da so Čehi napadli v Bratislavi in več drugih krajih člane nemške nacionalno-socialistične stranke. V toku incidentov je bilo ranjenih več Nemcev. Češka policija je izvedla več aretacij. Policija je trgala članom nemške zaščitne službe rediteljske trake z rokavov. Čehi so razbili šipe na velikem številu trgovin. Nemci so organizirali posebno zaščitno službo za nemško imovina. Teplanski je protestiral pri zunanjem ministru Chvalkovskemu proti ukrepom, naperjenim proti legitimni pravici nemške obrambe.

Nemške študente, ki so sročni obiskali neko gostilno, so napadli prisotni Čehi ter jih takorekoč bombardirali s pivekimi čašami in pepelniki. Dva nemška študenta sta bila težje, eden pa lažje ranjena.

Iz Mlacek, severozapadno od Bratislave, poročajo, da je prišlo tam sročni do močnega streljanja. Prebivalci Valacke, ki so se hoteli vrniti domov, so bili zaustavljeni s strani čeških motoriziranih oddelkov. Davi so prispeili novi češki vojaški transporti. Češki vojaki so napadli v minuli noči v Pasovi v vzhodni Slovaški člane Hlinkine garde. Ob tej priliki je bilo ranjenih 11 gardistov.

Reichenberg, 13. marca. AA. Z meje poročajo, da sta dva člane nemške mladinske organizacije, ki sta se vozila na motorju, bila na cesti napadena. Istotako je bilo napadenih več tisoč članov nemške organizacije ter jih je bilo več ranjenih. Skupina preko tisoč Čehov je več ur terorizirala več sto Nemcev. Ka se je Nemcem po nezasišanih napadih ipak posrečilo nastopiti proti domu, so jih Čehi napadli ter jih več ranili. Češke žene so z oken polivale Nemce s krompom. Incidenti se še vedno ponavljajo. (DNB.)

Berlin, 13. marca. AA. DNB: Nemški listi pišejo zelo ostro o večerajšnjih dogodkih v Brnu in Bratislavi. Vsi listi prinašajo te vesti na prvi strani in pod velikimi naslovi. »Völkischer Beobachter« piše o »brutalnem terorju Čehov na Slovaškem« in ugotavlja, da se v Pragi že kažejo posledice preganjanja Nemcev. »12 Uhr Abendblatt« pa posveča svo prvo stran položaju Nemcev v CSR pod naslovom »Češki teror in Benešev metode zbujaajo ogorčenje.« »B. Z am Mittag« ugotavlja, da se je položaj nevarno posušil.

Francoska poročila

Bratislava, 13. marca. AA. (Havas.) Po vesteh iz dobro poučenih krogov so tekem noči prevladali z nemške obale na slovaško obalo pri Bratislavi večje količine orožja. Orožje so prevzajali člani nemške stranke. Nemci v Bratislavi so dobili okoli 1500 pušk, potrebno municijo in avtomatsko orožje. Nemška stranka še vodi dalje propagando proti Sidorjevi vladi. Voditelji nemške stranke širijo vesti, da Hlinkova garda ne bo poslušala odredb svojih šefov, češ da je Sidor sestavil vlado na svojo roko. Pristaši separatistov so pod vodstvom Macha stopili v zvezo z Nemci in sicer pristaši Karmasina. V zvezi s tem je predsednik vlade Sidor odredil, naj čete zavzamejo vse strategične položaje.

Na vprašanje dopisnika Havasa je predsednik slovaške vlade izjavil, da izgleda, da bo Nemčija priznala Durčanskega kot edinega predstavnika slovaške vlade. Vendar se nas to ne tiče, ker je sprememba slovaške vlade popolnoma notranja stvar Slovaške.

Svarilo Slovačkom iz Amerike

Praga, 13. marca. AA. (Reuter.) Izvedelo se je, da je vodja ameriških Slovačkov dr. Hledko, ki je septembra meseca obiskal Slovaško, poslal v imenu ameriških Slovačkov brzojavko v Prago in Bratislavo. V brzojavkah poudarja enodušno stališče in željo ameriških Slovačkov, da naj Slovaki ostanejo v okviru zveze s Čehi, odločno so pa ameriški Slovaki proti vsaki odcepitvi od skupne države.

Atletiki : Olimp 2 : 1.

V italijanskem državnem prvenstvu vodi sedaj Ligurija z 29 točkami.

V cros-country prvenstvu savske banovine je zmagal Artur Takáč (VSD) v času 11,15. Med moštvi klubov je bila prva Concordia s 17 točkami.

Matošič mlajši še vedno vodi v listi golgeterjev v državnem liga prvenstvu s 17 goli. Na nedeljskem prvenstvu so zabil 22 golov, vsega skupaj do sedaj 314.

Punčecova zmaga v Mentonu.

Na teniskem turnirju v Mentonu je Punčec premagal Nemca Redla z 11 : 9, 6 : 2, 6 : 0. Punčec doslej še ni izgubil nobenega seta. Francoza Petra in Lessueur sta pa premagala naš dvojbe Punčec-Mitič z 6 : 3, 10 : 8 in 6 : 2.

V noči na ponedeljek je mirno v Gospodu zaspala prababica, babica, mati, teta in tašča, gospa

Marija Lekan roj. Pirc

v 85. letu starosti. — Pogreb drage pokojnice bo v torek ob pol 5 popoldne iz veže Zavetišča sv. Jožefa, Vidovdan-ska cesta 9.

Ljubljana, dne 13. marca 1939

Zalujocha hčerka Rozalija; Juvan Franc, zet; Stanko, Mara, Marjan, Radoslav, vnuki; Zora, sinaha; Stanko, pravnik in ostalo sorodstvo.

Koroški deželni glavar Pawlowski je pojasnil položaj koroških Slovencev

»Koroški Slovenec« **piše:**

»V petek, 3. marca, je sprejel g. deželni glavar Pawlowski ob navzočnosti gg. dež. svetnikov Maier-Kaibitscha in Ernsta Dlaske odposlanstvo Slovenske prosvetne zveze, ki so ga tvorili gg. urednik Vinko Zwitter, zastopnik Podjune Martin Wastl iz Lovana.

Odposlanstvo je uvodno opozorilo gospoda deželnega glavarja na obljubo, dano 7. aprila, povodom svečanosti v St. Jakobu v Rožu, ki se je glasila, da bo celokupno slovensko kulturno življenje v Tretjem rajhu bolje zaščiteno kot pod bivšim režimom. Položaj Slovencev je odposlanstvo na podlagi nekaterih primerov takole objasnilo:

Odposlanstvo se je pritožilo zaradi NSV-otroških vrtcev, ki sicer oskrbujejo slovenske otroke, a se na jezik in narodno pripadnost otrok nič ne ozirajo.

Uradna izjava gospoda deželnega glavarja se je glasila, da so otroški vrtci ustanova narodno socialistične stranke in da se jih lahko poslužujejo vsi državljani brez razlike ter da se glede obiska ne izvaja noben pritisk. Ugodnosti te ustanove se lahko vsakdo poslužuje po svoji prosti uvidenosti.

Odposlanstvo se je v nadaljnjem pritožilo zaradi sedaj nemškega šolstva.

Gosp. deželni svetnik Dlaske je izjavil, da je bil uveden nemški pouk povsod tam, kjer so to želela občinska zastopstva, oziroma za vzgojo odgovornih. Deželni glavar je dostavil, da se učni jezik v šoli ravna načelno po željah za vzgojo odgovornih.

Na pripombo slovenskih odposlancev, da so bile pedine slovenske kulturne prireditve prepovedane ali fizično preprečene, je gospod deželni glavar v smislu svoje obljube v St. Jakobu v Rožu ponovno izjavil,

da je slovensko kulturno udejstvovanje načelno dovoljeno, v kolikor se s tem ne krši javni red in mir in v kolikor ni državno-politijskih pomislekov.

Na navedbo slovenskih odposlancev, da je bila posameznim sodelavcem slovenskih kulturnih društev odtegnjena ali odbita podpora za otroške je gospod deželni glavar obljubil osebno intervencijo,

kajti on sam da zastopa stališče, da morajo biti dobrin tega državnega zakona deležni vsi državljani brez razlike, v kolikor so voljni in sposobni zvesto služiti državi.

Glede razpusta slovenske čitalnice v Glinjah, ki je bila razpuščena z odlokom dunajskega komisarja za društva na predlog deželne vlade, pojasnjuje,

da razpusta ni odredila deželna vlada. Po nalogu gospoda deželnega glavarja bo gosp. deželni svetnik Maier-Kaibitsch proučil akt in službeno vložil nov predlog.

Slovenski gospodinjiski tečaji niso

dovoljeni, ker si državna kmečka organizacija pridruže strokovno kmetijsko naobrazbo. Isto velja za nameravane tečaje nemških društev.

Končno so se odposlanci zveze pritožili zaradi odpusta odnosno premestitve predsednika profesorja dr. J. Tischlerja v Beljaku.

Gosp. deželni glavar je k temu dal pojasnilo, da je bila premestitev potrebna iz službenih razlogov.

V svobodnem razgovoru se je izoblikovalo stališče deželne vlade v tem smislu, da se priznava samo narodnost onih, ki se zanjo izjavijo, tako da se slovensko govoreči Korošci lahko prištevajo k nemškemu kulturnemu krogu, v kolikor se sami za to izjavijo...

Gornje izjave se pač v marsičem razlikujejo od odkritega zagotovila jugoslovanskega prosvetnega ministra g. Čirča, ki je te dni pred narodno skupščino izjavil, da bo Jugoslavija vodila pošteno in iskreno manjšinsko politiko, tako da bo vsak član tuje narodne skupine lahko iskreno priznaval Jugoslavijo kot svojo pravo domovino.

Ali so pljučne bolezni ozdravljive?

To nad vse važno vprašanje zanima vse, ki bolehamo na astmi, katarju, na pljučih, zastarelem kašlju, zaluženju, dolgotrajni hripavosti in hripi, pa doslej niso našli zdravila. Vsi taki bolniki dobe od nas popolnoma brezplačno knjigo s slikami, izpod peresa gospoda dr. med. Guttmana. Treba je pisati samo dopisnico (frankirano z Din 2-) s točnim naslovom na:

PUHLMANN & Co., BERLIN 619, Müggelstrasse 25-25-a

Oglas reg. od ministrstva socialne politike, sanitno oddeljenje S. br. 2416 od 12. XII. 1933.

Beck o Češkoslovaški

Tri vprašanja: ozemeljske zahteve, prometne potrebe in propaganda proti Poljski

Varšava, 13. marca. AA. Pat poroča: Poljski zunanji minister Beck je odgovarjal v senatu na razna vprašanja posameznih senatorjev. Na vprašanje glede češkoslovaškega problema je Beck izjavil:

Ko je bila sestavljena nova vlada, je bil izvoljen tudi nov predsednik češkoslovaške republike. Tedaj je nastopila načelna sprememba stališča med poljskimi predstavniki in češkoslovaškim zunanjim ministrom dr. Čihovskim. Na poljski strani je bilo ugotovljeno, da v odnosih med obema državama nastopa novo poglavje, kjer so pretekla leta imela značaj težkih potresov. Izrazili smo željo, da to novo poglavje pričnemo brez posebnih negativnih predrazdobj in verjeli smo, da moramo pričeti delati na novih temeljih. Potrebno je bilo pristopiti k nagli analizi onih vprašanj, ki so v preteklosti onemogočala prijateljske odnose med Varšavo in Prago.

Poljski zunanji minister Beck je ta vprašanja razvrstil v tri skupine.

Predvsem je ugotovil, da v prvo spadajo vsi oni problemi, iz katerih izhajajo poljske ozemeljske zahteve. To je bila prva značajna ovira za dobre odnose med Poljsko in Češkoslovaško.

Druge ovira za dobre odnose je bilo dejstvo, da je Češkoslovaška kot dolga veriga v srednji Evropi predstavljala področje, skozi katero je bil usmerjen poljski promet, ki je za državo življenjskega pomena. Češkoslovaška politika ni omogočala Poljski, da se svobodno poslužuje teh prirodnih poti. Poljska pota proti jugu so bila torej drugi stvarni element poljskega stališča do Češkoslovaške.

Tretje dejstvo pa je bilo, da je vsak oni, ki je hotel voditi kakšno razruševalno delovanje na škodo Poljske, vedno našel pomoč in streho v Češkoslovaški.

Verjel sem, da je moja moralna dolžnost povsem odkrito postaviti te tri probleme.

Ugotavljam, da je prvi rešen na način, ki kaže, da je za poljsko bodočnost najboljši, ker so področja, ki so bila nekaj odzeta Poljski, ponovno priključena tej državi. Vprašanje prometa je ostalo odprto. Imel sem že priliko, da izjavim, da mi je povsem razumljivo, da tu nastajajo tehnične težave, na katere je naletela češkoslovaška vlada v tem oziru. Razvoj tega problema je torej odvisen od bodoče politike prave vlade. Kar pa se tiče tretjega vprašanja lahko izjavim, da nikdar ne morem nuditi pomoči ali zaščite činiteljem, ki delajo proti poljski

državi. To vprašanje je moralo biti jasno postavljeno že v prvih trenutkih naših odnosov s češkoslovaško vlado v njenem novem položaju.

Svojo politiko bomo vodili v smislu teh načel. Mi nismo že vnaprej slabo razpoloženi proti upravičenim težnjam češkega ali slovaškega naroda, ker namen naše politike ni ta, da gre že a priori po tej poti.

V zvezi z vprašanjem Slovaške je le podčrtal, da se je slovaški narod v teku zadnjih dvajsetih let občutno spremenil. Zaradi tega smatramo za pravilno, da ta narod igra v politiki vlogo voditelja, ne pa samo predmeta. Takšno stališče nam narekuje veliko zmernost v naših ozemeljskih zahtevah. Beck je spomnil na sorodnost Poljakov in Slovakov ter je ravno tu vzrok, da Poljski lahko razumejo slovaške zahteve.

Nato je poljski zunanji minister obrazložil razloge, ki nalagajo, da se podpira madžarske zahteve glede Karpatske Ukrajine. Poudarjajoč, da je Madžarska od teh zahtev odstopila, je Beck podčrtal, da so zavladali dobri odnosi med Poljsko in Karpatsko Ukrajino.

Zahteve mestnih občin

Župani mest Ljubljane, Zagreba in Beograda pri predsedniku vlade

Belgrad, 13. marca. m. Župani Beograda, Zagreba in Ljubljane, Vlada Ilić, dr. Teodor Pejić in dr. Juro Adlešić so bili danes sprejeti pri predsedniku vlade in notranjem ministru Dragiši Cvetkoviću, pri finančnem ministru, pri ministru za socialno skrbstvo in ljudsko zdravje ter so ob tej priliki izročili resolucijo, ki so jo o finančnem stanju mestnih občin sestavili finančni strokovnjaki teh občin.

V resoluciji predstavniki mest kraljevine Jugoslavije ugotavljajo, da je finančno stanje naših mest neugodno, da je večina mest v državi prezadolžena in preobremenjena. Zato predstavniki mest kraljevine Jugoslavije poudarjajo, da je v interesu ne samo mest, temveč tudi države

same, da se to neugodno stanje, v katerem so naša mesta, čimprej popravi. Eden glavnih vzrokov za tako stanje je, da so državna oblast in banovine stalno nalagale na občine finančne obveze, na drugi strani pa jim niso dale možnosti za povečanje dohodkov. Konferenca finančnih strokovnjakov jugoslovanskih mest je soglasno sklenila, naj Zveza mest kraljevine Jugoslavije za popravitev finančnega stanja čimprej zahteva:

da se čimprej izda zakon o samoupravnih financah, odnosno o financah mestnih občin; da se vsi načrti in zakonski osnutki, uredbe in pravilniki, ki zadevajo mestne finance, dostavljajo na vpogled Zvezi mest;

da se za mestne občine izda odredba, da se v primeru prenašanja posameznih poslov na mesta mora zagotoviti tudi dohodek, ki je potreben za pokritje stroškov, kakor to tudi predpisuje zakon za druge občine;

da država odnosno banovina prevzame delovanje mestne policije, ker je prvenstvena dolžnost države; v kolikor se to ne bi moglo takoj zgoditi, naj država odnosno banovina prispeva vsaj 50% za pokritje teh izdatkov;

da se ukine § 96. finančnega zakona za leto 1938-39, s katerim je predpisan 6% doprinos mest za vzdrževanje bolnišnice, posebno še za ona mesta, ki imajo svoje bolnišnice, ali mesta, ki so prepuščila bolnišnice a celokupnim premoženjem državi brez vsakršne odškodnine;

da se izda avtentično tolmačenje o tem, da se odredba o oprostitvi plačevanja trošarine na vino in žganje proizvajalcev ne nanaša na mestno trošarino, ter da se občine oproste državnih davkov in banovinskih dajatev na nepremičnine in na dohodke mestnih podjetij;

da pri potrjevanju mestnih preračunov finančni minister postopa čim bolj liberalno in s čim večjo uvidenostjo.

Načelnost in doslednost JNS

Politika JNS je politika načelne breznačelnosti in breznačelnosti, to so vsi narodni in napredni ljudje sami ugotovili. Ključ je imela že vse mogoče politične in kulturne programe: demokracijo, nacionalno diktaturo, radikalno svobodomiselnost, versko strpnost, levicarsvo, desničarstvo, liberalizem, konservativizem itd., pa je eno barvo za drugo zamenjala z novo in se nam vsako politično sezono predstavlja v novem državnem in narodnem kostumu. Ždaj pa je slekla še svojo spodnjo erajco, »integralno jugoslovenstvo«, ki ga je označevala kot svoje najsvetše in prisegala, da ga ne izda, dokler bo en sam Jutrovec še dihal na svetu. Ob ekspoziciji sedanega predsednika vlade Dragiša Cvetkovića je ta družba prišla kar v ekstazo in se v »Jutrovec« **ekspozicijo k temu ekspozicijo tako vije in pleše pred vlado ter povzdiguje njene smernice, kakor da bi bil naš ministrični predsednik razvijal njen lasni program!** Ključ, ki je po ustanovitvi naše države proglasila za veleizdajalca vsakega, ki je govoril ali pisal o posebni narodni individualnosti Slovencev ali Hrvatov in je še pod Stojadinovićevo vlado dan za dnem denuncirala »Slovenca«, kadar je to poudarjal, češ, glasilo ministra dr. Korošca ruši unitaristično načelo predsednika vlade in se druži s protidržavnimi Hrvati, — se sedaj kar gladko v svojem uvodniku od 12. t. m. izpoveduje kot narodna individualistka ter zahteva čim nageljši in radikalnejši sporazum v smislu posebne narodne individualnosti Srbov, Slovencev in Hrvatov! Pravi, da je to realno dejstvo, z dejstvi pa da je treba računati. Torej v dobrih dvajsetih letih je bilo treba nešteti žrtve največjega nasilja, ki ga je izvajala klika v Sloveniji in na Hrvaškem, da bi ljudem z batnanji, ječo in drugimi mukami ter persekucijami izbila iz glave njihovo narodno prepričanje, preden se je zavedla, da je ljudsko mišljenje in volja dejstvo, s katerim je treba računati! Tisti pa, ki so stali na čelu raznim terorističnim režimom, ki so Hrvatje in Slovencev tepli, ker so zahtevali sporazum, češ, v unitaristični jugoslovanski državi načeloma ni govora o sporazumu, ker smo vsi eno in se zato nima nihče z nikomur sporazumevati — to sta gg. Kramer in Pučelj ne samo pisala, ampak v parlamentu in na shodih opetovano kot nacionalno in državno dogmo proglasila — sedaj sporazum kar jutri zahtevajo in ga dočakati ne morejo in sicer sporazum na podlagi posebne narodne individualnosti, brez diktata in čim širokoednejšega! Kaj je mar kliki danes to, čemur je rekala

državno in narodno edinstvo, absolutno edinstvo, edinstvo, o katerem ni in ne sme biti nobene debate, kakor so se dvajset let zaklinjali in vsakemu obetali vrv za vrat kot veleizdajalca, kdor ni hotel priseči na to načelo. To danes ni nič več vredno, narodno edinstvo je razdrapano zastava, s katero ni mogoče ničesar več doseči in kupiti, stran z njo! To je zdaj gleslo klike, ki je pribelžala v nasprotnikov tabor in kliče: Vzemite nas, mi smo tvoji, živel narodna individualnost Slovencev in Hrvatov in sporazum!

Takšna je torej ta »narodna in državna« **politika. Kaj čuda potem, če »Jutra« **ni prav nič sram, da v svojem uvodniku o potrebi takojšnjega sporazuma s Hrvati samo sebe zafrkuje, češ, »skrajni čas je, da se opustijo metode preteklosti«, »najbolj usodno vlogo v našem političnem življenju igra občutek neenakopravnosti«, »notranje pa tudi zunanje razmere silijo k pospešeni likvidaciji naših medsebojnih sporov« **in v razven zahteva tudi »liberalno tolmačenje zakona o tisku« **in »demokraciji volivni red«**... Naši narodni in napredni bralci — tako si misli klika — so dovolj preprosti v duhu, da se ne bodo pri teh naših svobodoumih besedah in najnovejših načelih in metodah spomnili, kdo je Hrvatje in Slovencev po znanih metodah preteklosti smatral za neenakopravne in tako z njimi ravnal, kdo je naše notranje spore ustvaril in gojil ter njihovo rešitev zadrževal in kdo je tisku nataknil nagobčnik ter odpravil splošno in enako voljno pravico. Kaj zato, če je to bila klika in njeni vodje Živković, Uzunović, Sršić, Jevtić, pa razni Pribičevići, Banjanini in Kramerji. To je »stvar preteklosti« **— stranka ima zdaj nov klubok in hrvaško pero za njim ter pleše kolo sporazuma! Volk se vrtil v bratskem objemu z jagnjetom. Bog ve, kaj bo danes leto? Ali ne bomo zagledali naše JNS zopet v unitaristični kučmajki ali v kakšni drugi?************

Vsakemu politično trezno mislečemu pa je popolnoma jasno sledeče: kakor je Kramerjevcem bilo unitaristično načelo le fraza in nič več, s katero so delali kšest in se držali na oblasti, da so vse ostali narod lahko denuncirali kot protidržaven, — tako jim je fraza in kšest tudi sedanje besedičenje o samobitnosti hrvaškega in slovenskega naroda ter o sporazumu. Vse to je jenesarjevo le trenutna politična kupčija, ne pa načelno stališče, ki ga sploh nobenega nimajo in nikoli imeli niso.

Kraljica Marija v Londonu

London, 13. marca. AA. Kralj Jurij VI. je sprejel 10. marca Nj. Vel. kraljico Marijo. Po obisku je kralj pridržal Nj. Vel. kraljico Marijo na kosilu.

Govor predsednika vlade Cvetkovića v Požarevcu

V nedeljo so slovesno odprli železniško progó Požarevac-Kučevo. Pri tej priliki je predsednik vlade g. Cvetković imel velik govor, v katerem je naglašal veliko gospodarsko delo predvoje Srbije za ljudi napredek. Nato je prešel na gospodarske naloge v Jugoslaviji, ki pa jih ni mogoče izvesti, preden ne zapustimo politike, ki nas je 20 let razdvajala. Iz preteklosti vzemimo najboljše, slabo pa zavrzimo! Politika ustvarjanja naj zamenja politiko prepričilo! Nato je pozdravil navzoče goste, zlasti pa delavce, ki lahko mnogo store, če so zadovoljni in dobro plačani. Pozval je vse navzoče, naj bodo njegovi sodelavci za našo notranjo konsolidacijo. Končal je s pozdravom Nj. Vel. kralju, nakar so sledili viharni kllici kralju, knezu namestniku in predsedniku vlade g. Dragiši Cvetkoviću ter vsej vladi.

Seja finančnega odbora

Belgrad, 13. marca. m. Dopoldne je imel skupščinski finančni odbor zadnjo sejo, na kateri je bilo prebrano poročilo finančnega odbora za jutrišnje skupščinsko plenarno sejo. V soboto ponoči je finančni minister sprejel tudi dva amandemanta dr. Koeeta. S prvim amandementom se prevozniki z motornimi vozili oproščajo davka na poslovni promet, z drugim pa se oprošča skupna banovinska trošarina na seme »Aniza«, »Korijander« **in »Anason«, če se uporablja za industrijske namene.**

Na jutrišnji seji bo skupščina obravnavala državne dohodke, nato pa finančni zakon. Razprava bo jutri zaključena ter bo končno glasovanje o predlogu državnega preračuna in finančnega zakona za leto 1939-1940. Kakor hitro bo jutri zvečer državni preračun sprejet v skupščini, da bo skupščinski predsednik izročil v pretres senatu.

Belgrad, 13. marca. AA. Trgovinski minister Jevrem Tomić je izdal uredbo o spremembah in dopolnitvah šolskega zakona ministrstva trgovine in industrije. Uredba ureja upravne zadeve in daje večjo pristojnost banknim upravam glede šol, po drugi strani pa daje strokovnim šolam možnost, da se bolj prilagode praktičnemu življenju in potrebam časa. Uredba stopi v veljavo, ko jo razglase službene novine.

Seja senata v sredo

Belgrad, 13. marca. AA. Predsednik senata dr. Anton Korošec je sklical sejo senata za 15. marca ob 17.

Slovenski gospodarski krogi proti novim davčnim obremenitvam

Ljubljana, 13. marca. Nocoj je bil v Trgovskem domu sestanek izvršnega odbora vseh gospodarskih ustanov. Odbor se je sestel zaradi dopolnila, ki ga je predložil finančni minister poslanski zbornici za zvišanje vseh neposrednih davkov od 15% na 25%. Zaradi tega je nastalo v slovenskih gospodarskih krogih veliko razburjenje, ker je banovina že itak preveč obremenjena z davki in bi novih davčnih obremenitev naši gospodarski krogi ne mogli prenesti. Zaradi tega je odbor poslal ministrskemu predsedniku, finančnemu ministru, senatnemu predsedniku in kr. namestništvu brzojavko, v kateri jih naproša, da se dopolnilo umakne, ker nove davčne obremenitve slovensko gospodarstvo ne more več prenesti.

Angleško-francoske skupne letalske vaje v Tuniziji

Pariz, 13. marca. b. Politični krogi francoske prestolnice pripisujejo velik pomen bližnjim skupnim vajam francoskega in britanskega letalstva na tuniškem področju. Poudarjajo, da je to prvo stvarno sodelovanje francoskih in britanskih letalskih sil po svetovni vojni. Uradni krogi samo potrjujejo, da je v francosko britanski pogodbi o vzajemni pomoči določeno med drugim tudi letalska vaja na Sredozemskem morju.

Novo čete za Džibuti

Pariz, 13. marca. b. Iz Marseilla poroča, da je z ladjo »Cap Varella« **odpotoval 12. senegalski polk v Džibuti. Senegalski so bili doslej nastanjeni v vojašnicah Rochelle, kjer so v zadnjem času dobili večje množine vojnega materiala in orožja.**

Komunisti so na Kitajskem ubili 18 katoliških misijonarjev

Sanghaj, 13. marca. AA. Stefani: Po statistikah katoliških misijonov na Kitajskem so v prvem letu sovražnosti med Kitajci in Japonci, to je od julija 1937 do junija 1938 kitajski komunisti in razbojniki ubili 18 katoliških misijonarjev in mnogo drugih članov misijonov, zlasti redovnic. Najbolj krvavi pokol so izvršili oktobra 1937 v Cengtingu: takrat so ubili 6 misijonarjev in še tri druge osebe.

Nemški polslužbeni odmev Cincar-Markovičevega govora

Berlin, 13. marca. AA. O priliki govora jugoslovanskega zunanjega ministra g. Cincar-Markovića piše »Diplomatische politische Korrespondenz« **sledeče: Kot osebnost, ki se lahko v resnici smatra za dobrega poznavalca nemške zunanje politike, je jugoslovanski zunanji minister g. dr. Cincar-Marković dal izraza svojemu prepričanju, da bo skupna meja med Jugoslavijo in Nemčijo zelo ugodno vplivala na jugoslovansko-nemške skupne odnose, in da bodo politični in gospodarski odnosi med obema državama tudi v bodočnosti vedno bolj okrepljeni. Ni potrebno posebej podčrtavati, da te izjave prijateljevstva in skupnega interesa, ki jih je jugoslovanski minister za zunanjo politiko g. dr. Cincar-Marković dal pred jugoslovanskim parlamentom, dajejo na eni strani sliko čuta in na drugi strani prav tako prihajajo**

do izraza slična čustva. Te besede potrjujejo, da je pravilno razumljena politika sodelovanja in popolnega zaupanja do jugovzhodne politike, kakršno želi Nemčija izvajati in da je ta politika istočasno vzpodbuda za nadaljnje delo in razvoj tako razumevanih odnosov med obema državama. Med Nemčijo in Jugoslavijo izvirajo te simpatije iz vzajemnega spoštovanja še iz dobe svetovne vojne, ter so bile utrjene končno na tem, da sta oba naroda razumela potrebo novih odnosov. Na teh odnosih je tudi zgrajen medsebojni sporazum. Smisel za stvarnost, ki je jugoslovanski politiko usmeril v to, da vzpostavi prijateljske odnose z Nemčijo in Italijo, je pripomogel končno, da tudi druge jugovzhodne države vedno bolj skušajo osvoboditi se starih idej in napačnih razumnanc ne glede na to, če je to drugim všeč ali ne.

Gospodarstvo

Dopolnila finančnega zakona

Taksne in trošarinske odredbe

Ze v poročilu o amandmanih k finančnemu zakonu za 1939-40 v nedeljski številki smo navedli nekatere podrobnosti davčnega značaja. V naslednjem izpolnjujemo naše nedeljsko poročilo z novimi podatki iz amandmanov.

Povišane so kazni po tar. post. 99. na vstopnice od 50% zneska takse na 100%, nadalje tudi za one, ki preprečijo kontrolnim organom pristop od 5000 do 2000 na 1000 do 10.000 din, posetnikom pa, ki ovirajo organe pri delu, se zviša kazen od dotedanjih 100 do 200 din na 500 do 5000 din. Nova pripomba pravi, da znaša kazen, če se najde v kinu obiskovalec brez državne vstopnice 1000 do 25.000 din za vsako neizdano vstopnico. Če sede nadalje obiskovalci na dražjih mestih kot so kupili karto znaša kazen in za prireditelja in za obiskovalca 100 do 1000 din za vsak primer.

Za ustno deklaracijo, po kateri se vršita obračun in plačilo davčnin na podlagi pobornice o blagu manjše vrednosti (sitniška priznanica) se zviša taksa od 4 na 5 din. Za prošnjo in odlok, s katero se zahteva predložitev naknadne deklaracije iste vrste ekspedicije znaša taksa 60 din (doslej 25 in 10 din za vsak nadaljnji vlozek). Za potrdila o izvoru inozemskega blaga (tar. post. 210) se zviša taksa od 5 na 10 din. Za prošnjo in dovolitev, da se naknadno priloži deklaracijski dokumenti, potrebni za ocarinjenje (post. 211) se zviša postavka od 35 na 60 din, nadalje po post. št. 212 za potrdila o zdravstvenosti blaga od 25 na 50 din. Zvišane so dajatve po post. 213 od 500, oziroma 100 na 100, oziroma 150 din. Za blago, katerega teža znaša nad 10.000 kg se plača še 1 dinar oz. 0,50 din za 1000 kg. Zvišana je nadalje post. 215 od 50 na 100 din, oziroma ostane v nekaterih primerih še 50 din. Isto velja za post. 216. Zvišane so tudi ostale carinske takse.

Gledališki dinar se bo lahko pobiral tudi v krajih, kjer ni banovinskih, subvencioniranih in nesubvencioniranih gledališč (torej ne samo v Ljubljani in Mariboru).

Trošarina na mazilna olja se zviša od 800 na 1000 din za 100 kg. Pri skupnih banovinskih trošarinah je dana olajšava za tehnično octovo kislino za industrijske svrhe, kjer se trošarina zniža od 400 na 200 din. Znižane so delno banovinske skupne trošarine na nekatere vrste luksuznih čevljev. Ukinjena pa je trošarinska prostost za obrtnike, ki sami v svojih delavnicah delajo naravnost za kupce. Kot je bilo že lani napovedano, je ukinjena trošarina na britvice.

Dobili bomo tudi amnestijo za one vinogradnike, ki so prekršili uredbo o izdajanju sladkorja brez drž. trošarine za slajenje mošta itd.

Za velike producente čevljev je dana olajšava v tem, da se pri njih pobira trošarina na obutev s tem, da se doda k skupnemu davku na poslovni promet še 4%.

Dobava materiala za kratkovalovno radijsko postajo v Belgradu, kakor tudi za postajo v Skoplju je prosta carine.

Pooblastila za posamezna ministrstva

Cl. 21. prvotnega predloga finančnega zakona, ki je omogočal uvedbo rimskokatoliške doklade v znesku do 10%, je črtan.

Meščanske šole (državne) imajo iste poštne ugodnosti kot gimnazije in realke.

Ce bi se izpremenile meje upravnih okrajev, odnosno deli ali drugi sedeži okrajev, se more v nove kraje prenesti okrajno sodišče.

Minister za javna dela ima pooblastilo, da dovoli razlastitev zasebnih nepremičnin, odnosno ugotovitev služnostnih pravic na zasebnih nepremičninah v svrhu postavljanja in vzdrževanja elektrovodov s pripadajočimi napravami razvodnih in transformatorskih naprav v korist državnih, samoupravnih in zasebnih električnih podjetij splošne koristi, ko to odobri nadzorstvena oblast. Za izvedbo velja zakon o ekspropriaciji, ki je v veljavi za dotično področje.

Ministrski svet je pooblaščen predpisati uredbo za sanacijo in pospeševanje zadržanih zvez (ne samo ene, kot je bilo v nedeljo pomotoma javljeno).

Minister za kmetijstvo je pooblaščen izpremeniti zakon o kontroli semen kulturnih rastlin iz l. 1921.

Bani so pooblašteni, da določijo višino zneska, ki ga morajo občine dati iz proračunskih sredstev za kmetijske sklade pri občinah.

Minister za trgovino in industrijo je dobil pooblastilo, da lahko predpiše za pobiranje ne- lojalne konkurence posebne odredbe in sankcije, da blago v proizvodnji in prodaji ne sme biti označeno z imeni, izrazi ali drugimi označbami ali obeležji, ki ne odgovarjajo narodi blaga, načinu proizvodnje, sestavi ali kakovosti, kar bi moglo v prometu izzvati zmotno o njenem izvoru in kakovosti.

Odredbe št. 5. uredbe o zmanjšanju režijskih stroškov zaščitenih zavodov glede plač itd. so končne prirode. Za denarne zavode, ki bodo izšli izpod zaščite, ne bo obstajala obveznost zvišati pokojnine na znesek pred zmanjšanjem po tej uredbi.

Tudi oni zavarovanci Bratovskih skladnic, ki prosijo za rente, bodo oproščeni takse kot pri Osrednjem uradu.

Služba zdravnikov pri Osrednjem uradu lahko na zahtevo ministrstva preneha tudi brez od- povi, če je to v interesu in po potrebi službe.

Pooblastila za ministrski svet

Ministrski svet je pooblaščen izdati uredbo o pobijanju nedovoljene trgovine in tihotapstva deviz, valut, vrednostnih papirjev, plemenitih kovin in dragih kamenov.

Nadalje lahko izpremeni zakon in uredbe glede osrednjega tiskovnega urada.

Predpiše lahko tudi uredbo o utrjevanju in utrjenih prostorih, nadalje o obrambi pred zračnimi napadi.

Ce je vse osebe predstojništva mestne policije na drž. proračunu, lahko notranji minister predpiše obveznost za dotično mestno občino, da prispeva tudi za osebne izdatke največ do polovice zneska. To plačujejo državni blagajni.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za 8. marec kaže naslednje stanje (v milij. din, v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 28. februarja):

Aktivna: zlato v blagajnah 1.902,96 (+ 0,4), zlato v inozemstvu 10,8, skupna podlaga 1.913,75 (+ 0,4), devize izven podlage 446,0 (+ 8,1), kovani denar 337,2 (+ 4,0), posojila: menična 1.620,9 (+ 7,95), lombardna 37,66 (0,26), vrednostni papirji 264,44 (- 0,66), razna aktivna 2.023,6 (+ 3,8).

Passiva: bankovci v obtoku 6.527,27 (- 12,35), drž. terjatve 27,4 (- 10,7), žirovni računi 1.051,4 (+ 2,7), razni računi 1.014,14 (+ 38,966), skupne obveznosti po vidu 2.092,9 (+ 30,95), obveznosti z rokom 30,0, razna passiva 227,66 (+ 4,85).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 8.620,2 (+ 18,6), skupna podlaga s premijo 2.459,2 (+ 0,5), od tega zlato v blagajnah s premijo 2.445,3 (+ 0,5), skupno kritje 28,52 (v prejšnjem izkazu 28,58%), od tega zlato v blagajnah 28,36 (28,42%).

Izkaz kaže po daljšem času povišanje deviznega zaklada. Nadalje so tudi v pričujočem izkazu narasla posojila banke.

Med passivi se je zmanjšal obtok bankovcev, narasle pa so razne naložbe pri Narodni banki.

Stanje naših kliringov

Po podatkih Narodne banke je bilo stanje naših kliringov dne 8. marca naslednje (v oklepajih razlika v primeri s stanjem, dne 28. februarja):

Aktivni kliringi: Nemčija 21.405.000 (+ 1 milij. 58.000) mark, Bolgarija 1.736.000 (- 32.000) din, Poljska 2.078.000 (+ 378.000) din, Turčija 17.384.000 (- 291.000) din in Španija 2.935.000 pezet.

Passivni kliringi: Češko-slovaška 98.345.000 (- 22.014.000) kron, Italija 18.001.000 (+ 7.135.000) din, Belgija 2.246.000 belg. švica 2.317.000 (- 90 tisoč) frankov, Bolgarija (turizem) 490.000 (- 196 tisoč) din, Madžarska 3.622.000 (- 4.048.000) din in Romunija 4.725.000 (+ 2.816.000) din.

Minister za pošte lahko osnuje Pokojninski sklad za pogodbeno poštarje.

Izpremembe pri likvidaciji kmetijskih dolgov

Vneseno je določilo, da se 8 ha gozda računa kot 1 ha orne zemlje (uredba je določala kot najvišjo mejo za zaščito 50 ha orne zemlje).

Proizvajalne zadruge se imajo smatrati za denarne zavode v smislu št. 7.

Po novih določilih Priv. agrarne banke ni dolžna opravičiti svojih predbeležb zastavnih pravic, ampak jih morajo sodišča enostavno pretvoriti v vknjižbe, odn intabulacije s prvenstveno pravico od dne predznanbe, v kolikor dolžnik ne osporuje dolga.

Ce hipoteka Priv. agrarne banke ni na prvem mestu, bo sodišče v postopku za ugotovitev vrednosti hipotekarnega kritja končno odpisanih terjatev, potem ko predhodno oceni vrednost odnosnih nepremičnin, ugotovilo, v kakšni meri je terjatev Priv. agrarne banke krita z vrednostjo teh nepremičnin.

Odst. 1 št. 9 se glasi takole: Dolžniki morejo osporiti točnost obračuna v treh mesecih od dne, ko jim je dostavila PAB obračun, denarni zavodi pa v dveh mesecih od dneva prejema obračuna. Odpise po št. 8 uredbe je priznati kot davčno odbitno postavko. To velja od 26. septembra 1936 dalje.

Postavljanja hipoteke Priv. agrarne banke se računa po stanju dne 1. novembra 1936. V prošnji za vknjižbo mora PAB navesti terjatve na osnovi svojih knjig. Sodišča bodo po službeni dolžnosti ugotovila, katere vse nepremičnine pripadajo obvezancu in na nje stavila hipoteke.

Podatke za znižanje dolga bodo denarni zavodi dostavili banki najdalje v dveh mesecih, ko so bili zahtevani. Ce zavod tega ne stori, izgubi pravico do osporavanja izvršenega obračuna.

Z opominom za plačilo dospele anuitete od strani davčne uprave se prekinja zastaranje plačila te anuitete.

Oprostitve davkov in taks ne velja za one, katerim oblastva končno veljavno odbijejo svojstvo kmeta.

Priv. agrarna banka ima sama pravico oceniti posestva, ki jih bo prodala.

Občine, ki so izterjemale po 1. januarju 1939 najemninski vinar, ga niso dolžne vrniti, pač pa ne smejo izterjovati razpisanih, pa še neplačanih takih davkov.

Zvišanje blagovnih železniških tarif. V soboto je bila seja tarifnega odbora v Belgradu, na kateri je bilo predloženo zvišati železniške blagovne tarife za 5% (linearno). Glavno ravnanje drž. žel. motivira svoj predlog za zvišanje s tem, da so v preračun za 1939-40 vneseni dohodki v znesku 2.556 milij. din, v sedanjem preračunu so bili dohodki vneseni z zneskom 2.310 milij. dejansko pa so znašali od 1. aprila 1938 do 1. marca 1939 2.203 milij. din, v marcu pa še 150, tako da je računati s skupnimi dohodki 2.350 milij. din. Železnika uprava potrebuje zvišane dohodke za redne izdatke, zlasti pa za nove investicije.

Feniks. Včeraj in danes je bila konferenca zastopnikov akcijskega odbora Feniksovih zavarovancev iz vse države. Na konferenci so sprejeli sklepe o olajšanju končnega ozdravljenja jugoslovanskega Feniksa. Danes dopoldne je trgovinski minister Jevrem Tomić sprejel v svojem kabinetu delegacijo akcijskega odbora. Delegacija je ministru orisala položaj in navedla nujne ukrepe, ki bi jih bilo treba izdati. Minister Tomić je delegaciji obljubil, da bo storil vse, kar je le mogoče in potrebno, da se sanacija hitro in ugodno izvrši in da bodo interesi zavarovancev popolnoma zavarovani. Dalje je minister izjavil, da bo vse potrebno ukrenil, ko se bo posvetoval z zastopniki zavarovancev.

Prenos sedeža. Ljudevit Marx, tovarna lakov, d. d., Domžale, s sedežem v Ljubljani sklicuje redni občni zbor delničarjev za 28. marca t. l. ob 11 v Beethovnovi ulici 14. I. Na dnevnem redu je poleg računskega zaključka tudi sklepanje o prenosu sedeža družbe.

Nova licitacija za gradbo zatvornice na Ljubljani. Ker prva licitacija za izvršitev gradbenih del pri zatvornici na Ljubljani v Ljubljani pri Sv. Petru dne 6. marca ni uspela, je sedaj razpisana za ta dela druga licitacija za 6. april. Preračunska vsota je 1.858.227,05 din.

Likvidacija. Rudolf Anderlič in drug, dr. z omejeno zavezo, trgovina z mešanim blagom in deželskimi pridelki v Ormožu.

Borze

Dne 13. marca.

Svetovne efektne borze

Pariz: še dovolj zadovoljiv razvoj, napredovale so posebno francoske rente;
London: razvoj manj zadovoljiv in so nekateri težaji lahko popustili;
Amsterdam: razvoj miren in varen;
New York: na splošno dobra usmeritev.

Denar

Angleški funt 238 oz. 258

Nemški čeki 13.80

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen na 236,10—239,00.

Tudi nemški čeki so ostali neizpremenjeni na 13,70—13,90. Za konec aprila so beležili v Zagrebu 13,75—13,95.

Grški boni so beležili v Ljubljani 33 blago, v Zagrebu 31,00—32,60, v Belgradu 31,50 blago. Devizni promet je znašal v Zagrebu 3,275.016, v Belgradu 6,154.000 din. V efektivih je bilo prometa 815.000 din.

Ljubljana — težaji s primem:

Amsterdam 100 h. gold.	2316,00—23,54 00
Berlin 100 mark	1755,62—1773,88
Bruselj 100 belg.	734,00—746,00
Curih 100 frankov	995,00—1005,00
London 1 funt	204,66—207,86
New York 100 dolarjev	4344,87—4404,87
Pariz 100 frankov	115,45—117,75
Praga 100 kron	150,00—151,50
Trst 100 lir	229,85—232,95

Curih. Belgrad 10, Pariz 11,66, London 20,63, New York 439,8125, Bruselj 73,975, Milan 23,14, Amsterdam 233,60, Berlin 176,40, Stockholm 106,20, Oslo 103,675, Kopenhagen 92,10, Praga 15,03, Varšava 83, Budimpešta 87,25, Atene 3,90, Carigrad 3,60, Bukarešta 3,37, Helsingfors 9,09, Buenos Aires 101,75, Sofija 5,40.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 477.50—480

v Zagrebu 479 —481

v Belgradu 478 —479

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. (104), agrarji 61,50—62,50, vojna škoda promptna 477,50—480, begl. obv. 92—93, dalm. agrarji 91—92, 8% Bler. pos. 102—103, 7% Bler. pos. 95,50—96,50, 7% pos. DHB 101—102, 7% stab. pos. 98—100. — Delnice: Narodna banka 7500—7700, Trboveljska 190—200.

Ljubljana. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 102 denar, agrarji 62—63, vojna škoda promptna 479—481 (480), begl. obveznice 92—92,75 (92,50), dalm. agrarji 91,25—91,50, 4% severni agrarji 63—64, 8% Bler. pos. 102,75—103,50 (103), 7% Bler. pos. 96,75—97, 7% posojilo Državno hipotekarne banke 101 denar, 7% stab. posojilo 99,50 denar. — Delnice: Narodna banka 7.700 denar, Priv. agrarna banka 230 denar, Trboveljska 195 denar, Nar. šumska 20 blago, Gutman 35—42,50, Sladkorna tovarna Osijek 85 denar, Jadranska plovba 350 denar.

Belgrad. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 103—103,50 (103), agrarji 63—63,50, vojna škoda promptna 478—479 (478), begl. obveznice 92—92,50 (92), dalm. agrarji 91,50—92 (91,50), 4% severni agrarji 63—63,50, 7% Blerovo posojilo 95,75—96,50 (95,75), 7% posojilo Drž. hipotekarne banke 101,75—103. Delnice: Narodna banka 9.500 blago, Priv. agrar. banka 233—233,50 (drobni komadi).

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. — Tendence neizpremenjena. — Promet srednji.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini neprotok. trgovca Marina Ivana na Mirni, narok za sklepanje poravnave 12. aprila, terjatve je prijaviti do 2. aprila.

Trgovska banka, d. d., Zagreb (prej Banka I. Kreutzer). Bilanca za 1938 izkazuje pri glavnici 50 in bilančni vsoti 37,9 (42,3) milij. din čistega dobička 0,87. (0,99) milij. s prenosom vred

Žrebanje državne razredne loterije V. razreda 37. kola je bilo zaključeno s številnimi velikimi dobitki v veliko zadovoljnost srečnih igralcev pri „Vreću sreće“.

Z današnjim dnem se bodo začele prodajati nove srečke za 38. kolo.

Do sedaj je domača kolektura „Vrelec sreće“ izplačala svojim naročnikom ogromno število večjih dobitkov kakor tudi premijo.

Da pa bo možnost še večja zadeti velike dobitke in premije, zato prav vljudno vabi

DOMAČA KOLEKTURA

„VRELEC SREĆE“

da si vsak nabavi pri njej srečko.

Domača kolektura „Vrelec sreće“ se odlikuje po velikem številu srečk raznih serij, ter hitri, točni in strogo solidni postrežbi ter takojšnjem izplačevanju dobitkov in posluje v splošno zadovoljnost igralcev. Zato pohitite in še danes naročite srečke pri „Vreću sreće“, ker tu je sreča doma.

Splošno odobravanje igralcev je, da imamo v Ljubljani veliko kolekturo, ker čim več je prodanih srečk, večja je možnost zadeti veliko število dobitkov.

V novem kolu bo izplačala državna razredna loterija igralcem **65.000.000 Din**

Priporoča se Vam domača glavna kolektura „Vrelec sreće“

Alojzij Planinšek, Ljubljana, Beethovnova ulica 14

Žrebanje I. razreda 38. kola
bo 14. aprila t. l.

Cena srečk:

četrtinka . . . Din 50—
polovica . . . Din 100—
cela Din 200—

Nedelja občnih zborov

8.000 sezonskih delavcev zboruje Minister Snoj med delavci

Zveza poljedelskih delavcev (ZPD) je imela veliko zborovanje v nedeljo, 12. t. m. v M. Soboti. Na zborovanju je bilo nad 8 tisoč sezonskih delavcev. To je bila zadnje zborovanje v letošnji sezoni, ki jih je priredila ZPD po Prekmurju in sosedni Štajerski in katerih namen je vzgojiti naše delavce za poštene in odločne može in žene doma in v tujini.

Pred zborovanjem je bil redni občni zbor ZPD na Glavnem trgu. Iz poročila odbora je razvidno, da šteje Zveza 10.126 članov in je tako ena najmočnejših organizacij, ki je vredna vse pozornosti in podpore. Zveza je to poslovno leto izredno veliko naredila za delavce v materialnem in pa vzgojnem oziru. Imela je tečaje za palirje in 20 delavskih zborovanj. Za novega predsednika je bil izvoljen dosednji tajnik Novak Franc iz Sabote.

Po občnem zboru je bilo veliko zborovanje, na katerega je prišel tudi minister Snoj. Brzotajno sta poslala pozdrave minister dr. Krek in ban dr. Natlačen. Zborovanje je vodil Kerec Franc in so bile poslane pozdravne brzojavke našemu voditelju dr. Korošcu, predsedniku vlade Cvetkoviču, ministru Kreku, socialnemu ministru Rajakoviču in banu Natlačenju. Zborovanje se je začelo z državno himno. Takoj nato je spregovoril minister Snoj.

Govor ministra Snoja

Minister prinaša pozdrave našega voditelja dr. Korošca, oriše težke razmere našega prekmurskega ljudstva, ki se mora vsako leto seliti v tujino, ker rodna gruda premalo daje za vse ljudi, ki živijo na njej. Dalje omenja tudi zločin onih, ki selijo v tujino, pa tega niso potrebni. Vsem tistim, ki so potrebni, pa moramo nuditi vso moralno in socialno podporo. Vlada je veliko storila za naše sezone delavce. Pred francoskim parlamentom se pravkar nahaja konvencija, ki naj uredi zaščito naših delavcev v tujini. V Nemčiji bodo letos uživali naši delavci vso ono zaščito, kakor so je deležni nemški delavci. Urejen je tudi položaj izseljenjskih duhovnikov. Urejen je tudi prevoz delavstva, ki je preost od naše državne meje in mini-

ster obljubi, da se bo dal tudi pri nas prost prevoz. Po novem finančnem zakonu je odpravljena tudi glavarina, ki je samo lansko leto znašala 400 tisoč dinarjev. Za vse to se imamo zahvaliti vladi in Rafaelovi družbi v Ljubljani. ZPD, ki vodi tako množico delavstva, naj se trudi za čim tesnejše sodelovanje z ostalimi našimi delavskimi organizacijami, da bomo skupno pomagali delavcem. Končno omeni g. minister trud in naloge sedanje vlade, da uredi naše notranje zadeve. Dobesedno je izvajal sledeče: Vprašanje, ki se naziva hrvaško vprašanje, je istočasno tudi slovensko vprašanje. Zato ničesar bolj ne želimo kakor to, da se to vprašanje čimprej reši v zadovoljstvo Slovencev, Hrvatov in Srbov. Slovenci moramo biti vsi enotni okrog svojega voditelja dr. Korošca. Dr. Korošec je naš program, s tem programom smo šli na valitve in smo zmagali. S tem programom bomo tudi pripomogli k ureditvi države in k samoupravi samostojnosti Slovenije.

Minister Snoj je žel za svoja izvajanja val navdušenja med delavci. Za njim je govoril zastopnik bana dr. Karlin. Povedal nam je, da banka uprava pripravlja predlog socialnega zavarovanja in minimalnih mezd tudi za poljedelske delavce. G. poslanec Bajlec Franc opozarja v svojem govoru naše delavce v tujini na narodno in državljansko zavezo. Predsednik ZZD iz Ljubljane je delavcem v svojem govoru razložil program Zveze. Banski svetnik in župan Hartner iz Murske Sobote je naglašal potrebo discipliniranosti delavstva doma in v tujini. G. Škraban Janko iz Mur. Sobote je v svojem govoru poudaril, da sme iti v tujino samo tisti, ki je doma dober in skrben gospodar in pošten živ. Vse druge bo narod izključil iz svojih vrst. Novi predsednik Novak je poudaril naloge ZPD. Boj kapitalizmu in komunizmu, za pravice delavstva in njegovo rast. Sprejeta je bila resolucija na ministra za socialno politiko.

Zborovanje je pokazalo, da se nekateri elementi zastopni borijo proti ZPD, ker je ta zveza edino prava krščanska in narodna organizacija našega sezonskega delavstva. Uživa zaupanje na najvišjih mestih in jo je treba samo podpreti od vseh strani, da bodo tudi naši delavci zavarovani, kakor so delavci drugih držav.

Zbor delegatov slov. Rdečega križa

Ljubljana, 13. marca.

Pred štirimi dnevi smo poročali o obsežnem delovanju slovenskega Rdečega križa. Navedli smo glavne podatke iz poslovnega poročila, iz katerega je bilo razvidno, kako velike naloge si je Rdeči križ v tej državi nadel in kako jih v Sloveniji vestno izpolnjuje.

V nedeljo je bil redni letni občni zbor Rdečega križa za Slovenijo, ki se ga je udeležilo zelo veliko delegatov iz vseh večjih slovenskih krajev. Zborovanje je bilo v magistratni dvorani. Zborovanje je otvoril in vodil predsednik dr. Krejčič, ki je najprej predlagal vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. kralj. Vis. knezu-naměstniku Pavlu ter pozdravno pismo glavnemu odboru Rdečega križa v Belgradu, kar je bilo soglasno sprejeto. S toplimi besedami se je spominjal pokojne članice odbora ge. Franje Tavčarjeve, katere spomin so delegati primerno počastili. Predsednik je nadalje podčrtal velike zasluge predsednika R. K. Nj. Vis. kneza-naměstnika Pavla in vojnega ministra, ki sta podpirala Rdeči križ. V nadaljnjem govoru je predsednik naglašal potrebo, da se državna uredba o Rdečem križu spremeni tako, da bo skladna z ozirom na razvoj mednarodnih dogodkov. Izrekel je toplo zahvalo banski upravi in banu dr. Marku Natlačenju ter načelniku socialnega odelka dr. Kosiju za vso izkazano podporo. Prav tako tudi vsem okrajnim glavarstvom in občinskim odborom, posebej pa še mestni občini ljubljanski in županu dr. Adlešiču. S toplimi besedami je očrtal tudi delo Glavnega odbora. Izrekel je tudi toplo zahvalo sedanjemu poslancu in bivšemu prosvetnemu načelniku prof. Ivanu Dolencu, ki je odlično vodil sekcijo mladine R. K. Tudi drugim ustanovam je izrekel prisrčno zahvalo. Nato je izročil najvišje odlikovanje Rdečega križa ge. Minki Kroftovi in ravnatelju g. Maksu Hočevanju zlato medaljo R. K., zahvalo Glavnega odbora pa je izročil nadsvetniku gosp. Miroslavu Gregorki.

Tajniško in blagajniško poročilo, ki je bilo tiskano in razdeljeno med delegate, je bilo soglasno sprejeto. Pri volitvah so bili soglasno izvoljeni prvi isti odborniki, ki bi morali letos izpasti, namreč mestni svetnik dr. Rus, ravnatelj Maks Hočevan, dr. Jančič iz Maribora in inž. Sušnik iz Ljubljane. V nadzorstvo pa sta bila izvoljena ravnatelj Mestne hranilnice ljubljanske dr. Černe in g. Rajko Kotnik iz Guštana. Delegati, kakor dekan Tomažič iz Trebnje, g. Iljaš iz Gornje Grada, dr. Jančič iz Maribora, sodnik Gubenšek iz Konjice, prof. Sever in dr. so predložili številne predloge za spremembo pravil, za okrepitev propagande za R. K., za mirovno propagando, za Dom R. K. v Ljubljani itd.

Občni zbor je ob 12 zaključil predsednik gospod dr. Rudolf Krejčič.

Občni zbor Zdravniške zbornice

V nedeljo, dne 12. t. m. je bil občni zbor Zdravniške zbornice, ki se ga je udeležilo zelo mnogo članov iz vse Slovenije. Občni zbor je vodil predsednik zbornice primarij g. dr. Valentin Meršol, ki je po uvodnih pozdravnih besedah najprej prečital udanostni brzojavki občnega zbora Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. kr. Vis. knezu-naměstniku Pavlu. Vsi navzoči so besedilo obeh brzojavk pozdravili z navdušenim odobravanjem. Takoj nato je predsednik zbornice izrekel nekaj lepih spominskih besed v čast devetim zdravnikom-tovarišem, ki so med letom umrli. Njihov spomin so vsi navzoči počastili stoji z enominutnim molkom.

Poslovno poročilo upravnega odbora je podal začasni tajnik zbornice g. dr. Stanko Jereb. Iz tega poročila sledi, da ima Zdravniška zbornica sedaj v Sloveniji 607 članov. Stiska časa ne prizanaša tudi zdravniškemu stanu in je zato močna stanovska organizacija zdravnikov zelo potrebna.

Blagajniško poročilo je podal blagajniški primarij g. dr. Fr. Debevec, poročilo nadzornega odbora pa je prečital primarij gosp. dr. Alojzij

Kunst. V zelo prišrčnem in prijateljskem duhu se je nato razvila debata o raznih vprašanjih in za katera so člani želeli kaka pojasnila. Odgovarjal je vsem in pojasnjeval vse delo predsednik zbornice primarij g. dr. Meršol.

Prihodnja točka dnevnega reda so bile dopolnilne volitve in je bil za prihodnje poslovno dobo izvoljen za tajnika g. dr. Stanko Jereb, za člana upravnega odbora pa so bili še izvoljeni gg. dr. Janez Schrott iz Ljubljane, dr. Stanimir Vrhovec iz Celja in dr. Janko Pihlar iz Maribora. Za članice disciplinskega sveta pa je bil izvoljen g. dr. Alojzij Brenčič iz Ljubljane.

Pri razpravi o samostojnih predlogih se je znova poudarjala veljavnost in obveznost minimalnih tarif za splošno kakor tudi za zobozdravniško prakso. Po daljši debati so bile tudi sprejete nekatere spremembe k obstoječemu stanovskemu redu, ki so bile izdelane na podlagi referatov, ki so ga sestavili člani posebnega odbora, v katerem so bili gg. dr. Bajc Oton, dr. Černič Mirko, dr. Debevec Franc, dr. Jereb Stanko, dr. Meršol Valentin in dr. Zalokar Alojzij.

Predsednik ZZ, primarij dr. Meršol, je nato pri slučajnostih kratko poročal o pripravah za pravilnik o ustanovah človekoljubnega značaja. Sedanje besedilo pripravljenega pravilnika bi spravilo v nevarnost podporno delovanje zdravniških in drugih organizacij. Sicer je pravilnik sedaj po posredovanju nekaterih organizacij v Belgradu odložen za 6 mesecev, vendar pa lahko upamo, da se bo dalo besedilo pravilnika izpremeniti tako, da se bo lahko prilagodil našim razmeram.

Težavno stanje davčnih izvršilcev

Pod pojmom »davčni izvršilci« moramo razumeti skoraj vse uradništvo davčnih uradov in ne samo tako zване »seksektorje« ali rubitelje. Naša javnost pa se najbrž ne zaveda, da so ti davčni uradniki, kar je nižjih, po večini zgolj dnevnica, ali boljše povedano zgolj dninarji, ki se jim godi slabše kakor poljedelskim dninarjem, služkinjam in drugim nižjim poklicem. Občni zbor davčnih izvršilcev je bil v nedeljo dopoldne pri »Novem svetu«. Prisotni so bili delegati skoraj iz vseh večjih slovenskih krajev, kjer so davčni uradi. V odsotnosti predsednika je vodil zborovanje podpredsednik g. Germek iz Celja. Zborovalci so na zborovanju naglašali, da je davčna morala v naši državi prav zaradi vestnega in poštenega dela davčnih izvršilcev tako visoka, da pa so najslabše plačani, saj imajo komaj 600 do 830 din plače, nimajo pa nobenega upanja za nastavitve, da bi prišli v položaj pripravnika ali zvančičnika. Zavarovani so pri Okrožnem uradu. Toda če so bolni manj ko tri dni, niti ne dobe za te dni nobene hranarine. Po večini so sami poročeni moške.

Bodočnosti nimajo davčni izvršilci nobene in še ji morejo po mili volji odpustiti. Ne dobe nobene nagrade za nadure, ne dobijo polno plačanih dnevnice, niti ne stroškov za potovanja. — Davčni izvršilci so v resnici kakor žitno zrno med dvema kammoma: njihovi predstojniki jih priganjajo, davčni zavezani pa jih mrze.

Davčni zavezanci so se že večkrat obrnili na osrednje oblasti ter na finančnega ministra, naj jim pomagajo iz njihove obupne stiske. Tudi prejšnji finančni minister g. Letica je obljubil, da bo vstavljal v proračun amandement za zboljšanje položaja davčnih izvršilcev. Saj so vendar med davčnimi izvršilci tudi taki, ki imajo po 12 ali še več let državne službe, pa še niso nastavljeni. Sedanji finančni minister je izjavil, da proračuna ne more spreminjati in da ne bo dal takega amandementa v proračun, pač pa mora položaj davčnih izvršilcev rešiti z zakonsko uredbo. — Davčni izvršilci so tudi pisali vsem novim poslancom pisma, v katerih so jim obrazložili svoj položaj, in mnogi poslanci, zlasti slovenski, kakor dr. Ogriček, Mihelič in drugi in pa tudi muslimanski poslanci, ki zlasti v Rosni vidijo uboge davčne izvrševalce, so se toplo zanje zavzeli. — Upati je, da bo to vprašanje v kratkem rešeno. Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor z g. Ilvarjem na čelu, drugače pa z dosedanjimi odborniki.

Trafikanti zahtevajo svoje pravice

V nedeljo ob pol 4 popoldne so zborovali trafikanti. Zborovanje je vodil predsednik združenja g. Kladnik, ki je predlagal brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II., finančnemu ministru in novemu predsedniku monopolne uprave dr. Markoviču. Za njim je govoril zastopnik zagrebškega združenja g. Šmid ek. Ta je pojasnil razloge, zaradi katerih se bore trafikanti evaske banovine. Hrvatški trafikanti zlasti ustanavljajo kreditne zadruge, s katerimi bodo skušali prevzeti prodajo tobaka na debelo v svoje roke. Sicer imajo slovenski trafikanti tako zadruge, manjka pa denarja.

Predsednik g. Kladnik je nato poročal o borbi trafikantov proti prenikanju odtokov za-

služka, dalje glede intervencij za ugodnejšo prodajo znamk, za boljše prodaje kolkov, zlasti za to, da bi prodajo kolkov v justični palači, v raznih drugih javnih zgradbah finančna uprava sploh izločila itd. Poročal je tudi o komisijskih pogojih, ki jih določa finančna uprava pri vsaki trafiki.

Tajnik g. Preša je poročal o poslovanju društva. Združenje šteje samo 464 članov. V Ljubljani je 163 trafik, od katerih je večanjenih v društvu 143. Invalidi in vojne vdove imajo v Ljubljani 44 trafik, kar bi znašalo 38%. Tajnik je zlasti pozval člane, naj podpisujejo deleže pri kreditni zadruzi, posebej, ker so trafikanti sedaj odvisni le od glavne zaloge Poročal je tudi o pomanjkljivosti tabačnih izdelkov, ki jih prejemajo trafikanti in ki večkrat ne odgovarjajo zahtevam kupcev: cigarete so preslabo polnjene ali pa jih v zavitku nekaj manjka.

Pri volitvah je bil nato izvoljen novi odbor s predsednikom g. Kladnikom in tajnikom g. Prešo na čelu. Sledile so slučajnosti. V tej debati so trafikanti povedali o mnogih težavah, ki jih nadlegujejo. Zlasti pa so trafikanti zahtevali, da se mora nujno povišati dosedanja provizija, ki jo zaslužijo, zlasti pa naj se omilijo predpisi pri prodaji kolkov.

Perilo Vašega ljubljenskega bo hitro

spet čisto in snežno belo. Glavni pogoj njegovega napredka je snaga. Vso nesnago s perila hitro in temeljito odstranjuje Albusovo milo, ki vsebuje terpenin

Albus-terpentinovo milo obvaruje Vaše perilo

Ali bodo izvrtali predor Dover-Calais?

Potnik, ki se izkrea v pristanišču Dover in stopi na vlak proti Londonu, opazi pri postaji Folkestone na levi strani kup lesenih barak, zarjavelih starinskih strojev in nekaj vhodov v neke rove. Tu so leta 1882 začeli vrtati predor, ki naj bi pod morjem napravil suho cesto do francoskega pristanišča Calais na evropski strani Rokavskega preliva. Istočasno kot na angleški strani so leta 1882 začeli vrtati tudi na francoski strani. Vlade obeh vevseli sta bili podjetju zelo naklonjeni in vse je bilo že pripravljeno, da se delo izpelje do konca, julija meseca leta 1882 pa je angleška spodnja zbornica nena-doma na pobudo generala Wolseleyja rekla svoj »nele« k vsemu načrtu, ki je bil s tem za več kot pol stoletja pokopan. Ponosni sen inženirjev je padel v vodo, oziroma — v morje.

V času, ko so bila dela ustavljena, je bila angleška stran, ki je kopala pod Shakespearjevimi pečini pri Doveru že skoraj dva kilometra daleč pod morjem. Ta prvi predor je bil širok 2,13 m in so ga na dan pomaknili za 13 m v globino. V časopisju iz tiste dobe se lahko vidimo slike, ki predstavljajo delavce in inženirje pri vstopu v rove, ko se odpravljajo na delo. Kakor bi danes, tako je tudi takrat vsa javnost z napetostjo spremljala ta dela in čakala, kdaj se bo odprla suha pot — pod morjem — med Anglijo in Francijo. Inženirji takrat niso bili prav nič v skrbeh, da se delo ne bi posrečilo, kakor tudi danes niso. Ko je bil leta 1935 slovesno odprt predor pod reko Mersey, je eden izmed gradbenikov dejal takratnemu angleškemu kralju Juriju V.: »Ta predor je bilo veliko težje zgraditi kot luknjo pod Rokavskim prelivom. Le zakaj nam ne dovolijo, da bi tam izvrtali?«

Prvi, ki je raziskal podmorska tla med mestoma Dover in Calais, je bil francoski učenjak Albert de Lapparent. Ugotovil je, da se od angleškega brega do francoskega brega vleče 60 metrov debela plast krede, ki je za vodo nepropustna, kar zelo olajšuje vrtalna dela. Angleški znanstveniki so pozneje njegove ugotovitve tudi potrdili.

Ta že opuščeni načrt je v novejšem času spet oživel in se na obeh straneh o njem resno razpravlja. Ako bi znova začeli z deli, na angleški strani ne bi več vrtali pod Shakespearjevimi pečini, ampak bi začeli pri vasi Sandling, na francoski strani pa nekaj kilometrov za obalo, pri vasi Marquise-Rinxent. Predor bi bil dolg 50 km in bi 38 km vodil pod morjem, 11 km pa pod zemljo. Dela bi trajala 10 let, nekateri inženirji pa celo mislijo, da bi ga bilo z modernimi stroji in modernim gradbenim materialom

in ob količkah ugodnih geoloških razmerah mogoče dovršiti že v petih ali sedmih letih. Stroški bi znašali 30 milijonov funtov (7740 milijonov dinarjev), kar je nekako dvajseti del angleškega oboroževalnega programa za l. 1939. Denarna sredstva bi zbrali obe predorski družbi, ki še obstojata tako na angleški kakor na francoski strani. Poleg tega so tudi nekatere druge države za podjetje pokazale veliko zanimanje, zlasti USA in Nizozemska. Po sedanjih načrtih bi bila to prav za prav dva predora, eden za smer Francija-Anglija, drugi za obratno smer. Promet bi bil seveda na električni pogon. Zračenje bi bilo olajšano z dovajanjem ozona, kar je že preizkušeno v londonski podzemski železnici.

Da do graditve še ni prišlo, je edini vzrok — ugovori vojske. Merodajni angleški vojaški krogi so doslej vedno ugovarjali, da bi se Anglija zvezala s Francijo po suhi poti. L. 1882 je morda Wolseley zbežal spodnjo zbornico s tem, da je poslanecem zgornjo naslikal, kako bi v navadne potnike preoblečeni potniki lahko prišli v Dover, kjer bi posekali angleške straže in se tako na angleški strani polastili vhoda v predor. Še leta 1929 je moral ministrski predsednik MacDonald svoj predlog umakniti, ker so merodajni vojaški krogi izrekli bojazen, da bi se morala potem Anglija bati nenadnega francoskega napada, ki bi mogel priti izpod morja. Izračunali so tudi, da bi varstvo vhoda v predor stalo na leto 5 milijonov funtov (1290 milijonov din).

V novejšem času pa se tudi angleško javno mnenje glede teh velikopoteznih načrtov močno spreminja. Mnogi vplivni moške so sprevideali, da bi predor obema državama prinesel velike koristi v gospodarskem, turističnem, pa tudi vojaškem pogledu. Amerikane Gordon Selfridge, ki ima v Londonu eno največjih manufakturnih trgovin, je za propagando tega predora izdal že velike vsote. Javnost stoji pod vtisom, da bodo načrti v kratkem oživelili in da uresničitev ni več praviljena.

— Pri ljudeh, ki jih pogosto nadleguje zapeka, vsled česar imajo vrenje v želodcu in črevih, pospešuje se temeljito čiščenje celokupnih prebavil s čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zaužit zjutraj na tešče. Z uporabo »Franz-Josefove« grenke vode se naglo odstranja belina z jezika, ki se nakopiči vsled zapeke, obenem se pa doseže tudi boljši tek.

Reg. po min. soc. pol. in z. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

Drole novice

Koledar

Torek, 14. marca: Matilka, kraljica; Pavlina. Sreda, 15. marca: Klemen M. Dvorak, spoznavalec; Ludovika Mariac, blažena.

Novi grobovi

† V Ljubljani je v nedeljo umrla ga. Marija Hrovat, prodajalka »Slovenca« in »Slov. domac«. Zapuška moža in 2 letno hčerko. Pogreb blage žene in matere bo danes ob pol 3 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice. — Včeraj popoldne so pokopali gospoda Ignacija Laha, častnika v pokoju, ki je umrl v splošni bolnišnici. — V Šiški je mirno zaspal gospod Frane Sprogar, upokojenec drž. žel. Pokopali so ga v nedeljo popoldne.

† V Ljubljani je umrla gospa Marija Schau, mati žene upravitelja botaničnega vrta v 85. letu starosti. Pokojna je bila članica Marijine družbe žena pri sv. Jakobu in tretjerednica sv. Frančiška. Pogreb bo v torek, dne 14. marca ob pol 5 popoldne, izpred veže sv. Jožefa, Vidovdanska 9.

† V Mozirju je preteklo soboto umrl g. Anton Majerhold, posestnik in gostilničar. Pogreb je bil včeraj popoldne na farno pokopališče v Mozirju.

† V Ribnici je po dalji boleznj mirno v Gosposodi zaspal g. Frane Turk, odvetniški uradnik. Pokopali ga bodo danes ob 9.15 popoldne na pokopališču v Višnji gori.

† V Smartnem pod Šmarno goro je mirno v Gosposodi zaspala v 83. letu starosti gospodična Frančiška Kotar, zasebnica. Pogreb bo danes ob 4 popoldne.

† V Vrtači pri Semiču je nenadoma umrl gosp. Janko Ogulin, posestnik. Pogreb bo v sredo ob 9 popoldne na župniško pokopališče pri Svetem Duhu.

Naj sveti vsem pokojnim večna luč! Žalujemo naše iskreno sožalje!

† Emilija Zupan

V Mariboru je v nedeljo popoldne v 68. letu starosti zatisnila trudne oči blaga slovenska žena, gospa Emilija Zupan, roj. Pibrovce. Več let je junaksko kljubovala hudi naduhi, ki si jo je nakopala ob težki operaciji in ji sledilji podlegla. S pokojno gospo Zupanovo lega v grob svetil lik plemenite in značajne slovenske žene in matere. Doma je bila iz znane narodnozavedne gorenj. rodbine v Kamni gorici — Kropi, kjer je imel njen oče daleč naokrog znano tovarno za cerkvene ure. V vzornem zakonu — poročena je bila z višjim svetnikom Južne železnice pok. g. Zupanom — je imela 6 otrok, 4 sinove in dve hčeri, ki še vsi živijo. Dolgo vrsto let je živel v Novem mestu, kjer je zaradi svoje izredne umske izobraženosti in še bolj zaradi svoje tople srčne plemenitosti uživala velik ugled in iskreno spoštovanje vseh, ki so jo poznali. Za vsakogar, ki se je zatekel k njej — in bilo jih je mnogo — je imela, če že ne gmočno pomoč, pa vsaj tolažilo in bodrilno besedo ali resen nasvet iz svoje bogate življenjske izkušnje. Po rani smrti svojega soproga se je vsa posvetila vzgoji svojih otrok, ki so vsi lepo preskrbljeni. Emil je uradnik v ministrstvu, Gvido trgovec v Ljubljani, Anton sodnik v Pljuju, dr. France predsedstveni uradnik ljubljanske mestne hranilnice obe hčerkici na uradnici. — Plemeniti slovenski ženi naj bo Bog plačnik za vsa njena dobra dela, žalujočim sinovom in hčerkama pa izrekamo iskreno sožalje!

Osebnosti

— 75letnico svojega življenja je praznovala preteklo nedeljo v Sežani gospa Josipina Strniša, mati gospe Senčarjeve. Slavljenka, ki je kljub visokim letom še čvrsta in delavna, je doma iz Trbovelj, a živi večinoma pri svojem zetu gosp. Milanu Senčarju. Pred 30 leti ji je umrl soproga Anton, od takrat pa so njeno glavno veselje vnuki, odkar pa je postala prababica, tudi pravnuki. Njena stalna pot je v cerkev. Zanima pa se tudi za vse dnevne dogodke in rada prebira naše liste, zlasti »Slovenec«. Jubilantki želimo še mnogo srečnih let v krogu njenih dragih.

— Odvetnik g. Fran Sattler je vpisan v imenik odvetnikov s sedežem pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah.

— Upokojeni so peh. brigadni generali Dragomir Vučkovič, Miroslav Martinčič in sanitetni brigadni general dr. Aleksander Markovič.

— Odlikovani so z redom belega orla drugega razreda peh. brigadni generali Dragomir Popovič, Dragomir Vučkovič in Ljubomir Maksimovič; z redom jugoslovanske krone drugega razreda pehotni brigadni general Miroslav Martinčič in sanit. brigadni general dr. Aleksander Markovič; z redom jugoslovanske krone petega razreda poročnik bojnega broda II. razreda Matija Lenoh; z redom sv. Save petega razreda honorarni učitelj in vojaški pilot Boris Gorn in z zlato kolajno za vestno službovanje orožniški narednik Anton Tribušon.

ena hiša, ker sta se mu potrla dva gatra in ker je padla cena lepenci, ki jo izdeluje.

Zastopstvo delavstva je ovrglo vse te motivacije kot nezadostne, ker delavstvo na vseh teh stvareh ni ničesar zakrivilo in je tudi sicer samo po sebi razumljivo, da mora podjetje režijske stroške in razne nepravilnosti iz svojih rezerv, ki jih je nabralo tekom dolgoletnega obstoja. Tudi so organizacijski zastopniki ugotovili, da bi podjetje ob sklenitvi s strani delavstva predlaganega sporazuma moralo na mezdah izplačati mesečno samo po 1800 din več, kakor pa sicer ponuja. Ta mala diferenca pa v podjetju z milijonskim prometom ne more obremeniti njegovih financ tako, da bi ogrozila njegov obstoj.

Podjetje tudi sedaj ni hotelo prištati na zahteve delavstva in je vztrajalo pri svojem ter je g. inž. Baraga tudi to razpravo moral zaključiti kot brezuspešno.

Iz vsega postopka podjetja dr. Pergerja nampram našemu delavstvu in izjav teh na teh razpravah je le preveč očita ost proli naši strokovni organizaciji ZZZ, kateri bi podjetje rado onemogočilo njeno delovanje. Dr. Perger je bil svoj čas s strani naših oblasti pri reševanju agrarne reforme s posebnim ozirom na interese delavstva pretežnir zaradi obljube, da bo svoje posestvo uporabljal za zaposlitev tamošnjega delavstva.

S 170 stavkujočimi delavci, ki odločno vztrajajo na svojih zahtevah, simpatizira vse tamkajšnje prebivalstvo, kakor tudi zastopniki javne oblasti in je upati, da bo organizacija ZZZ delavstvu priborila njegove pravice brez okrnitve.

— Organizacija »Prekmurskega tedna«. Zastopstvo organizacije gospodarske in kulturne razstave naše Slovenske krajine ob proslavi 20 letnice priključitve k Jugoslaviji, ki bo od 17. do 26. junija v Murski Soboti pod imenom »Prekmurski teden«, je bilo razdeljeno na posamezne odseke: Kmetijsko-gospodarski, obrtni, industrijski, trgovski, kulturni, propagandni socialno-zdravstveni, gostinski, stanovanjski, grabeni, prometni, požarni in policijski in športni odsek. Referenti posameznih odsekov so obenem člani ožjega odbora, ki ga tvori predsednik soboti župan Ferdinand Hartner, podpredsednik ravnatelj gimnazije g. inž. Ivo Zobeč, tajnik g. Vebler in blagajnik g. Vutkovič. Vsa naša javnost se zaveda, da bo prireditelj »Prekmurskega tedna« velikega pomena za dvig prekmurskega gospodarstva in za narodno kulturno propagando na severovzhodni meji slovenskega ozemlja, obenem pa najlepša prilika, da se ostala Slovenija z večjim organiziranim izleti približe spozna s Slovensko krajino in njenim ljudstvom. Kako veliko zanimanje vlada za »Prekmurski teden«, so pokazali tudi sestanki v Gornji Radgoni in v Dolnji Lendavi, kjer so bili osnovani posebni odbori za priprave za udeležbo na gospodarski in kulturni razstavi.

Ali se narava moti?

Ali da človeku 32 zob, če mu jih je tudi manj, dovolj? Gotovo ne! Dobro delovanje našega žvečilnega aparata je odločilnega pomena za naše splošno zdravstveno stanje. Vsi zobje so nam potrebni. Zato ne pozabimo, da smo tudi mi njim potrebni: negovati jih moramo. Stalna nega s Chlorodontom, zanesljivo zobno pasto, ohrani zobe zdrave do poznih starosti. Dober sloves pa gre Chlorodontu zaradi visoke kvalitete. Domači proizvod.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Potovanja v Viganj v Dalmaciji. Vse, ki so namenjeni na odmor v Viganj, opozarjamo, naj vsaj osem dni pred prihodom sporoče dan in smer svojega prihoda, ker je treba vsakemu zagotoviti prevoz iz Korčule čez kanal v Viganj. Samo prijavljene potnike bodo čakali pri brzih parnikih, ki prihajajo vsaki dan na Korčulo s Sušaka, Splita ali Dubrovnika. Zgodilo se je že ponovno, da si potniki, ki se niso prijavili, v Korčuli niso znali pomagati in so imeli nepotrebne stroške in škodo. Vsakega prijavljenega gosta pa čaka motorni čoln ali jadrnica iz Vignja. Prijave s točnim datumom prihoda naj se pošljejo na naslov: Turistično-domaćinska škola v Vignju, z. p. Kučište, Dalmacija.

Cigansko vprašanje v Slavoniji

Po uradnih podatkih živi v vsej Slavoniji okrog 60.000 ciganov, toda kljub temu, da jih je samo toliko, povzročajo vendar čedalje več preglavje tako prebivalstvu kakor tudi oblastem. Vse povsod jih človek sreča, pojavljajo se tudi v krajih, ki so skoraj odrezani od sveta, ter uganjajo svoje lopovščine. — Po načinu življenja razlikujejo v Slavoniji trije vrste ciganov. Nekateri so

Ne zamudite edinega letošnjega alpinskega in zimskošportnega filma veselo in zabavno vsebine in bajnih fotografskih posnetkov!

Smučarji, alpinisti in priljubljeni zimskega športa!

Luis Trenker Lavina ljubezni
Kino Union Tel. 22-21 — Predstave ob 16, 19. in 21. uri

ZZD v boju za delavske pravice

V Mislinji ima ZZD 100% organizirano delavstvo, zaposlenih je tam pri podjetju inozemca dr. Pergerja nad 170 delavcev. Doslej je bilo medsebojno razmerje podjetja in delavstva urejeno po kolektivni pogodbi in po posebnem sporazumu. Podjetnik Perger pa je kolektivno pogodbo odpovedal in je posameznim delavcem sporočil, da se tudi ne misli držati določil posebnega sporazuma, ki ga je za delavstvo sklenil z ZZD. Vsi poizkusi, da bi podjetje pristalo na upravičene zahteve delavstva glede nove kolektivne pogodbe in mezd v dosedanj višini, so ostali brezuspešni. Delavstvo je zato stopilo v stavko. Bili sta tozadevno dve brezuspešni razpravi, nakar je bila v nedeljo sklicana na lico mesta s strani ban. uprave razprava za likvidacijo stavke. Banasko upravo sta zastopala na tej razpravi inž. Baraga in dr. Švab. ZZD sta zastopala za centralo strokovna tajnika Višnar in Luzar. Za podjetje se je udeležil razprave lastnik dr. Perger, ravnatelj g. Vestenik in upravitelj Jaš. Na razpravi je podjetje odpoved kolektivne pogodbe in zmanjšanje mezd utemeljevalo s tem, da je v finančnih težavah, ker mu je pogorela

Za izlet sadjarjev v Italijo se sprejemajo prijave do 31. marca, kakor je bilo objavljeno v »Sadjarju in vrtnarju«. Pohitite z prijavi!

— Liste od silve in druge duhteče rastline so dajale naše matere v omare, da bi postale perilo duhteče in da se vonj mila ne bi občutil. Ta je bilo res potrebno, kajti v tej dobi doma izdelano milo ni bilo ne baš svežega, nego ostrega, neprijetnega duha in je perilo res »dihalo po milu«. Ščasoma pa je kuhanje mila postala posebna stroka in strokovno usposobljeni obrtniki so spravili v promet milo dosti boljše kakovosti. Danes so že velike tovarne, ki imajo posebne laboratorije in izdelava mila je v rokah znanstveno izobraženih oseb. Pri uporabi takega mila ni potrebno, da bi se njegov duh umetno odstranil, ker žiri milo sama zelo ugoden, svež vonj. To izvrstno lastnost ima »Albus« terpeninovo milo, kar je splošno znano. Vsaka izkušena gospodinja ve, da napravi »Albus« terpeninovo milo perilo snežnobelo in prijetna duhteče.

— Čitatelje našega lista opozarjamo na današnji oglaš. Državne razredne loterije, ter jim priporočamo, da ga pazno prečitajo.

— Ali ste že prebrali nedeljski oglaš trdke Manica k. d. l. Če ne, nadoknadite to, da vam drugače ne bo pozneje žal zamujene prilike.

— Lastni interes vsakega bolnika, kateri se želi ozdraviti naduhe, boleznj pljuč in njim slične, mu nalaga, da se okoristi s ponudbo trdke Puhmann & Co., Berlin 619, Mülletstrasse 25-25a, katera obstoja že mnogo let brezplačno razpošilja poučno brošuro s slikami. Pazite na oglaš na strani 3.

— Službo skladiščnika, nočnega čuvaja, sluge ali kaj podobnega prsi mož, ki je že dolgo časa brezposeln, ki pa obvlada poleg slovenskega jezika tudi hrvatski, češki, poljski, ruski in nemški jezik. Zmožen je tudi trgovskih poslov. Ponudbe prosimo na naslov: Anton Medved, Ljubljana, Florijanska ulica 13.

Po državi

• Zenin pobegnili, nevesta izginila. V Bjelovaru se je v soboto pripetil nenavaden dogodek. Opoldne bi morala biti poroka med mesar. pomočnikom Stefanom Ivankovičem iz Varaždina in Ano Ružič iz Bjelovara. Vse je bilo že pripravljeno za svatovanje, nakar bi mladoporočena odšla na poročno potovanje. Jutraj zgodaj sta ženini in nevesta odšla z doma k sv. obhajilu. Toda na poti v cerkev sta se sprla in je ženina namesto v cerkev šel na kolodvor ter sedel na vlak, ki je pravkar odhajal v Križevce. V Križevcih pa ga je že čakal brzojav, naj se vrne. Zenin se je s prvim vlakom odpeljal nazaj v Bjelovar, da bi pravčasno prišel na poroko. Toda ko je prišel v hišo svoje neveste, ga je čakalo veliko presenečenje. Neveste namreč ni bilo. Ne da bi komu kaj rekla, je izginila iz Bjelovara in nihče ne ve, kje je. Zeninu potem ni preostajalo drugega, kakor da se je brez žene vrnil domov v Varaždin.

• Voznik brez šoferskega izpita povzročil hudo nesrečo. V soboto zvečer se je v Zagrebu pred nadškofijsko palačo dogodila nenavada avtomobilska nesreča. Nekaj avtomobil, ki ga je šofiral mladenič brez šoferskega izpita, se je pri prehitevanju tramvaja s polno brzino zaletel v prazen avto, ki je stal na cesti tik ob pločniku. Ker je v tem času stalo na onem mestu več ljudi, ki so čakali za prehod čez cesto, sta bili ob karambolu dve osebi hudo ranjeni, ena pa lažje. Nekaj osemletni deček bo zaradi poškodb umrl.

• Sekiro ubila moža, ki je spal. V Mitrovici se je odigrala strahotna družinska žaloigra, o kateri govori vse mesto. 30letna Marija Keler, ki je stanovala s svojim možem nekje na periferiji mesta, je ponoči ob pol dveh e sekiro ubila svojega moža Josipa, s katerim je živel v zakonu 15 let. Mož je ubila, ko je spal. Udarila ga je z ostrino sekire dvakrat, tako da mu je povsem preklala lobanjo. Potem je prebujila svojo 12letno hčerko Elizabeto in ji povedala, kaj je storila. Otok je zajokal in vprašal mater: »Zakaj si to storila?« Mati je odgovorila: »Morala sem.« Nato je poklicala sosedo, ki so smrtnoranjenega Josipa prepeljali v bolnišnico, kjer pa je takoj izdihnil. Marija se je samo javila oblastem in dejala, da ni mogla več prenašati greda ravnanja svojega moža. Poročil jo je samo iz gmočnih razlogov, ker mu je prinesla za doto 7 uter zemlje. V zakonu je tako grdo ravnal z njo, da je že dvakrat poskušala samomor. Kritične noči je prišel mož ponoči pijan in ji grozil z nožem, da mu je komaj ubežala. Ko je zaspal, ga je ubila.

stila v kriminalu. Osnova ciganskih kriminalnih prestopkov je prevara. Način ciganskih prevar in goljufij so zelo mnogostevilni, v glavnem pa znajo mojstrsko izrabljati človeško praznovernost, ki je je med slavonskim kmečkim prebivalstvom še mnogo. Toda cigani ne ostajajo samo pri prevarah, ampak so se zadnja leta vrgli tudi na težje zločine, med katerim so zlasti ugrabitve otrok, požigi, tatvine, ropi in celo umori. Tako je v Slavoniji poleg hrvatskega vprašanja na dnevnem redu tudi zelo važno cigansko vprašanje, ki ga po mnenju oblasti ni mogoče rešiti z raznimi policijskimi predpisi, ampak samo s sprejetjem posebnega zakona o ciganih-polepuh. S tem zakonom bi bilo treba odrediti koloniziranje ciganov ter prisiliti cigane k obdelovanju zemlje. — Cigansko vprašanje pa ni akutno samo v naši državi, ampak tudi v vseh drugih srednjeevropskih državah. Na Dunaju obstoji Mednarodna centrala za pobijanje ciganske zločinstvenosti, ki pridno zbira podatke o ciganih in sploh ljudeh, ki žive na ciganski način.

• 20letni roparski morilec obsojen na 15 let ječe. Pred velikim senatom okrožnega sodišča v Pančevu je bila te dni obravnava proti 20letnemu mesarskemu pomočniku Ivanu Szürsu iz Pančeva, ki je decembra lanskega leta umoril svojo 73letno sosedo Milko Filipov. Morilec je prišel k svoji žrtvi zvečer, ko njenega moža ni bilo doma, ter dejal, da ga je poslal njen mož po denar. Starka je odvrnila, da pri hiši ni nobenega denarja. Na ta odgovor je morilec starki z velikim mesarskim nožem prerazlaval vrat, tako da ji je skoraj povsem odrezal glavo. Nato je premetal vse, vendar denarja ni našel nobenega. Po zločinu si je na dvorišču pri vodnjaku umil roke ter odšel v gostilno k »pevačicam«. Starka je našel mrtvo mož, ko je poznó zvečer prišel domov. Ker je morilec še mladoleten, je bila razprava tajna.

Ljubljana, 14. marca

Gledališče

Drama: Torek, 14. marca: zaprto. — Sreda, 15. marca: zaprto. — Četrtek, 16. marca: »Kaj je resnica« Premiera. Premiereki abonma. — Petek, 17. marca: zaprto. — Sobota, 18. marca: »Prevara«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ope- ra: Torek, 14. marca: »Jesenski manevri«. Red Sreda, 15. marca: »Lažnik«. Gostovanje ansambla Teatro di Venezia. Izven. — Četrtek, 16. marca: »Ero z onega sveta«. Red Četrtek. — Petek, 17. marca ob 15: »Evgenij Onegin«. Dijaska predstava po globoko znižanih cenah od 16 din navzdol. — Sobota, 18. marca: »Werther«. Premiera. Premiereki abonma. — Nedelja, 19. marca ob 15: »Ančka«. Izven. Znižane cene. — Ob 20: »Traviata«. Izven. Gostovanje Zlate Gjungenac-Gavellove.

Radio Ljubljana

Torek, 14. marca: 11 Soliska ura: Glasbeno predavanje o kitari. Kitara kot solo instrument in za spremljavo. Vmeo predvajanje na instrumentu (g. Stanko Prek) — 12 iz Mozartovega carstva (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Gosli in kitara (gg. prof. Karel Jeraj in Stanko Prek) — 14 Napovedi — 18 Pester spored: Radijski orkester — 18.40 Problem malega naroda (g. dr. Fr. Veber) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: 100letnica redne privatne pošte v Srbiji (Dimitrije Djordjevič) Bgd. — 19.15 Deset minut zabave — 20 Smetana: Valenštejnovo tabor, suita (plošče) — 20.20 Claudel: Zamenjava, drama (člani Nar. gledališča v Ljubljani) — 21.30 Koncert lahke glasbe (Radijski orkester) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Nadaljevanje koncerta lahke glasbe (R. o.)

Drugi programi

Torek, 14. marca: Belgrad: 20 Narodne pesmi — Komorna glasba — 22.15 Klavir — Zagreb: 20 Opera — Praga: 19.25 Vojaška godba — 19.55 Narodne pesmi — 20.35 Orkestralni koncert — Sofija: 19.30 Orkestralni koncert — 20 Kvarlet — 20.55 Ruske romane — Varšava: 20 Thomasova opera »Mignon« — Budimpešta: 19.30 Opera — Trst-Milan: 17.15 Pl. glasba — Igra in komorna glasba — Rim-Bari: 21 Lirična komedija »Madona Oretac« — Florencia: 21.30 Simfonični koncert — Dunaj: 20.10 Sarajevski večer — Berlin: 19 Francoski skladatelji — 20.10 Pihala — 21 Filmska glasba — Königsberg: 19 Wagnerjeva opera »Tannhäuser« — Köln: 20.10 Filmske novosti — 20.30 Plesni večer — Strassbourg: 20.30 Opera.

Prireditve in zabave

Skladatelj Pavel Šivic pripada modernjši struji naših glasbenikov ter piše dela v najraznovrstnejših oblikah, kar dokazuje sestava njegovega koncerta, ki se bo izvajal v petek, dne 17. t. m. ob 20 v veliki Filharmonični dvorani. Pri koncertu bodo sodelovali: Ljubljanski godalni kvartet; samospel bosta pela Zlata Gjungenac-Gavella in Julij Bettetto. Klavir bouda igrala prof. Marijan Lipovšek in avtor sam, suita za saksofon in orkester bodo izvajala solist Zihel Miloš ter pomnoženi Radijski orkester. Dirigent je Drago Marijo Šijanec. Predprodaja vstopnic za ta večer se že vrši v knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Predavanja

Pri Krščanskem ženskem društvu ne bo imel dr. Tine Debelak predavanja o Prešernu (ob 90letnici smrti) v sredo, kakor je bilo javljeno, temveč v četrtek ob 8 zvečer. Vabljenje vse.

Predavanja Karikat. zveze, zadnje v tej zimski sezoni, bo drevi ob 8 v beli dvorani hotela Union. O predmetu »Podoba krščanske dobrotelosti v 3. stoletju« bo predaval univ. profesor dr. Fr. Ka. Luk m. n. Prijatelje kršč. dobrotelosti najvjudneje vabimo. Vstop prost.

Franciškanska prosveta M. O. v Ljubljani priredi drevi v franciškanski dvorani potonotni skopitno predavanje »Dalmacija-Črna gora-Albanija«. Ob krasnih naravnih posnetkih govori ravnatelj Vinko Zor.

Sestanki

Dekliški krožek Trnovo ima drevi ob 8 svoj redni dekliški sestanek. — Ob 4 popoldne je pogreb član Prosv. društva g. Fr. Poženela. Udeležite se ga po možnosti vsi. Zbirališče ob tri četrti na 4 pri trnovskem mostu.

Smarnogorsko okrožje ima drevi ob 20 sejo v tamkajšnji dvorani v Sp. Šiški. — Tajnik.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Anekdoti

Kot princ Waleški je bil poznejši angleški kralj Edvard VII. večkrat gost Pariza. Večinoma je potoval inkognito. Vendar se pa nekoč ni mogel izogniti slovesnemu sprejemu pariških mestnih očetov v mestni hiši. Ob tej priliki se je med Edvardom in soprogo nekega pariškega mestnega očeta razvil naslednji razgovor: »Ali imate otroke, gospa?« — »Gotovo!« — »Vi tudi?« — »Da.« — »Kaj bodo Vaši otroci nekoč postali?« — »Najstarejši bo angleški kralj, za druge pa nisem še nič primerne našel.

»Ali ti nisem rekla, da se ne smeš igrati s sosedovimi otroki?«
»Prosim, mama, mar izgledam, kakor da bi se igral?«

Danes premiera!

Španska ljubavna romanca

Kino Matka

Film v tehnokoloru. Romantične borbe gusarjev na življenje in smrt. — Nastopi 200 argentinskih lepotic. Prekrasna španska glasba, petje in ples. V glavn. vlogah Charles Collins, Steffi Duna. Predstave ob 16, 19 in 21. uri

Gusarske noči

»Moj namen je spomniti odrasle, kaksni smo bili, kako smo mislili govorili in v kakšne puščice smo se spuščali. Mark Twain to je bilo pisateljevo geslo pri romanu in tudi pri filmu:«

Pustolovštine

Toma Sawyera

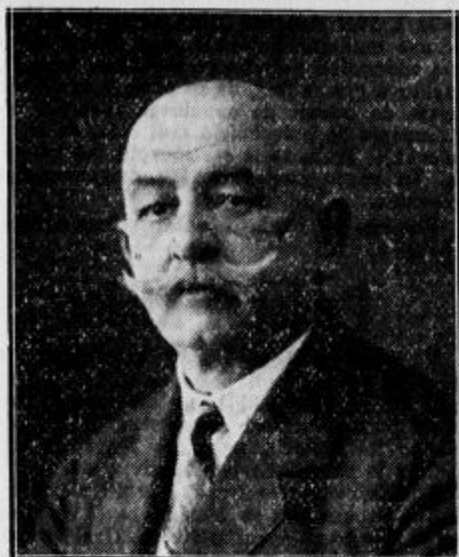
Izgovori: Toma Sawyera

Najlepši film globokih, nežnih in plemenitih čustev! Film, ki je letos na Blenai v Benetkah dobil prvo nagrado italijanske države! Izdelan v najlepših naravnih barvah!

Pride! Senzacija in radost za odrasle in mladino. KINO UNION

Ljubljana

† Franc Požnenel

Iz naše ere odhaja mož, ki je bil dolga leta zvest in marljiv sodelavec Jugoslovanske tiskarne, g. Franc Požnenel, upokojeni rotacijski strojnik. Rojen je bil leta 1874 v Kamniku pri Presejuri ter je vstopil 3. marca 1890 kot strojniški vajenec v tedaj še majhno Katoliško tiskarno. Ostal je v podjetju tudi kot pomočnik ter zvesto etreget malim in velikim tiskarskim strojem. Ko si je tiskarna leta 1908 — kot prva v slovenskih deželah — omislila rotacijski stroj, je dodelila rotaciji strojnika Požnenela, ki je povsem opravičil njeno zaupanje. Že prvi je tiskal »Slovenca« na navadnem brzotiskalnem stroju (od leta 1894 naprej), od leta 1908 dalje pa je tiskal na rotacijskem stroju ne samo »Slovenca« temveč tudi »Domoljub« in »Bogoljub«. Mnogo milijonov teh časopisov je steklo izpod rotacijskega stroja, noseč katoliško misel v svet.

Narajajoča bolezen je prisilila pokojnika, da je 31. marca 1935 po 45-letnem zvestem služenju opustil svoje tako priljubljeno delo in stopil v pokoj. Žal mu ni bilo dano, da bi ga užival v polnem zdravju, bolezen se mu je pojavljala vedno česče in vedno huje, zadnje mesece je moral iskati pomoči v sanatoriju. Kljub vsej negi pa so mu jele pešati moči in tudi najzvestejša zdravniška skrb mu ni mogla rešiti življenja. Umril je v krogu svoje ljubljene družine na Krakovskem nasipu 26. oktobra ga bomo spremili na njegovi zadnji poti danes popoldne ob 4. Rajni je bil zaradi svojega vedrega značaja splošno priljubljen, cenili so ga in mu zaupali predstojniki, spoštovali so ga tovariši, znanci in prijatelji, katerih je imel mnogo zlasti v trnovski župniji, kjer je prebival toliko let. Naj mu svet večna luč! Žalujemo naše globoko sožalje!

Prosvetno društvo Trnovo. Sporočamo članstvu, da je umrl naš sodelavec g. Franc Požnenel. Skazi 32 let je spremljal in podpiral delovanje katoliških organizacij v Trnovem. Bil je ustanovni član Orla ter vseskozi zvest član Prosvetnega društva. Na zadnji poti ga spremlja s društveno zastavo danes ob 4 popoldne. Zbirališče članov in članic pri trnovskem mostu ob ¼ na 4.

Smrtna nesreča na Turncu

Tako zvani »Turncu« pri Grmadi za Šmarno goro je na videz nedolžna tura, ki naj bi veljal za nekakšno plezalno šolo v najbližji okolici Ljubljane. Je to visoka in priostrena skala, na katero pride veako leto nesheto mladih turistov. Do sedaj je bilo že nekaj primerov, da so se na Turncu nevarno ali celo smrtno ponesrečili taki turisti, ki se jim niti pri plezanju čez Severno triglavsko steno ni pripetilo nič hudega. Na Turncu se je na primer pred 13. leti ponesrečil eden najboljših slovenskih alpinistov, študent medicine De Reggi. Podobna nesreča se je pripetila v nedeljo popoldne. 17 letni dijak Srednje tehnične šole Branko Pirš iz Podjunske ulice 12, je šel s svojim prijateljem na izlet na Šmarno goro. Pričela eta se povzpeljati na Turnc. Na nevarnem mestu pa je Pirš — morebiti zaradi trenutne omedlevice, morebiti zaradi onemoglosti — omahnil ter padel s sorazmerno visoke skale v globino. Obležal je

s polomljenimi udi in z razbito glavo ter je bil očitno takoj mrtev. Na Turncu in okrog njega je bilo tedaj mnogo izletnikov, ki so skušali nuditi Piršu prvo pomoč, kar pa je bilo seveda brezuspešno. Poklicani so bili tudi reševalci iz Ljubljane, ki pa, že mrtvega Pirša, niso prepeljali v Ljubljano. Pač pa je bil Pirš pozneje prepeljan na dom na mrtvaški oder. Nesreča je vzbudila mnogo sočustvovanja z užaloščeno rodbino. Naj počiva v miru!

Goršičevemu Francetu v spomin!

Ker nam ni bilo dano pri odprtem grobu, Ti posvetimo tu zadnje besede: Tanč! Sedemnajst pomladi si imel, ko smo te spoznali, vzljubili in smo si postali prijatelji. Skupaj smo bili, se veselili, peli. Kljub Tvoji usodi si bil vesel in poln upanja za bodočnost. Tako mladosten si bil.

Sedemnajst pomladi si imel, ko smo Te spoznali in to takrat, ko si nastopil prvo pot na goro Kalvarijo. Težka je bila pot, na katero Te je poslal Gospod, in da je bila še težja, Ti je poslal križ, križ trpljenja, križ, ki ga je nosil tudi On — On, ki je Resnica. Sprejel si ga, nikdar nisi tožil in bil si vdan v voljo Gospodovo.

Prišla je osemnajsta pomlad in Gospod je poklical Tvojo dušo k Sebi, dušo, ki je bila čista — lepa. In kakor Gospod, ki je trpel na Golgoti in nesel svoj križ na Kalvarijo ter dotrpel na veliki petek, tako je tudi Tebe, dragi Tanč, poklical Gospod k sebi na petek, po večno plačilo, plačilo Njega, za katerega si trpel, plačilo Njega, ki je Gospod — Bog.

Poživaj sladko in lahka Ti bodi domača zemljica.

Tvoji zadnji tovariši.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes, jutri in v četrtek ob 8. uri po znižanih cenah: Velefilm nežne ljubezni, prekrasne godbe, ljubke igre velike umetnice **Elizabeth Bergner**

Zaslanje ustne

Znižane cene!

Samo tri dni!

1 F. O. Šiška poziva vse svoje članstvo, da se udeleži pogreba ponesrečenega Branka Pirša. Pogreb bo danes ob 14 iz hiše žalosti Podjunska ulica 12.

1 Duhovne vaje za moše in fante župnije sv. Družine v Mostah bodo ob 14. do 19. marca. Vodil jih bo jezuitski g. superior p. Rudolf Pate. Red je naslednji: V torek, sredo, četrtek, petek in soboto je ob pol 8 zvečer kratak križev pot brez petja, litanij z blagoslovom in nato govor. Med govorom naj bodo v cerkvi samo moški. Ob teh večerih bo prilika za spoved samo za moške. Na praznik sv. Jožefa bo ob 6 sv. maša s sklepnim govorom in skupnim sv. obhajilom med sv. mašo in izključno samo za moške. Ohajanje drugih pred mašo in po maši. Vse krščanske moše in fante vabimo k obilni udeležbi.

KINO SLOGA

tel. 27 30
Samo 4e danes ob 16, 18 in 21 uri

Sen o sreči

Vesela in razkošna glasbena romanca

V gl. vl. Grace Moor, poln najlepših arie iz: Travlino, Marie, Madam in Madame Butterfly

8 koloriranih zabavnih filmov v stilu nepozabne »Snežulice«

ki jo vzdržuje združenje za svoje vajence v Mariboru, je dobro poslovala ter dosegla lepe uspehe. Ta šola nudi vajencem dovoljno strokovno podlago, da se primerno lahko izobrazijo. Združenje bo tudi v bodoče posvečevalo vprašanju šolske izobrazbe vajencev vso pažnjo.

Tajnik Alojz Blagovič je poročal, da šteje združenje 324 članov, ki zaposlujejo 58 pomočnikov, 67 pomočnic, 49 učencev in 16 učenk. Blagajniško poročilo izkazuje 176.569 din dohodkov in 162.879 din izdatkov. Nato je poročal v imenu vodje trgovske nadaljevalne šole ravnatelja Finka šol. upravitelji Cvetko. V I. razredu je bilo 24, v II. pa 17 vajencev in vajenk.

Nato so sledile volitve, pri katerih je bila izvoljena v celoti dosedanja uprava z Jankom Kostajnskom na čelu. Predsednik je nato poročal, da je kupilo združenje v Mariboru v Františkanski ulici hišo od sedanje lastnice gospe Vukič ter bo imelo sedaj tu svoj dom, v katerem bo tudi pisarna združenja. Proračun za prihodnje leto predvideva 108.000 din dohodkov in 83.000 dinarjev izdatkov. Zaključno besedo je imel delegat Zveze trgovskih združenj Alojz Šmuc, ki je obširno govoril o uspešnem delu zveze ter o borbah, ki jih mora voditi slovensko trgovstvo za svoj obstoj.

m Pisatelj France Bevk v gledališču. Drevi bo ponovitev lepe Bevkove odrske umetnine »Partija šahac« za red D v mariborskem gledališču. Uprizoritvi bo prisostvoval sam avtor, pisatelj France Bevk, ki je prisel večeraj v Maribor.

m Predavanje za rezervne častnike bo drevi ob 20 v fizikalnem kabinetu realne gimnazije. Vhod iz Gregorčičeve ulice.

m Materinski tečaj. Danes predava dr. Vilko Marin: »Zdravniško stališče o spolni vzgoji otroka od rojstva preko pubertetne dobe. Prav posebej so vabljivi k predavanju očetje. — Jutri, v sredo, dne 15. marca je zaključno predavanje ge. J. Levstikove: »Tvoja govorica, mati, otroku svetinja!«

m Poštni uradniki so zborovali. V nedeljo je bil v hotelu Novi svet občni zbor poštnih uradnikov v Mariboru. Vodil ga je predsednik Matko Kumer. Predsednik je opozarjal na težek položaj mariborskih poštnih uradnikov, ki so silno obremenjeni z delom. Pohvalno se je izrazil o slovenskih poslancih, ki so se na merodajnih mestih zavzeli za slovenske poštne uslužbenke. Glede poštnega okrevanja na Pohorju, ki predstavlja vrednost 537.000 din, je poročal, da je bil lansko leto dobro obiskan.

m Novo vodstvo Lovskega društva. Na obnem zboru Lovskega društva v Mariboru so bile tudi volitve novega odbora, v katerega so izvoljeni sledeči člani društva: predsednik ravnatelj Bogdan Pogačnik, blagajnik R. Boltavcar, tajnik profesor Schaup in večje število odbornikov. V nadzorstvu

moških in 192 žensk. Pred tednom je bilo 1440 brezposelnih. Na razpolago je tudi nekaj dela. Tako lahko dobi delo 6 hlapcev, 4 mizarji, 4 rudniški kopači, 6 rudniških vozačev itd.

e V Trubarjevi ulici je umrla 88letna vdova in zasebnica Srabočan Neža, v celjski bolnišnici pa 19letna hčerka poselnika Einsidler Marija. Naj v miru počivata!

e Ustanavljanje nove Strelske družine v Gaberjih. Pred kratkim smo poročali o živahnem obnem zboru Strelske družine, ki je bil preložen zaradi nespornosti. Kakor se sliši, se ustanavlja sedaj v Gaberjih nova Strelska družina in da bodo mnogi člani celjske Strelske družine prestopili v novo. Tudi obnega zbora baje še dalj časa ne bo. Da ne bo nepotrebnih natolevanj in napačnih informacij, moramo pibiti, da gre zopet za načelo, slovenska društva v slovenske roke.

e Opozorjamo celjsko občinstvo na razglas banske uprave o prijavah ribarskih pravic po § 72. zakona o sladkovodnem ribarstvu, ki je nabit na razglasnih deskah celjske mestne občine. Izkaz prijav ribarskih pravic je na zahtevo vsakomur na vpogled v uradu v Gosposki ulici 20, soba št. 31, med uradnimi urami.

e Celjski šahovski klub namerava, ako bo v 8 dneh zadostno število prijavencev (42) prirediti lep izlet po lepi Soški dolini v Trst in eventualno tudi na Beneško. Prijave sprejemajo vodja ekskurzije g. dr. Cerin, Anton Lečnik na Glavnem trgu in CŠK v poslovnih prostorih kavarn Evropa. Cena vožnje za člane 120 din, za nečlane 150 din.

e 90letno Ojstere Marijo iz Grliclje je podri neki kolesar v Zaleu na cesti. Zenica je dobila pri padcu huje poškodbe.

Zborovanje okoliških trgovcev

Maribor, 12. marca.

Danes, v nedeljo popoldne so se zbrali v Mariboru trgovci iz okrajev Maribor levi in desni dravski breg k obnemu zboru svojega združenja. Zvezo trgovskih združenj je zastopal g. Alojz Šmuc iz Ljubljane. Občni zbor je vodil predsednik Kostajnske. Iz njegovega obširnega poročila posnemamo sledeče:

Trgovstvo v mariborski okolici je bilo v preteklem letu v nekaj boljsem položaju zaradi dobre sadne letine. Vendar se je opazilo, da so kmetje večino denarja, ki so ga dobili od podeželskih trgovcev za sadje, znosili v mestne trgovine ter so le manjši del pustili spet pri svojem trgovcu. Zaradi tega gospodarski efekt dobre sadne letine za podeželske trgovce ni bil tako ugoden, kakor se je pričakovalo. Hud škodljivce so bili zopet krošnjariji. Združenje se je zelo trudilo, da bi omejilo krošnjarsko nadlogo. Zlasti po dobri sadni letini so se krošnjariji razleli po deželi in bi bili napravili trgovcem ogromno škodo, če ne bi bila oblast na pobudo združenja energično nastopila. Orožniki so prijeli in prijavi 228 krošnjarijev, ki niso hoteli po deželi prodajati samo blaga za obleke, temveč tudi posodo, milo, metle itd. V nekaterih krajih se opaža občutna konkurenca, ki jo delajo trgovcem zadruge. Veliko odjemalcev jim je prevzela tudi mariborska Nabavljalna zadruga drž. uslužbencev. Trgovska šola,

sta inž. Dražar in Perne. Odseke vodijo: Sv. Lovrenc na Pohorju Godec, Slovenj Gradec dr. Šmid, Dravograd Gošler, Vuhred inž. Pahernik, Mežica inž. Krivočenko, Slov. Bistrica grof dr. Attems, Sv. Lenart v Slov. gorah dr. Gorišek, Sv. Jurij ob Pesnici Trčelj. Na obnem zboru se je govorilo o anketi, ki jo bo v kratkem sklicala banska uprava, da se izvrši dogovor o odstrelu srnjadi v samolastnih in občinskih loviščih. Predlagalo se je, naj bi znašal odstrel srnjadi in gamzov na površini 150 ha 1 kos; jelenje v naših loviščih pa naj bi bilo zašteteno za dobo 10 let.

m Kako bo letos v Studencih na Jožefovo. Vsak obiskovalec Studencev na Jožefovo se gotovo z neprijetnostjo spominja na strahovito gnečo, ki vsako leto na dan sv. Jožefa vlada na Ruški cesti do studenske cerkve. To gnečo povzročajo predvsem stojnice, ki so bile razvrščene vzdolž ceste. Letos pa bo postavljanje stojnic ob cesti prepovedano ter bodo nameščene vse na novem trgu pred cerkvijo. Cirkusi in vrtljaki pa bodo smeli biti nameščeni le po dvoriščih.

Zgradite slovenski katoliški prosveti centralo »Slovenski dom«!

m »Zeleznikare izpadel iz tekmovanja za šahovsko prvenstvo. V nedeljo se je vršila v Mariboru šahovska tekma med UJNZB in Zeleznikarjem. Tekma se je končala z rezultatom 4½:3½ za UJNZB. S tem je šahovski odsek SK Zeleznikarja izpadel iz nadaljnjega tekmovanja za prvenstvo slovenske šahovske zveze.

m Smrtna kosa. V Tattenbachovi ulici 19 je umrl upokojeni preglednik fin. kontrole Jurij Tušnik, star 70 let. V Maistrovi ulici 18 je umrla vdova po Zeleznikarju uradniku Emilija Zupan. Naj počivata v miru!

m V veliki izberi so dospelo za dame noga-vice in perilo, za moške srajce in kravate pri M. Brečko, Aleksandrova 23.

m Umril je Drago I pavec, dija II. razreda realne gimnazije. Pogreb bo v sredo, 15. marca, ob 4 popoldne. Naj mu sveti večna luč! Žalujemo naše iskreno sožalje!

m Smrt pod hladom. Pred nekaj dnevi se je ponesrečil pri spravljanju hlodov drvar Janez Robič s Slemenca. Drvarji so spuščali hlode po strmini v Bistriški klanec, pa se je Robič prepozno umaknil. Hlod mu je zdobil hrbtenico ter je revež v mariborski bolnišnici podlegel poškodbam. Star je bil 41 let.

m Morilka nerojenega življenja in matere. Pred okrožnim sodiščem je bila obsojena na hudo kazen 53 letna babica Františka Ivič v Poljčanah. Zakrivila je smrt 21letne Kristine Lipoglav, ki je zanosila s 25letnim mesarskim mojstrom Antonom Povhom, ki jo je potem pregovoril, da se je zatekla k Františki Ivič. Bilo pa je to usodno, ker je Kristina Lipoglav kmalu potem za posledicami zastrupljenja umrla. Ivičeva je bila sedaj obsojena na 1 leto in 1 mesec strogega zapora, Povh pa je dobil 3 mesece strogega zapora pogojno za 3 leta.

Gledališče

Torek, 14. marca ob 20: »Partija šahac«. Red D. — Sreda, 15. marca ob 20: »Kralj Ojdi«. Prireditve državne klasične gimnazije. — Četrtek, 16. marca ob 20: »Pygmalion«. Red C.

Potri od globoke žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znancem tužno vest, da je naš ljubljani sinek in brat

DRAGO IPAVEC

učenec II. razreda realno gimnazije

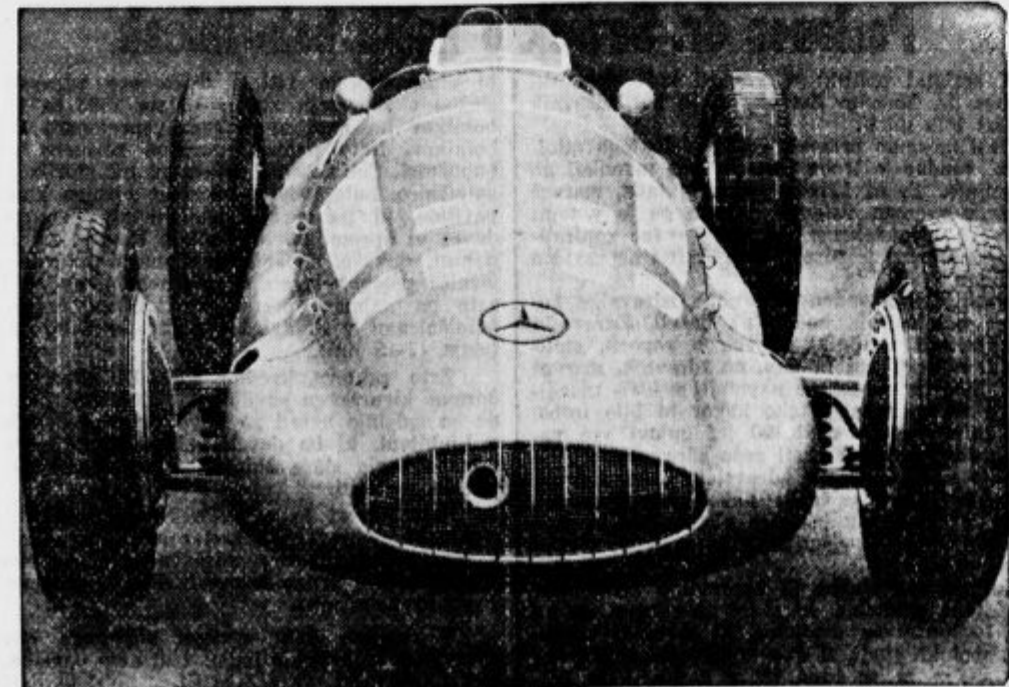
dne 13. marca ob 14. previden s svetimi zakramenti, po dveletni težki in mučni bolezni, v 16. letu starosti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragoga pokojnika bo v sredo, 15. marca ob 16 iz mestne mrtvašnice na Magdalenko pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v četrtek, 16. marca ob 7 v Magdalenski cerkvi.

Pobrežje pri Mariboru, Maribor, Kanal ob Soči, dne 13. marca 1939.

Karel in Fani, starši; Slavica, sestra in ostalo sorodstvo.

Dirkalni »Mercedes 1939«

V Monzi v Italiji so začeli preizkušati dirkalni »Mercedes« za leto 1939, ki je izpopolnitev modela, ki je zmagoval v letu 1938.

Iz preračunske obravnave narodne skupščine

Pretekli teden, ko je narodna skupščina delala skoraj noč in dan s polno paro ter se pri tem naši slovenski poslanci pokazali neutrudno pridnost ter vestnost v zastopanju koristi slovenskega

K ministru za gozdove in rudnike:

Poslanec Bitenc za naše rudarje

V obravnavi preračuna ministrstva za gozdove in rudnike je poslanec Bitenc govoril o razmerah, ki v njih žive naši rudarji. Zlasti v prvem delu svojega govora se peča z vprašanjem rudarskih vpokojencev, ki so razdeljeni v dve vrsti: eni sprejemajo svoje prejemke po starem zakonu, drugi po novem. Zlasti težko je stanje starih vpokojencev, ki sicer prejemajo še nekatere doklade, kar pa vse skupaj ni dovolj za pošteno življenje. Pričakuje od ministra, da bo to razliko, ki je obtemenela velika socialna krivica za stare rudarje, odpravil.

V drugem delu svojega govora se poslanec peča s pravilnikom za Bratovske blaginje. Naglašja, kako pravilnik v § 50, odstavek 3. govori o varstvu pravic v slučaju onemoglosti, pa pri tem možnost pravice omejuje s tem, da dodaja, »če rudarji znova stopijo v članstvo Bratovske skladišnice«, ako so iz nje kdaj izstopili. Tako je rudar, ki je pozneje prešel v drug poklic, leta svojega članstva pri blaginji docela izgubil.

Dalje govori o krivici, ki jo prizadeva § 82. odstavek 3. pravilnika ponesrečenim rudarjem ter jih postavlja v stanje neenakopravnosti z drugimi delavci. Razlika je v tem: Ako delavec, ki ni rudar, izgubi pri delu na primer svojo levo roko ter ga potem njegovo podjetje postavi za nočnega čuvaja, bo ponesrečeni delavec zaradi svoje delno zmanjšane delazmožnosti poleg zaslužka za nočnega čuvaja dobival še vedno tudi neizgubljeno rento. Če pa izgubi levo delavca, ki je rudar, in ga podjetje potem postavi za nočnega čuvaja, dobiva ponesrečeni rudar v takem slučaju od invalidnine zgolj razliko med njegovo sedanjostjo in prejšnjo plačo. Za izgubljeni roko ne dobi nič. To je krivica, ker ima roka za vsakega človeka veliko vrednost ter ga ta invalidnost ovira tudi v zasebnem življenju. Ker pa so pred postavo vsi delavci enaki, se mora ta krivica odstraniti in rudarjem popraviti.

Govornik nato prehaja na neko določbo novega finančnega zakona za novo preračunsko leto. Ta nova določba se namreč glasi, da bi § 219 obrtnega zakona veljal za rudarje, da si ohranijo pravico dobivati plačilo še 3 dni svoje boleznosti, če ta krat nimajo pravice na hranarino. Tudi ta določba pomeni izjemno stanje za rudarje. Pričakuje, da bo minister to izjemo v dopolnilu črtal.

Končno se peča z izkopom premoga v Sloveniji, kar ima velik vpliv na rudarske žepce. Leta

naroda na vseh področjih, nam tehnično žal ni bilo mogoče sproti navajati vse govore, ki so jih naši pridni poslanci imeli k posameznim ministrstvom. Naj to dopolnimo danes:

1929 so v Sloveniji izkopali 2.115.000 ton premoga ter 169.000 ton lignita. Leta 1938 pa so izkopali samo še 1.564.000 ton premoga in 128.000 ton lignita. To se pravi, da je na Slovenskem v teh letih izkop premoga padel za 26,4%, izkop lignita pa za 24,3%. V istem času pa je v drugih delih države izkop premoga narasel od 2.405.000 na 2.908.000 ton, izkop lignita pa od 953.000 na 1.141.000 ton. Torej je izkop v Sloveniji pri premogu padel za 26,4% oz. 24,3%, drugod pa je narasel v istem času za kakih 21 oz. 19%. Vzrok pa je ta, ker se dobave za državne železnice stalno znižujejo. Rudarska podjetja Slovenije so dajala nekdanji drž. železnicam 45% vse potrebe, sedaj pa ne dajo niti celih 20%.

To dogajanje močno zaskrbljeni gledajo delodajalci, še bolj pa delavci sami. Že meseca svečana je odpadlo nekaj delavskih dni, ta mesec pa bodo delali le še po pet dni na teden. Zaslužek naših rudarjev je že itak majhen, čeprav so docela zaposleni. Kakšni neki bodo živeli rudarji, če se ji skrajša še delovni čas? Če se dobave državnim železnicam znižajo, bodo redukcije neizbežne. To bi pomenilo pravo neurečeno, ker naš rudar živi zgolj od tega zaslužka, ki mu ga daje rudnik.

Zato upravičeno pričakujem, da bo g. minister za gozdove in rudnike vse storil, da se dobave za državne železnice povišajo.

Poslanec Gajšek govori

Nato je govoril poslanec Gajšek (dravogradski okraj). V začetku je obširno govoril o agrarni reformi v dravski banovini ter o nedostatkih, ki so se pojavili pri njeni izvedbi. Delo je treba decentralizirati in dati posameznim banam neposredno nadzorstvo nad njim. V godni upravi v dravski banovini je premalo osebja. K lovskeemu zakonu meni, da ni prav, da se gotovim javnim nameščenim jemlje pravice do lovske karte. Na koncu svojega govora prosi poslanec g. ministra, naj se zavzame za gozdarsko šolo v Mariboru in za list »Gozdarski vestnik«, ki zasluži vso podporo. Svoj govor je zaključil s poglavjem o hudournikih in je prosil ministra, naj pride dravski banovini v tem pogledu na pomoč, ker ji vode hudournikov vsako leto prizadevajo neizmerno škodo. S posebnim poudarkom je poslanec Gajšek prosil za pomoč za brezposelne rudarje v Lešah pri Prevaljah.

Govor posl. Steblovnika

Moj tovariš g. Strcin je že navajal nekatere zadeve in potrebe, ki se nanašajo na kmetijstvo v Sloveniji. Naj se dotaknem nekaterih drugih zadev.

Važno vprašanje je ureditev težko pri izvajanju uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. Kakor je bila uredba potrebna in v mnogih ozirih dobra za našega kmeta, vendar je praksa pokazala mnogo pomanjklivosti in težko pri izvajanju uredbe. Pozivljem g. ministra, da vse tozadevne predloge in spomenice, ki so se predložile ali v amandmanih, ali kako drugače, sprejme in uvažuje. Pri tej priliki še posebej izrekam prošnjo, naj izda kr. vlada Privilegirani agrarni banki, odn. davčnim upravam v dravski banovini v pogledu olajšanja plačevanja anuitet širokogrudna navodila in pooblastila v korist dolžnikov.

Nadalje je treba rešiti vprašanje prestopnega izvajanja predpisov (določil) zakona o neposrednih davkih. Odmera zgradarine za tiste zgradbe na kmetih in po vaseh, ki se samo slučajno, v sili in brezplačno dajejo v najem, povzroča mnogo in upravičenega nezadovoljstva. Z zgradarino so nezadovoljni tudi tisti mali posestniki-kmetje, ki si z zaslužkom v tovarnah, rudnikih in drugod pridobivajo sredstva za preživljanje svoje družine.

Ko se je izvedla v Sloveniji klasifikacija zemljišč, se je izvedla previsoko. Katastrski čisti donos se je previsoko izračunal in sedaj je tudi davki in doklade previzoko odmerjeni.

Cene kmetijskim potrebščinam so mnogo previsoke v primeri s cenami proizvodov, ki jih prodaja naš kmet. V zvezi je vprašanje vnovčevanja kmetijskih pridelkov in vprašanje ugodnosti prevoza. Železniško tarifo za prevoz kmetijskih potrebščin in pridelkov je treba znižati.

V načelni preračunski debati je tovariš g. dr. Lavrič poudarjal težko stanje našega kmetijstva. Poudarjal je, da je izvoz naših pridelkov zelo majhen in če bi se ljudstvo hranilo tako, kakor se hranijo drugi zahodnoevropski narodi, bi bili navezani celo na uvoz nekaterih pridelkov. Zato bi opozoril na nekatere važne proizvode našega poljedelstva, ki jih imamo in za katere je potrebno, da obdržimo zunanji trg, na drugi strani pa pospešujemo proizvodnjo z ozirom na množino in kakovost za izvoz. To so predvsem sadje, vino, hmelj in les.

Pohvaliti moram dosedanje delo kr. vlade

Poslanec Smersu o važnih vprašanjih socialne politike

O ministru za socialno politiko je med drugim govoril poslanec Smersu, ki je imel izčrpen govor o nalogah socialne politike ter je med drugim naglasil te-le važne stvari:

S pametno socialno politiko bomo najlažje preprečili delovanje komunizma, ki je močan le tam, kjer vlada krivica. V izvajanju socialne politike smo se v preteklosti preveč naslanjali na tuje vzorce ter zato nismo vodili te politike tako, kakor so zahtevale naše domače potrebe in razmere. Pri tem delu se ne smemo dati vplivati od kapitalističnih gospodarskih ljudi pa tudi ne levičarskih demagogov.

Nova doba v naši socialni politiki je prišla, ko je postal minister tega resora današnji predsednik vlade g. Dragiša Cvetković. V njegovi dobi so se razna delavska vprašanja pri nas tako rešila, kakor jih niso dosegale niti vse zahodne države. V teh postvah je nov duh, duh novega časa. Na teh temeljih bo treba delati še naprej.

V nadaljnjem svojem govoru potem natančno oriše vprašanje našega delavskega zavarovanja ter naglašja, kaj je treba izboljšati ter spremeniti. Zlasti je važno vprašanje decentralizacije tega zavarovanja. Dalje govori o nameščenskem pokojninskem zavarovanju, ki se je sedaj razširilo tudi po drugih pokrajinah. Treba pa je v to zavarovanje prevzeti še trgovske sodelavce, zobne tehnike, strojnike itd.

Poslanec dr. Klar za naše izseljence

Poslanec dr. Klar je v obravnavi socialnega preračuna zlasti naglašal dolžnosti države in nas vseh do naših izseljencev. Izrazil je vse priznanje prejšnjemu socialnemu ministru Dragiši Cvetkoviću, ki je za to veliko nalogo imel toliko smisla. Nato zahteva, naj bi se dosedanja služba za izseljenje preuredila. Kakor je govornik že lani predlagal, naj bi se ustanovila izseljenska zveza, ki bi bila ustanova strokovnjakov vse države. Potem govori o novem našem izseljevanju.

Zadnje čase se je pri nas začelo izseljevanje, to je izseljevanje sezonskega delavstva. Izseljenska vprašanje je bilo pri nas 40 let zanemarjeno, zaradi česar smo Slovenci, pa tudi Hrvti utrpeli velikanske narodne izgube. Zato z veseljem ugotavlja važnost Izseljenske zbornice, ki se je ustanovila v Ljubljani. Ta ustanova je za Slovence mnogo večje važnosti kakor pa za Hrvate ali Srbe. Pomniti namreč moramo, da je več kot polovica slovenskega naroda zunaj naših državnih meja. Važna naša narodna zahteva je ustanovitev izseljenskega doma v Ljubljani, kakor je sedanjí predsednik vlade g. Cvetković načelno že pristal. V tem domu naj se ustanovi izseljenski muzej ter izseljenski arhiv.

Poslanec dr. Sevšek o naših bolnišnicah

K socialni politiki je govoril tudi slovenski poslanec dr. Maksim Sevšek, ki je kot zdravnik naglašal te misli:

Dasi moramo priznati veliko delo tega ministrstva, vendar je treba reči, da nas marsikaj ne zadovoljuje. To ni krivda sedanje vlade, marveč je krivda samega sistema. Krivica pa je v tem: je preveč birokratizma, je vse preveč centralizirano in končno je zdravstvena služba nepravilno razdeljena.

Birokratizem vedno bolj ubija zdravnike bodisi po bolnišnicah, bodisi na deželi. Zdravniki postajajo goli uradniki, človek z raporti, statistikami, referati noč in dan, ne zdravnik, marveč arhiv! Zato pa so se res napolnili arhivi-umrljivost pa se ne manjša tako kakor bi bilo treba.

Centralizem že celih 20 let gnjavi vse pango našega življenja, tudi našo zdravstveno službo. Zato naglašja: Naše zdravstvo, naše državne bolnišnice je treba vrniti našim samoupravam, kar je v programu sedanje vlade. Samouprave bi mogle najbolje organizirati zdravstveno službo v svoji deželi.

Zdravstvena služba je nepravilno razdeljena. Preventivna medicina, ki skrbi za zdrave, da ne zbole, in kurativna medicina, ki skrbi za zdravljenje obolenih ljudi, ti dve medicinski službi delujeta vsaka za se brez vsake zveze. Naše bolnišnice so bile deležne tako malo skrbi, da so postale, kakor je nekdaj dejal, le še »delavnice za popravljanje zlomljenih udov«. Kaka ne sme biti bolnišnica, kaže ljubljanska splošna bolnišnica, ki

predvsem zaradi tega, ker je naša kr. vlada sredstva, da se bodo zgradili tako potrebni silosi za žito in sadije ter kleti za vino. Bojim se le, da so sredstva, ki so na razpolago, mnogo prenizka ter upam da bo g. minister dobil možnost te postavke že v letošnjem ali vsaj v prihodnjem budžetskem letu povišati.

Nato obširno govori o trgovini s sadjem, hmeljem, vinom in lesom.

Da bo pa uspeh naših poljedelcev pri vzgoji in prodaji vseh teh navedenih pa tudi drugih pridelkov dober in uspešen, je treba, da skuša kr. vlada zaključiti ugodne trgovske pogodbe, gledati, da se ne delajo našim izvoznikom pri nakupu in prodaji deviz pri plačilu ali izplačilu z neklirinskimi državami nobene ovire in tako omogočiti, da bo poljedelec za svoj trud in svoje delo čim boljše ali vsaj primerna plačan.

Nič manjše važnosti niso za gospodarsko življenje našega kmeta kreditne zadruge. Slovenci smo imeli razvito kreditno zadrugništvo. Ko je nastopila l. 1931 denarna kriza, so imele te zadruge poldrugo milijardo hranilnih vlog. Mogle so popolnoma zadovoljiti potrebo po kmečkem kreditu. Naša zahteva gre za to, da se pomaga kreditnim zadruham, da pridejo do popolnega zaupanja. Popolno zaupanje pa potrebujejo radi tega, da se obnovi varčevanje. Treba se je osamosvojiti od tujega kredita. To pa je mogoče le, če dvignemo domače varčevanje.

Končno je naglasil važnost kmetijskih zbornic.

Poslanec Rigler

V proračunski obravnavi kmetijskega ministrstva je govoril tudi poslanec Rigler, ki je naglasil, da je kmetijski proračun mnogo premajhen za potrebe našega kmetijstva. Kot slovenski poslanec je naglasil, da mora Slovenija uvažati žito, ker je v tem pogledu pasivna država. Kmetijsko pridelovanje je treba dvigniti zlasti z gnojlili. Kot strokovnjak se je nato bavil z živinorejo ter s skrbjo za plemensko živino. Graja zaostalost veterinarske službe pri nas. Dalje govori o državnih žrebnicah v Ponovičah, o bakteriološkem zavodu v Ljubljani, nakar preide na melioracijo naših kmetijskih zemljišč. V tem pogledu zlasti naglašja potrebo izsuševanja ljubljanske barja ter izsuševanja močvirij v občinah Sodražica, Ribnica in Velike Lašče. Na koncu naglašja, kolike važnosti je za narod in državo možan kmetijski stan, kateremu mora država posvetiti mnogo več ljubezni in pozornosti.

Slovenska vztrajnost in poštenost – naš velik narodni kapital

Iz govora posl. Bajleca pri obravnavi trgovskega ministrstva

Dne 9. marca zvečer je v obravnavi trgovskega ministrstva spregovoril posl. Bajlec, ki je med drugim tudi tole naglasil:

Poudaril je, da se je Slovenec s poštenim in trdim delom posrečilo, da imajo do malega vso trgovino doma in vso obrt v svojih domačih narodnih rokah. Slovenski trgovci, kakor obrtniki, sta znana po svoji solidnosti, poštenosti in zanesljivosti, kar smatra, da je to velik naš narodni kapital.

Naši prijatelji iz Črne gore, ki očividno s posebnim »ljubeznijo« gledajo naš kulturni in gospodarski razvoj, so nam ponovno očitali, da se v našu borbno ne moremo meriti s Črnogorci. Mislim, da je težko soditi, kdo je v naši državi v teku stoletij več pretrpel in kdo se je bolj junško boril. Če vzamemo našo slovensko zemljo in vse tiste navale, ki so v stoletjih prišli nad njo in njeno prebivalstvo, moramo reči, da ta slovenski narod, ki je vse to pretrpel, kar vemo iz zgodovine, ima izredno življenjsko žilavost in silo. Poleg fizičnih borb je pa pretrpel naš narod še silne kulturne in gospodarske boje, ki jih je z neizmernim junštvom, vztrajnostjo, razumom in voljo srečno

pretrpel. V vseh teh borbah smo se Slovenci izkazali kot vztrajni, delaven in borben narod, a tudi kot narod skrajno previden in razumen.

Te lastnosti krasi zlasti tudi naše trgovstvo in naše obrtništvo, kakor tudi našo industrijo, kolikor je je v naših rokah. Tudi industrijo bi imeli sedaj že po večini v domačih rokah, a manjkalo nam je za to potrebne denarja. Čutimo se pa popolnoma sposobne vzeti samostojno v svoje roke, kakor trgovino in obrt, tako tudi industrijo vsake vrste. Mi smo vajeni delati, delati pridno in samostojno brez tuje pomoči, hočemo samo, naj nas pri našem delu nihče namenoma ne ovira.

Nato govori o bencinskem kartelu, o trgovini s kmečkimi pridelki ter se nazadnje zavzame za izobrazbo trgovskega naraščaja.

Čudi se, kako je to, da v zadnjih letih eploh ni stavljen v preračun v ta namen prav nobena vošta, dasi so prejšnja leta bile za to določene znatne vsote. Zavzema se še za zaščito naših malih obrtnikov, med drugimi tudi za naše ribniške rešetarje, katerim naj bi šla država na roko pri prenosu denarja v našo državo, ko gredo s svojo suho robo v Nemčijo.

Skrb za naše kmetijstvo

O tem so govorili trije slovenski poslanci, in sicer poslanec Strcin, potem predsednik Kmetijske zbornice posl. Steblovnik ter posl. Rigler.

Govor poslanca Štrcina

Poslanec Strcin je med obravnavo kmetijskega ministrstva naglasil te-le pereče kmetijske zadeve:

Velika napaka, ki jo delamo pri vsej skrbi za naše kmetijstvo je ta, da imamo pred očmi vedno le mrtvo kmetijsko proizvodnjo, ne pa živega kmeta. Kmetjsko gospodarstvo je živ organizem, tega se moramo pri vsem delu zavedati, če hočemo imeti močan kmetijski stan. Danes pa kljub temu, da je pospeševanje kmetijstva močnejše kot kdaj poprej, vendar naš kmet čedalje bolj propada, ker ne zmore več bremen, ki se mu nalagajo. Za glavni stan v državi, za prehranjevalni stan, ki v Jugoslaviji predstavlja 12 milijonov, se moramo bolj brigati, ker na teh sloni tudi narodna obrambna moč države.

Samo 50% zemlje je v Sloveniji, ki se more izkoriščati za kmetijstvo, pa še od tega je četrtina v najslabšem stanju. Zetska banovina ima 48% kmetijske zemlje, tako da pride Slovenija takoj za Črno goro. Od vse površine, ki je v Jugoslaviji posejana s pšenico, odpade na Slovenijo samo 3%. Letno moramo uvažati iz drugih pokrajin okrog 8000 vagonov žita.

Slovenski kmet mora več kot pol leta kupovati žito ali pa je brez kruha. Višina pridelkov je v neposredni in tesni zvezi z dobrim gnojenjem. Pravilno gospodarjenje s hlevskim gnojem pa je mogoče samo, če so gnojila dobro urejena. Pri današnjem gospodarskem položaju kmeta pa ne moremo pričakovati, da bi kmet pri tako visoki ceni cementa to izvedel. Če cene cementnega kartela so previsoke, obdružno pa jih povišuje še prometni davek in trošarina. Kmetijsko ministrstvo naj zastavi ves svoj vpliv, da se cement za kmetijske namene oprosti vseh trošarin in prometnega davka, železniška tarifa naj se mu pa zniža vaj za 50%.

Važna so tudi umetna gnojila. Cene umetnim gnojilom so pri nas previsoke v primeri s cenami kmetijskih pridelkov. Vse kmetijsko na-

predne države so že zdavnaj spoznale veliko vrednost umetnih gnojil in njih uporabo temu primerno tudi pospeševale. Ali ni sramota za našo državo, za katero pravimo, da je agrarna, da morajo njeni kmetje stradati? Apeliramo na kmetijsko ministrstvo, da skupno z domačo industrijo umetnih gnojil odpravi nesorazmerje med cenami umetnih gnojil in kmetijskih pridelkov.

V živinoreji naj se nadaljuje z započetim selekcijskim delom, oziroma naj se še pospeši. Najvažnejši dohodek od živinoreje pa predstavlja mlekarstvo. Za pravilno in uspešno delo v mlekarstvu in za organizacijo mlečne proizvodnje in trgovine je neobhodno potreben okvirni mlekarški zakon.

Tudi zakon o lovu je potreben spremembe. Predvsem naj se upošteva kmetijski interes, ne pa, da se ščitijo samo interesi lovcev.

Za zboljšanje položaja našega kmeta je važne vloge njegova strokovna izobrazba. Za strokovno prosveto 12 milijonov kmetovalcev v Jugoslaviji žrtvuje državni buđzet samo 0.038%.

Danes dediščine taksirajo kot pogodbe. Samo do vrednosti 50.000 din so dediščine proste take, vendar samo v primeru smrti, pri prenosu za časa življenja ne. Prej je veljalo do vrednosti 500.000 din. Treba bi bilo to mejo dvigniti. Razen tega je treba omogočiti plačevanje dednih taks v obrokih.

Krivice so tudi davščine, ki jih mora kmet plačevati mestnim občinam pod najrazličnejšimi imeni za svoje pridelke, ki jih pripelje na trg. Mestne občine zaslužijo več kot kmetje sami.

Mesta naj bi smela pobirati samo tržno takso, ki naj bo samo tako velika, da se krijejo stroški za vzdrževanje trga z vsemi objekti, ki stvarno predstavljajo trg. — Nikakor pa ne gre, da morajo kmetje plačevati mestom zato, ker pridejo v mesto, ker od tega imajo meščani večje koristi.

Oločno je nastopil zoper davščino na vozove na vmeteh in zoper uredbo o 6 cm platiščih pri vovozih.

Potrebno je tudi izpeljati kmetjsko socialno zavarovanje. Izda naj se okvirni zakon, s katerim se pooblašča ban, da more za svojo banovino pristopiti k izvedbi socialnega zavarovanja kmetijskega ljudstva.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din: zavitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka poltina vrstica po 3 din. - Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znak.

Službe iščejo

Mesto hišnice
iščem. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3757.

Bolniška strežnica
s 15 letno prakso išče zaposlitve. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3139.

15 let star kmečki fant
se želi izučiti v trgovini na deželi. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 3685. (v)

3000 din dobi
kdor mi preskrbi stalno službo. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »24 vojaščne prost« št. 3670. (a)

Trgovsko naobražena
išče kjerkoli in kakršnokoli zaposlitev. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Hvaležna« št. 3661. (a)

Šivilja
krojaška pomočnica, gre v salon ali na dom. Sposobna tudi drugih del. - Feriuga H., Tovarniška ulica 20, Ljubljana. (a)

Službo dobe

Špediterskega uradnika
izvežbanega, sprejme za Susak internacional. špedicija. Potrebno je znanje nemškega jezika in strojeplaja. - Ponudbe z zahtevo plače v upravo »Slov.« pod »1939« 3650.

Trgovski pomočnik
železninar, dobil službo. Fr. Stupica, Ljubljana - Gosposvetska cesta 1. (b)

Krojaškega pomočnika
za velike kose, zmožnega tudi konfekcije, sprejemem za takojšen nastop. Oblasnica Zalar F., Vilenja gora. (b)

Hlapec
poštenega, krščanskega, z lepimi spričevall, takoj sprejemem v stalno službo. Predstaviti se osebno. - Müller, Janševa ulica 15, Ljubljana. (b)

Čitajte in širite
»Slovenca«

Prodamo

Še nekaj agrasa
na prodaj v vrtnariji na Vrtači 3. (1)

Sadjevec
mošančkar, prvovrsten - prodaja po nizki ceni D. Pačnik, Laško. (1)

Orodje
kovaško in ključavničarsko, popolno, naproday za podpolovično ceno. - D. Pačnik, Laško. (1)

Jaffa pomaranče
sočne, sladke, brez koščice na zalogi. - Veletrgovina južnega sadja, Ljubljana, Tyrševa c. 48, tel. 36-48.

»Presto« kolesa

večletna tovarniška garancija. - Na ugodne obroke. - Na zalogi tudi kolesa drugih znamk. Rabljena kolesa vzamemo v račun.

Nova trgovina
Tyrševa cesta 36
(Nasproti Gospodarske zveze).

2951

Za vsako družino
oblačila - najboljše in najcenejše - Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana

Semenski oves, ribniški fižol,

črno deteljo, banaško lucerno, grahor, peso, trave in druga semena za polje dobite v najbolj kakovosti pri trvdki

Fran Pogačnik d. z o. z.
v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta št. 33 (Javna skladišča). Fižol tudi zamenjamo.

Svetovno znane nemške znamke

»Brenabor« dvokolesa

petkrat kromirana in odporno emajlirana, z nezlomljivim okvirjem, dobite po ugodnih obročnih odplačilih pri trvdki

Kleindienst & Posch
Maribor, Aleksandrova 44

Pristen cvetlični med

trčeti, naproday po 16 din kg franke Novo mesto. - Razpošiljam od 10 kg naprej. - Alojzij Hudoklin, čebelar, Brusnice pri Novem mestu. (1)

Kolesa

dve novi in dve rabljeni, damska in moška - zelo poceni naproday. Likalnica, Vegova 12. (1)

Vrtnne maline

12 sadik 30 din, 25 sadik 50 din, s poštnino vred pri sadjarstvu Dolinsek, Kamnica, p. Maribor. (1)

POMLADNE NOVOSTI

za dame in gospode nudi po nizkih cenah

Oblasnica za Slovenijo, Ljubljana, Tyrševa 29, hiša Gospodarske zveze.

Posestva

Hiše
trgovske in stanovanjske ter stavbene parcele ozir. posestva - nudi v ugoden nakup Pristavec Franjo, realitetna pisarna v Ljubljani, Erjavčeva c. 4a

Posestvo

(16 orajov, lep sadni vrt, arondirano), zamenjam za večjega na Gorenjskem in doplačam. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod zn. »Med Kranjem in Radovljico« 3809. (p)

ALPEKO-plošče

Hidravlično stisnjene Terrazzo in druge plošče za tiakovanje in oblogo sten, obložne in polne stopnice ter vse druge izdelke iz umetnega kamna, izdelane s pomočjo modernih strojev, dobavlja v prvovrstni izdelavi in kvaliteti;

„ALPEKO“, Industrija umetnega kamna
Ljubljana, Tyrševa cesta 48 • telefon 29-30

Manjše posestvo

zaskroženo, prodam. Dobrunje 16 pri Ljubljani.

Prijatelji ribogojstva!

Prodam travniško parcelo, obdano od potoka Pšata na Gorenjskem. - Parcela je zelo pripravna za napravo ribnika. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3802. (p)

Stanovanja

ODDAJO:

Stanovanje

dvosobno ali trisobno s predsobo v I. nadstropju, čisto, sončno, oddam takoj ali pozneje. Mestni trg 13/I. (c)

Kupimo

Vsakovrstno

zlatu kupuje

po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Pohištvo

Že za 5200 din

vam zdaj prodam vezane, poltrirane krasne spalnice z dolgoletno garancijo. - Malenšek, Celovška c. 258

Pohištvo

vse lastnega izdelka, kupite najceneje pri Andrej Kregar, št. Vid n. Ljubljano, poleg kolodvora. (c)

Radio

Radio »Orion«

petcevni super, popolno ma nov. model 1939, prodam za 2500 din. Josip Sežon, Cerknica, Rakek.

Objave

Pozor, smučarji!

Dotično smučarko, ki je 12. februarja t. l. okoli pol 12 na »Mali Poljani« govorila z nekim lovecem in ki je bila v družbi ene smučarke in 3 ali 4 moških, prosim, da se proti povrnitvi stroškov javi osebno ali pismeno podpisane, ker nujno rabim neke važne podatke. Franc Mali, Golnik 21

UMRLA NAM JE
NAŠA DRAGA, DOBRA, NEPOZABNA

MATI

POGREB BO V MARIBORU V TOREK, 14. MARCA OB
POL PETIH POPOLDNE IZ KAPELE MESTNEGA
POKOPALIŠČA NA POBREŽJU

RODBINA ZUPAN-ova

MARIBOR — LJUBLJANA — PTUJ — NOVO MESTO
PROSIMO TIHEGA SOŽALJA

Z neizmerno boljo v sreč sporočam vsem prijateljem in znancem, da je Vsemogočni po svojem nedoumljivem sklepu nenadoma odpoklical mojega dragega moža, gospoda

Jankota Ogulina

posestnika na Vrtači 1

Pogreb bo v sredo, dne 15. marca 1939 ob 9 dopoldne na župnijsko pokopališče pri Sv. Duhu.

Vse prijatelje in znance prosim: molite zanj!

Vrtača—Semič, dne 13. marca 1939.

Ivanka Ogulinova, žalujoča soproga.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da nas je na tragičen način zapustil naš ljubljani sin, brat, bratranec in nečak, gospod

Branko Pirš

dijak II. a razreda Srednje tehnične šole v Ljubljani

v nedeljo, dne 12. marca 1939, v cvetu mladosti, star komaj 17 let.

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, dne 14. marca 1939 ob 2 popoldne iz hiše žalosti, Podjunska ulica 12, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v cerkvi sv. Frančiška v Šiški v sredo, dne 15. marca 1939 ob 6.30 zjutraj.

V Ljubljani, dne 13. marca 1939.

Globoko žalujoči: Marija, mati; Mimi, sestra; Stane, Miro, Francé, bratje in ostalo sorodstvo.

Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša nad vse ljubljena sestra, teta in stara teta, gospodična

Rotar Frančiška

zasebnica

danes, dne 12. marca, ob 9 zvečer, previdena s sv. zakramenti, v 83. letu starosti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nad vse drage pokojnice bo v torek, dne 14. marca ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Šmartno pod Šmarno goro št. 5, na župno pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v župni cerkvi Šmartno pod Šmarno goro. Šmartno pod Šmarno goro, dne 12. marca 1939.

Žalujoča sestra in ostalo sorodstvo.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani naznanja žalostno vest, da je v nedeljo, dne 12. marca zvečer, po dolgi, mučni bolezni, umrl gospod

Franc Poženel

rotacijski strojnik v pokoju

ki je 45 let z veliko vnemo in izredno sposobnostjo deloval v naši tiskarni.

Pogreb bo v torek, 14. marca, ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Krakovski nasip št. 26, na pokopališče k Sv. Križu.

Blag mu spomin!

V Ljubljani, dne 13. marca 1939.

Po daljšem trpljenju nas je v nedeljo, dne 12. marca zvečer, previden s. tolažili svete vere, v 65. letu starosti, zapustil naš dobri soprog, oče, stari oče, tast, brat in stric, gospod

Franc Poženel

rotacijski strojnik v pokoju

Nepozabnega pokojnika spremimo k večnemu počitku v torek, dne 14. marca ob 4 pop. s Krakovskega nasipa 26 na pokopališče pri Sv. Križu.

Vsem, ki so ga poznali, ga priporočamo v molitev.

Ljubljana, dne 13. marca 1939.

Josipina roj. Stresen, soproga; Pepi por. Bercieri, Franc, Ivan in Irena, otroci; Avgust Bercieri, zet; vnukinje in ostalo sorodstvo.

65,000.000

Državna razredna loterija je dala v prodajo srečke 38. kola z nekoliko spremenjenim načrtom. Cena srečk za vsakega od petih razredov je sledeča: cela srečka 200 din; polovica srečke 100 din; četrtinka srečke 50 din.

Skupna vrednost dobitkov, kljub isti količini izdanih srečk in isti ceni srečk je povišana na

Din 65,000.000--

V vseh 5 razredih je 7 premij, in sicer: 2,000.000 din; 1,000.000 din; 3 po 500.000 din in 2 po 300.000 din.

Poleg teh premij so še naslednji večji dobitki: 8 po 200.000 din; 16 po 100.000 din; 17 po 80.000 din; 17 po 60.000 din; 19 po 50.000 din; 17 po 40.000 din in mnogo drugih večjih dobitkov.

V V. razredu tega kola je vpeljeno veliko število dobitkov, ki jih preje ni bilo, in sicer: za 24.000 din; 16.000 din in 12.000 din.

Po sorazmerni razporeditvi prejetega denarja je število dobitkov v V. razredu povišano od 1743 na 2028 dobitkov, tako da bo skoro na vsak večji kraj naše kraljevine prišel vsaj en večji dobiček ali premija.

V najsrečnejšem slučaju z možnim spajanjem dobitkov in premij je mogoče zadeti z eno celo srečko

Din 3,200.000--

Za izplačilo dobitkov jamči država Kraljevine Jugoslavije.

Srečke se lahko dobe pri pooblaščenih prodajalcih in njihovih predprodajalcih, ki so skoro v vseh večjih krajih.

Točnejša navodila z loterijskim načrtom in splošnimi pravili se dobe na zahtevo brezplačno pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

ŽREBANJE I. RAZREDA: 14. APRILA 1939

Cene srečkam:

1/1 srečka

Din 200.--

1/2 srečke

Din 100.--

1/4 srečke

Din 50.--

Strogo, solidno, uslužno in diskretno poslovanje

Glavna kolektura državne razredne loterije A. REIN i drug, Zagreb

Skrivnost amerikanskega jezera

»Ne delajte neumnosti,« ga je prekinil Neighbour. »Pravite, da imate dokaze: dajte jih sem in povejte, kako ste stvar odkrili.«

»Da, da, govorite, pripovedujte,« je pristavil nepotrpežljivo načelnik policije. »Stojte tu, da nas gledate... da nas gledate...«

Nadzornik se je vsedel na mehek naslonjač. »Glejte,« je dejal preprosto, »pred dvema urama me je obvestila letela patrolja B37 po radiu, da se je zgodila na ulici Milwaukee nesreča. Neki avtomobil, ki ga je patrolja zaradi prevelike brzine in zaradi nečitljive tablice zasledovala — kakor mi je sporočil načelnik patrolje, je moral avtomobil voziti sto štiri in trideset milj na uro — na ovinku ga je zaneslo, da se je zaletel v drevo in se užgal. Voznika je vrglo štirideset metrov daleč pod cesto, kjer je bil na mestu mrtvev in zaradi hudega udara popolnoma skažen...«

»Po tablici na avtomobilu ga bodo spoznali,« ga je prekinil vrhovni načelnik.

»Nemogoče,« je dejal Monar. »Avtomobila ni več.«

»Pogorel? Toda...«

»Ne samo pogorel, ampak zdrobljen je na kosce.«

»Glej, Monar, okvir pri oknu... ne more goreti. Jeklo... motor morata ostati...«

»V nekaterih primerih je to res, da. Samo... ta skrivnostni možiček je prevažal dinamit ali bombe...«

»Kaj pravite?«

»Več eksplozij je sledilo nesreči. Pravo streljanje! Narednik, ki je poveljeval patrolji, je ustavil svoj voz dvesto pideset metrov daleč od kraja nesreče. Povedal mi je vse. Poleg tega sem še sam videl... V razdalji dvesto metrov je ulica posejana z železnimi in jeklenimi črepinjami... Drevo, ob katerem se je avtomobil razbil, je dobesedno razmrčvarjeno. Tudi cesta je zelo poškodovana. Ves promet je ustavljen... Prepričan sem, da je mož prevažal razstrelivo...«

»Vse to je zelo dobro,« je dejal sodnik z mehkim glasom. »Toda ta nesreča je morda kak gangster. Le Devil Path... bi v Ilionisu to razstrelivo...«

»Prav,« je povzel nadzornik. »Toda ponavljam vam, imam dokaze, da je žrtev te nesreče Devil Path... In... te dokaze sem tudi prinesel. Glejte jih...«

Ko je to govoril, je nadzornik potegnil iz žepa dolg, droben zavoj in ga začel razvezovati.

»Mislim,« je dejal, »da mi ni treba praviti,

kako je razmesarjeno razbojnikovo truplo. Ta listnica, ki sem jo pobral na cesti, je sama po sebi dovolj zgovorna...«

Štirje gospodje so nepremično gledali nadzornikove roke. Kar je držal... kar jim je kazal. Ta dolga, raztrgana stvar, vsa oškropljena s krvjo je listnica!

»Ali jo hočete pregledati, mister Bruce?« je vprašal nadzornik in mu ponudil listnico.

Sodnik je stopil korak nazaj.

»Ne, ne. Povejte nam...«

»Kaj je notri?« je povzel Monar. »Prav, dobro... Pred vami je bom odprl... Glejte... Ta žep... sveženj bankovcev za deset tisoč dolarjev. Pogledajte številke, prosim. Ugotovili boste, da so ti bankovci del odkupnine od banke Parker.«

Nadzornik je vrgel bankovce na zeleni prt na mizi. Nato se je lotil listnice same.

»Tu, v tem žepu majhen zvezek... Odprem ta zvezek... V njem berem... celo vrsto datumov. Poleg slehernega izmed njih je kako število. Ti datumi?... Vse odgovarja dejanju Devila Patha. Ta števila? So natančno števila razbojnikovih žrtev. Glejte torej... V soboto je vse seštel, najbrž iz radovednosti. Napisal je število sto devetnajst. Ali je točno?«

»Ali ni sto osemnajst?« je zamolklo vprašal Marsh.

»Pozabili ste na poročnika Purka,« mu je takoj odgovoril Monar in vrgel zvezek na mizo poleg bankovcev.

»Tretji žep,« je nadaljeval. »Tu najdem dve pismi, na enem je že naslov in znamka. Pripravljeno je za na pošto. Naslov? Berem: Aleksander Marsh, bankir, 198, Michigan Avenue, Chicago.«

»Jazle je vzkliknil bankir. Toda...«

Nadzornik ga je prekinil:

»Vi, da, Marsh. Ha! Imeli ste srečo, kar žestitati si morate. Bili bi... žrtev prihodnje sobote. Poslušajte. To vam je pisal Devil Path.«

Nadzornik je odprl pismo. Razganil je štirikrat pregrnjeni papir, na katerem so bili napisani stenografski znaki:

»Moram prej razrešiti te znake,« je dejal.

»Gospod!«

Blagovolite mi poslati po navadnem načinu bankovce, pritrjene na balonček, katerega spustite prihodnjo soboto, dne 27. septembra na obrežju Michigan, skupaj dvesto tisoč dolarjev...«

»Dvesto tisoč!« je zavpil bankir.

»Da, dvesto tisoč, Marsh. Nadaljujem z branjem:«

»V slučaju nesoglasja, bombardiram okrog pol ene vašo banko in stanovanje... Sicer sem pa prepričan, da boste razumeli, kakor so razumeli pred vami vaši sovratniki bankirji... Ze vnaprej se vam prav iskreno zahvaljujem in vas prosim,

bodite prepričani, da bom ostal tudi naprej vaš vdani... Devil Path!«

»To je nesramnež!« je vzkliknil bankir. »To je nesramnež, to je brezumnež!«

»Ne jezite se, ga je prekinil Monar. »Rajše recite, da imate izredno srečo!... Sedaj vzamem drugo pismo. Nima še naslova. To je le osnutek. Glejte.«

»Gospodje!«

Čast mi je obvestiti vas, da sem razočaran nad letalom, ki ste mi ga izdelali. Ze večkrat sem ga lahko primerjal z drugimi letali, o katerih pravijo, da so hitri. Iz tega vidim, da ste vi edini mojstri na svetu za izdelovanje letal. S tem letalom dosežem 740 kilometrov na uro. Kretanje v taki brzini je popolnoma brezhibno. To letalo je res zgrajeno za akrobacije in prepričan sem, da bi bilo to čudovito bojno orožje...«

»S tem se pismo konča. Kakor vidite, je tudi to pismo s stenografskimi znaki, kakor vsi spisi Devila Patha... Sedaj vas pa vprašam za vaše mnenje, gospodje. Ali je oni mož, ki se je pred dvema urama ubil na ulici Milwaukee Devil Path, ali ne?«

Nihče ni odgovoril na vprašanje. Vsi so osupnili. Vsak se je predal lastnemu razmišljanju... Gotovo niso bili preveč veseli.

Monar je gledal zdaj enega zdaj drugega. Čutil je prezir do njih, ki ga ni skrival.

Vendar se je stresel, ko je Neighbour pobral bankovce in jih povrstil pregledat.

»Ni dobro! Gospodje!« je vprašal nadzornik po minuti molčanja, medtem ko je metal dokumente v listnico. »Ste prepričani?«

»Slaba sreča!« se je vznevolji bankir, medtem ko je Neighbour vrnil novce nadzorniku in pri tem dvomljivo zmajal z rameni.

»Potrebno je, da... da najprej vidim mrliča, ali ne?« je dejal Mr. Bruce. »Kaj mislite?«

»Če vas zanima, ga lahko vidite,« je odgovoril Monar. »Toda... kaj boste boljši, če boste videli te črepinje?«

Sodnik je zadržel in hitro odgovoril:

»Seveda, jasno... Jaz... Oh! zaupam vam, Monar...«

»Vel sem truplo pripeljati sem,« je dejal nadzornik in se dvignil z naslonjača. »Če me nimate nič več kaj vprašati, gospodje, odhajam, kajti nočoj imam še veliko dela...«

Prodajalka

modne in galanterijske stroke, prijazna in vljudna — se sprejme v trgovino v Ljubljani. Ponudbe v upravnici »Slov.« pod »Poštena« 3924

Otroški kotiček.

6

Murenčkova vrnitev

Končno se eden le ojunaci in mu pove žalostno zgodbo, kako je njegov brat iz prevelike radovednosti zašel v bližino ognja ter si osmolil tipalke in peruti.

»In sedaj čepi revež v svoji hišici ter se ne more nikamor ganiti brez tuje pomoči.« Tako sta dva murna odšla in pripeljala ubogega pohabljenca.

Naš murenček je svojega brata prisrčno objel in ga pričel tolažiti. Obljubil mu je, da bo skrbel zanj in da si bo na vse načine prizadeval, da mu olajša trpljenje.

Prijel ga je ljubeče za roko in ga odpeljal domov.

Drugi murni pa so vsi veseli začeli prepevati, ker se je njihov najljubši tovariš srečno vrnil v domovino. (Konec.)

>Moj namen je spomniti odrasle, kakšni smo bili, kako smo mislili govorili in v kakšne pustolovščine smo se spuščali

Mark Twain to je bilo pisateljevo geslo pri romanu in tudi pri filmu:

Pustolovščine Toma Sawyera

Izgovori: Toma Sawera

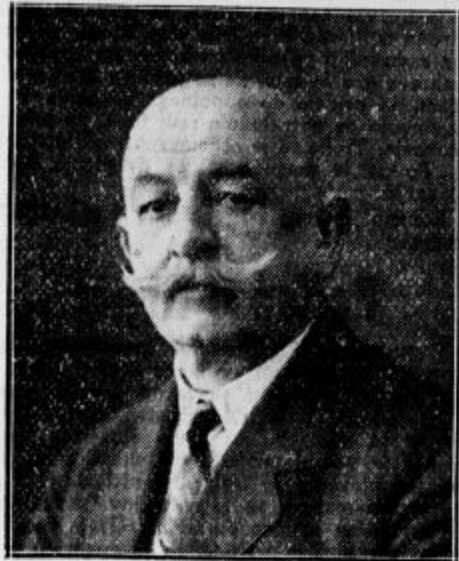
Najlepši film globokih, nežnih in plemenitih čustev! Film, ki je letos na Bleani v Benetkah dobil prvo nagrado italijanske države! Izdelan v najlepših naravnih barvah!

Pride! Senzacija in radost za odrasle in mladino

KINO UNION

Ljubljana

† Franc Poženel

Iz naše srede odhaja mož, ki je bil dolga leta zvest in marljiv sotrudnik Jugoslovanske tiskarne, g. Franc Poženel, upokojeni rotacijski strojnik. Rojen je bil leta 1874 v Kamniku pri Preserju ter je vstopil 3. marca 1890 kot strojniški vajenec v tedaj še majhno Katoliško tiskarno. Ostal je v podjetju tudi kot pomočnik ter zvesto etreget malim in velikim tiskarskim strojem. Ko si je tiskarna leta 1908 — kot prva v slovenskih deželah — omislila rotacijski stroj, je dodelila rotaciji strojnika Poženela, ki je povsem opravičil njeno zaupanje. Že prej je tiskal »Slovenca« na navadnem brzotiskalnem stroju (od leta 1894 naprej), od leta 1908 dalje pa je tiskal na rotacijskem stroju ne samo »Slovenca« temveč tudi »Domoljub« in »Bogoljub«. Mnogo milijonov teh časopisov je steklo izpod rotacijskega stroja, noseč katoliško misel v svet.

Narastajoča bolezen je prisilila pokojnika, da je 31. marca 1935 po 45-letnem zvestem službovanju opustil svoje tako priljubljeno delo in stopil v pokoj. Žal mu ni bilo dano, da bi ga užival v polnem zdravju, bolezen se mu je pojavljala vedno česče in vedno huje, zadnje mesece je moral iskati pomoči v sanatoriju. Kljub vsej negi pa so mu jele pešati moči in tudi najzvestejša zdravniška skrb mu ni mogla rešiti življenja. Umrli je v krogu svoje ljubljene družine na Krakovskem nasipu 26, odkoder ga bomo spremili na njegovi zadnji poti danes popoldne ob 4. Rajni je bil zaradi svojega vedrega značaja splošno priljubljen, cenili so ga in mu zaupali predstojniki, spoštovali so ga tovariši, znanci in prijatelji, katerih je imel mnogo zlasti v trnovski župniji, kjer je prebival toliko let. Naj mu svet večna luč! Žalujemo naše globoko sožalje!

Prosvetno društvo Trnovo. Sporočamo članstvu, da je umrl naš edelavec g. Franc Poženel. Skupi 32 let je »premljal in podpiral delovanje katoliških organizacij v Trnovem. Bil je ustanovni član Orla ter vseskozi zvest član Prosvetnega društva. Na zadnji poti ga sprejmo z društveno zastavo danes ob 4 popoldne. Zbirališče članov in članic pri trnovskem mostu ob ¾ na 4.

Smrtna nesreča na Turncu

Tako zvani »Turnc« pri Grmadi za Smarno goro je na videz nedolžna tura, ki naj bi veljal za nekakšno plezalno solo v najbližji okolici Ljubljane. Je to visoka in priostrena skala, na katero pride vsako leto nešteto mladih turistov. Do sedaj je bilo že nekaj primerov, da so se na Turncu nevarno ali celo smrtno ponesrečili taki turisti, ki se jim niti pri plezanju čez Severno triglavsko steno ni pripetilo nič hudega. Na Turncu se je na primer pred 13. leti ponesrečil eden najboljši slovenskih mladih alpinistov, študent medicine De Reggi. Podobna nesreča se je pripetila v nedeljo popoldne, 17 letni dijak Srednje tehnične šole Branko Pirš iz Podjunske ulice 12, je šel s svojim prijateljem na izlet na Smarno goro. Pričela sta se povzpenjati na Turnc. Na nevarnem mestu pa je Pirš — morebiti zaradi trenutne omedlevice, morebiti zaradi onemoglosti — omahnil ter padel s sorazmerno visoke skale v globino. Obledel je s polomljenimi udi in z razbito glavo ter je bil

očitno takoj mrtev. Na Turncu in okrog njega je bilo tedaj mnogo izletnikov, ki so skušali nuditi Piršu prvo pomoč, kar pa je bilo seveda brezuspešno. Poklicani so bili tudi reševalci iz Ljubljane, ki pa, že mrtvega Pirša, niso prepeljali v Ljubljano. Pač pa je bil Pirš pozneje prepeljan na dom na mrtvaški oder. Nesreča je vzbudila mnogo sočustvovanja z užaloščeno rodino. Naj počiva v miru!

Goršičevemu Francetu v spomin!

Ker nam ni bilo dano pri odprtem grobu, Ti posvetimo tu zadnje besede:

Tančil Sedemnajst pomladi si imel, ko smo te spoznali, vzljubili in smo si postali prijatelji. Skupaj smo bili, se veselili, peli. Kljub Tvoji usodi si bil vesel in poln upanja za bodočnost. Tako mladosten si bil.

Sedemnajst pomladi si imel, ko smo Te spoznali in to takrat, ko si nastopil prvo pot na goro Kalvarijo. Težka je bila pot, na katero Te je poslal Gospod, in da je bila še težja, Ti je poslal križ, križ trpljenja, križ, ki ga je nosil tudi On — On, ki je Resnica. Sprejel si ga, nikdar nisi tožil in bil si vdan v voljo Gospodovo.

Prišla je osemnajsta pomlad in Gospod je poklical Tvojo dušo k Sebi, dušo, ki je bila čista — lepa. In kakor Gospod, ki je trpel na Golgoti in nesel svoj križ na Kalvarijo ter dočrpal na veliki petek, tako je tudi Tebe, dragi Tanci, poklical Gospod k sebi na petek, po večno plačilo, plačilo Njega, za katerega si trpel, plačilo Njega, ki je Gospod — Bog.

Poživaj sladko in lahka Ti bodi domača zemljica.

Tvoji zadnji tovariši.

KINO SLOGA

tel. 27 30

Samo še danes ob 16,

19. in 21 uri

Sen o sreči

Vesela in razkošna glasbena romanca

I F. O. Šiška poziva vse svoje članstvo, da se udeleži pogreba ponesrečenega Branka Pirša. Pogreb bo danes ob 14 iz hiše žalosti Podjunska ulica 12.

I Duhovne vaje za moše in fante župnije sv. Družine v Mostah bodo ob 14. do 19. marca. Vodil jih bo jezuitski g. superior p. Rudolf Pate. Red je naslednji: V torek, sredo, četrtek, petek in soboto je ob pol 8 zvečer kratak križev pot brez petja, litanije z blagoslovom in nato govor. Med govorom naj bodo v cerkvi samo moški. Ob teh večerih bo prilika za spoved samo za moške. Na praznik sv. Jožefa bo ob 6 sv. maša s sklepnim govorom in skupnim sv. obhajilom med sv. mašo in izključno samo za moške. Obhajanje drugih pred mašo in po maši. Vse krščanske moše in fante vabimo k obilni udeležbi.

I Mučen prizor v Šelenburgovi ulici. Včeraj popoldne se je zgrudila v Šelenburgovi ulici sredi najbolj živahnega prometa neka ženska. Ljudje so mislili, da gre za nesrečo in so žensko prenesli v bližnji lokal, kjer so ji nudili prvo pomoč, obenem pa so poklicali reševalni avto. V resnici pa je bila ženska padavica. Reševalci so jo oddali na živčni oddelek splošne bolnišnice.

Zgradite slovenski katoliški prosveti centralo »Slovenski dom«!

I Delo ruskega Rdečega križa. Dne 12. t. m. je bil v prostorih Ruske maticе občni zbor društva ruskega Rdečega križa, stare organizacije v Ljubljani. Predno so prešli k dnevnemu redu so navzoči počastili spomin pokojne ustanoviteljice in prve predsednice društva nepozabne in visokochislane gospe T. M. Jenko. Iz letnega poročila odbora je razvidno, da je bilo delo društva, kljub težkim razmeram zelo uspešno. Društvo je pomagalo bolnikom, onemoglim in otrokom, izdajalo je podpore v obliki denarja, zdravil, obleke, goriva in prehrane. Sredstva za to delo je društvo prejemale od državnih in mestnih ustanov, od privatnih podjetij in plemenitih dobrotnikov. Znati del teh sredstev je dobivalo društvo od svojih ruskih rednih članov. Dosedanji odbor je bil izvoljen tudi za novo poslovno leto. Odbor tvorijo: Predsednica gospa dr. E. Jenko-Groyer, zastopnik predsednice univ. prof. ing. A. Kopylov, tajnik in blagajnik N. Kruševski, člani odbora: g. univ. prof. dr. E. Spektor, g. N. Tkačev, ga A. Frost in ga V. Nikitin.

I Vlom v blagajno. V mehanično delavnico Julija Weibla je predsedničjim vlomil neznan tat in navrtal železno Wertheimovo blagajno. V blagajni je našel 200 din gotovine. Lastnik na trpi zaradi pokvarjene blagajne okoli 2000 din škode.

Danes slovaški parlament

Mach: Rešitev slovaške krize „vprašanje nekaj ur“ Sklepal bo o bodočnosti Slovaške

Praga, 13. marca. TG. Reuterjev urad poroča, da je slovaški ministrski predsednik dr. Tiso prošil češko-slovaškega predsednika republike dr. Hacha, naj takoj skliče slovaški parlament, in sicer že jutri 14. marca dopoldne. Dr. Tiso je dr. Hacha sporočil, da je takšna želja tudi Adolfa Hitlerja, nemškega kancelarja. Predsednik Hacha je prošnji ugodil in je (kakor zgoraj poročamo) slovaški parlament sklical za jutri dopoldne ob 10. Slovaški parlament bo odločil o nadaljnjem položaju Slovaške kot samostojne države ali kot zvezne države v skupni državi s Čehi. Seje se bo udeležil tudi dr. Jožef Tiso, ki se po sestanku s Hitlerjem z letalom takoj vrne na Dunaj. Že v teku ponočnih ur se bo dr. Tiso vrnil v Bratislavo, kjer bo takoj imel sestanek z odločilnimi slovaškimi vsebnostmi.

Murgas napovedu'e samostojno Slovaško

Pariz, 13. marca. TG. Havas poroča iz Bratislave, da je predsednik vlade Sidor izgubil iz rok vajeti in da krožijo po Bratislavi oborožene skupine Hlinkove garde ter drugih skupin, ki so zasedle pristaniške naprave ter uprizorile grozna dejanja v znanem židovskem delu Bratislave, ki leži med gradom in Donavo. V mestu je zbranih tudi 50 tankov, ki čakajo na povelje. Hlinkove garde so zasedle tudi muzejsko poslopje in vseučilišče.

V gl. vl. Grace Moor,

poje najlepše arie

iz: Traviato, Marm, Manon in Madama Butterfly

Jutri čudovito

Walt Disney-ove

8 koloriranih zabavnih filmov v stilu nepozabne »Snežulčice«

PRAVLICE

Karel Murgas, politični vodja Hlinkove garde, ki je bil davi v Bratislavi pri Sidorju, je popoldne odpotoval nazaj na Dunaj, kjer je imel po radiu govor, v katerem je dejal, da se bliža za Slovaško ura popolne svobode. »Slovaška bo postala samostojna država pod zaščito velikega nemškega voditelja Adolfa Hitlerja.«

Praga, 13. marca. AA. Reuter: Sidor je v svojstvu glavnega voditelja Hlinkove garde zamenjal Murgasa, političnega šefa Hlinkove garde zaradi neposlušnosti.

Po vesteh iz Bratislave, ki jih je treba sprejeti s popolno rezervo, je zastopnik madžarske manjšine na Slovaškem obljubil Sidorju podporo.

Z verodostojne strani poročajo, da je bivši narodni poslanec Matich, ki so ga smatrali za enega najradikalnejših voditeljev sudetskih Nemcev, in ki je drugače visok funkcionar v nemških črnih oddelkih, prispel v nemški sedež v Bratislavi.

Prejšnji šef slovaške propagande, Mach, ki je bil včeraj spuščen iz zapore, je izjavil — kakor poročajo — časnikarjem, da se je rešitev slovaškega vprašanja, ki bi se zavlekla leta in leta, pospešilo češko posredovanje in da je to zdaj samo vprašanje nekaj ur.

Tri nemške zahteve

Poziv na jutrišnji sestanek slovaškega parlamenta sta podpisala predsednik češkoslovaške republike dr. Hacha in predsednik orednje vlade dr. Beran.

Reuterjev urad poroča nadalje, da je nemška vlada že predložila praški vladi noto, v kateri zahteva tri stvari:

1. Slovaška mora dobiti pravico in možnost, da sama odloči, če ostane še nadalje skupaj s Čehi, ali če postane neodvisna država.
2. Sedanjí praški vojni minister general Sirovy mora odstopiti.
3. Praška vlada mora dati vsa potrebna jamstva za to, da bo nemška manjšina na Češkem in Moravskem zaščitena.

Dr. Ružič pri papežu Piju XII.

Vatikan, 13. marca. AA. Danes dopoldne je sv. oče papež Pij XII. sprejel v posebno avdienco jugoslovanskega pravosodnega ministra dr. Viktorja Ružiča, ki je obenem s kraljevskim poslanikom pri Vatikanu dr. Miroševićem Sorgom zastopal Jugoslavijo na svečanostih papeževga kronanja. Sv. oče se je posebno dolgo razgovarjal z ministrom dr. Ružičem.

Ob slovesu je papež Pij XII. podelil svoj visoki blagoslov kraljevskemu domu, kr. namestništvu, jugoslovanski vladi in vsemu jugoslovanskemu narodu.

Po avdienci ministra dr. Ružiča je sv. oče sprejel kr. poslanika pri Vatikanu Miroševića in njegovo eoprgo.

Novi državni tajnik kardinal Maglione, ki je danes prevzel svoje posle, je tudi sprejel v avdienco ministra dr. Ružiča in naše zastopstvo, ki je bilo navzočno pri papeževem kronanju. Popoldne je državni tajnik sv. stolice priredil vsem zastopstvom, ki so se udeležile slovesnosti o priliki kronanja sv. očeta, ter diplomatskemu zboru, akreditiranemu pri Vatikanu, sprejem v dvorcu v papeški poletni rezidenci Castel Gandolfo.

Vesoljni cerkveni zbor 1940?

Rim, 13. marca. b. Vatikanski krogi potrjujejo govorice, da bo papež Pij XII. sklical v Vatikanu vesoljni cerkveni zbor. Zadnji vesoljni cerkveni zbor je zasedal v Rimu od 1869 do 1870. Za priprave bodo rabili nekaj mesecev, tako da bi se vesoljni cerkveni zbor lahko sestel šele v začetku l. 1940.

Truplo patriarha Mirona v domovini

Bukarešta, 13. marca. AA. DNB: Posebni vlak s posmrtnimi ostanki patriarha Mirona Cristea je prišel v nedeljo ob 21.30 na severni bukareštanski kolodvor. Na postaji so bili člani vlade in veliko število visokih osebnosti vojaških in civil. krogov.

Karpatško Ukraíno zasede Madžarska

Iz Berlina poročajo, da se je nemška vlada odločila, da od svoje strani omogoči Slovaškom, da sami odločijo o svoji nadaljnji usodi. V Berlinu so mnenja, da bo Karpatška Ukrajina itak kmalu zasedena od Madžarov — ker je treba Poljakom odvzeti strah pred morebitnim nemškim vmešavanjem v ukrajinsko vprašanje — in je potem takem za Nemčijo boljše, ako se Čehi lotijo od Slovačkov. Ako Slovaki proglašajo neodvisnost svoje države, bo Karpatška Ukrajina popolnoma odrezana od skupne države in je njena usoda s tem zapečatena.

Beneš izjavlja

Chicago, 13. marca. AA. Havas: Obveščen o gotovih glasovih, ki pravijo, da nekateri njegovi prijatelji pripravljajo prevrat na Češkoslovaškem, je bivši predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš dal za časopise tole sporočilo:

Dr. Beneš ne more dati nikake izjave, ker se več ne bavi s politiko in ker nima več nobenega stika z evropskimi političnimi krogi.

Bratislava, 13. marca. c. Ob 10 zvečer je bratislavski radio napovedal, da se jutri dopoldne ob 10 sestane v Bratislavi slovaški parlament. Zasedanje je bilo sicer odloženo za 24. marec, vendar pa je slovaška vlada sklenila, da nujno skliče parlament za jutri dopoldne ob 10.

Anglija in Francija ne jamčita za čsl. meje

London, 13. marca. c. Angleška vlada je danes bila v stikih ves čas s francosko vlado in se z njo posvetovala stalno o dogodkih na Slovaškem in v Srednji Evropi. Večerni listi poudarjajo, da sta se angleška in francoska vlada sporazumeli v tem smislu, da Anglija in Francija jamčita za novo Češkoslovaško, oziroma njene meje samo za primer oboroženega mednarodnega spopada. Francoska in angleška vlada pa ne moreta jamčiti za Češkoslovaško tedaj, če nastanejo v republiki kakšne notranjepolitične težave.

„Anglija ni prizadela“

London, 13. marca. AA. DNB: Glede vprašanja, kakšne so po Münchenski konferenci garancije Velike Britanije glede Češkoslovaške, v dobro poučenih krogih pravijo, da takšne garancije formalno ne obstoje. Ne more biti govora niti o moralnem jamstvu, o katerem je svojčas govoril sir Thomas Inskip.

V dobro obveščenih krogih tudi izjavljajo, da dogodki v Bratislavi za zdaj niso prizadeli angleških interesov. Pripominjajo, da je angleška vlada stopila z ozirom na razvoj dogodkov na Češkoslovaškem v zvezo s francosko vlado.

Odmev v Italiji

Rim, 13. marca. AA. DNB: Italijansko časopisje komentira dogodke na Češkoslovaškem ter ugotavlja, da se je položaj poslabšal. »Lavoro Fascistae« pravi, da boj med Čehi in Slovaki v resnici ni nikdar prenehal in da je ta boj zdaj ostrejši, kakor pa je bil kdajkoli prej. Isti list piše, da je pri zadnjih nereditih izgubilo življenje 19 Slovačkov. Naglašja tudi, da je čisto pravilno, da se nemško časopisje sklicuje na monakovske in dunajske sporazume ter naglašja svojo solidarnost s Slovaki.

Kino Kodoljevo tel. 41-64

Danes, jutri in v četrtek ob 8. uri po znižanih cenah: Velebiti nežne ljubezni, prekrasne godbe, ljubke igre velike umetnice

Elizabethhe Bergner

Zaslanje ustne

Znižane cene!

Samo tri dni!

Komunistični upor v Madridu končan

Madrid, 13. marca. AA. Havas: Komunistični upor je trajal natanko teden dni. V tem času sta dva komunistična voditelja, poveljnika armadnih zborov, ki so branili prestolnico, potegnili za seboj okoli 30.000 mož in tako desorganizirala fronto, ki sta jo imela braniti. Komunisti so razpolagali s precejšnjim vojnim materialom in živčevjem. Pri tej priložnosti se je pokazalo, da v Madridu ni dosti komunistov. Po zaslugi ukrepov obrambnega odbora je število žrtev sorazmerno majhno.

Potrli od globoke žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znancem tužno vest, da je naš ljubljani sinek in brat

DRAGO IPAVEC

učenec II. razreda realne gimnazije

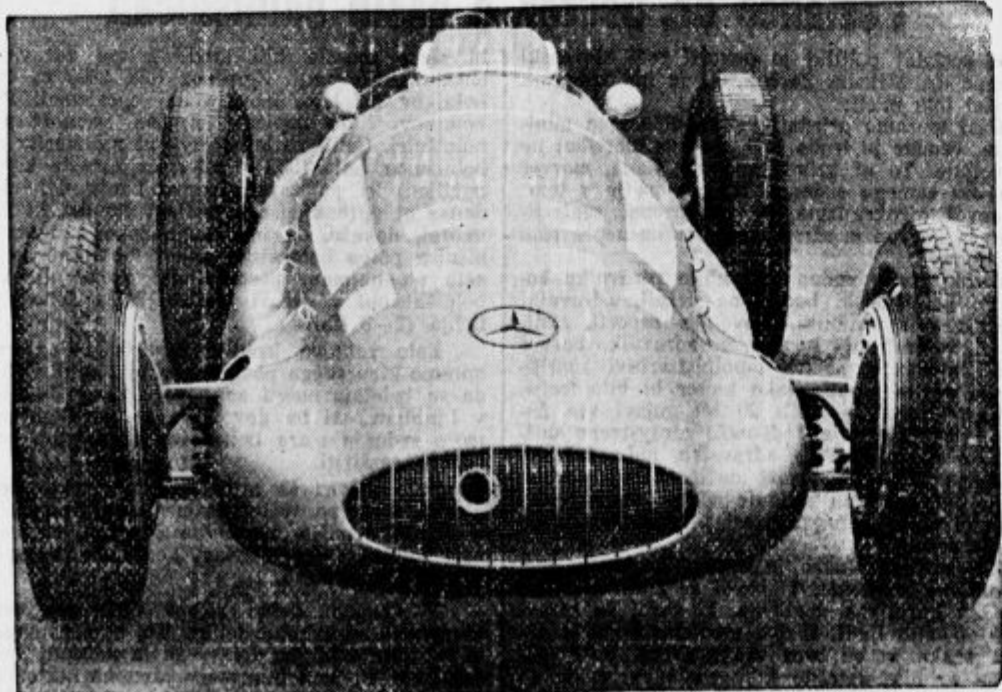
dne 13. marca ob 14. previden s svetimi zakramenti, po dveletni težki in mučni bolezni, v 16. letu starosti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 15. marca ob 16. iz mestne mrtvašnice na Magdalen ko pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v četrtek, 16. marca ob 7 v Magdalenski cerkvi.

Pobrežje pri Mariboru, Maribor, Kanal ob Soči, dne 13. marca 1939.

Karel in Fani, starši; Slavica, sestra in ostalo sorodstvo.

Dirkalni »Mercedes« 1939»

V Monzi v Italiji so začeli preizkušati dirkalni »Mercedes« za leto 1939, ki je izpopolniten model, ki je zmagoval v letu 1938.

Iz preračunske obravnave narodne skupščine

Govor posl. Steblovnika

Moj tovariš g. Štrcin je že navajal nekatere zadeve in potrebe, ki se nanašajo na kmetijstvo v Sloveniji. Naj se dotaknem nekaterih drugih zadev.

Važno vprašanje je ureditev težko pri izvajanju uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. Kakor je bila uredba potrebna in v mnogih ozirih dobra za našega kmeta, vendar je praksa pokazala mnogo pomanjkljivosti in težko pri izvajanju uredbe. Pozivljem g. ministra, da vse tozadevne predloge in epomenice, ki so se predložile ali v amandmanih, ali kako drugače, sprejme in uvažuje. Pri tej priliki še posebej izrekam prošnjo, naj izda kr. vlada Privilegirani agrarni banki, odn. davčnim upravam v dravski banovini v pogledu olajšanja plačevanja anuitet širokogrudna navodila in pooblastila v korist dolžnikom.

Nadalje je treba rešiti vprašanje prestopnega izvajanja predpisov (določil) zakona o neposrednih davkih. Odmera zgradarine za tiste zgradbe na kmetih in po vaseh, ki se samo slučajno, v sili in brezplačno dajejo v najem, povzroča mnogo in upravičenega nezadovoljstva. Z zgradarino se nezadovoljni tudi tisti mali posestniki-kmetje, ki si z zaslugom v tovarnah, rudnikih in drugod pridobivajo sredstva za preživljanje svoje družine.

Ko se je izvedla v Sloveniji klasifikacija zemljišč, se je izvedla previsoko. Katastrski čisti donos se je previsoko izračunal in sedaj je tudi davek in določila previsoko odmerjena.

Cene kmetijskim potrebščinam so mnogo previsoke v primeru s cenami proizvodov, ki jih prodaja naš kmet. V zvezi je vprašanje vnovčevanja kmetijskih pridelkov in vprašanje ugodnosti prevoza, železniško tarifo za prevoz kmetijskih potrebščin in pridelkov je treba znižati.

V načelni preračunski debati je tovariš g. dr. Lavrič poudarjal težko stanje našega kmetijstva. Poudarjal je, da je izvoz naših pridelkov zelo majhen in če bi se ljudstvo hranilo tako, kakor se hranijo drugi zahodnoevropski narodi, bi bili navzani celo na uvoz nekaterih pridelkov. Zato bi opozoril na nekatere važne proizvode našega poljedelstva, ki jih imamo in za katere je potrebno, da obdržimo zunanji trg, na drugi strani pa pospešujemo proizvodnjo z ozirom na množino in kakovost za izvoz. To so predvsem sadje, vino, hmelj in les.

Pohvaliti moram dosedanje delo kr. vlade

Poslanec Smersu o važnih vprašanjih socialne politike

O ministertvu za socialno politiko je med drugim govoril poslanec Smersu, ki je imel izčrpen govor o nalogah socialne politike ter je med drugim naglasil te-le važne stvari:

S pametno socialno politiko bomo najlažje preprečili delovanje komunizma, ki je močan le tam, kjer vlada krivica. V izvajanju socialne politike smo se v preteklosti preveč naslanjali na tuje vzorce ter zato nismo vodili te politike tako, kakor so zahtevale naše domače potrebe in razmere. Pri tem delu se ne smemo dati vplivati od kapitalističnih gospodarskih ljudi pa tudi ne levičarskih demagogov.

Nova doba v naši socialni politiki je prišla, ko je postal minister tega resora današnji predsednik vlade g. Dragiša Cvetkovič. V njegovi dobi so se razna delavska vprašanja pri nas tako rešila, kakor jih niso dolej rešile niti vse zahodne države. V teh postavah je nov duh, duh novega časa. Na teh temeljih bo treba delati še naprej.

V nadaljnjem svojem govoru potem natančno oriše vprašanje našega delavskega zavarovanja ter naglašja, kaj je treba izboljšati ter spremeniti. Zlasti je važno vprašanje decentralizacije tega zavarovanja. Dalje govori o nameštenskem pokojninskem zavarovanju, ki se je sedaj razširilo tudi po drugih pokrajinah. Treba pa je v to zavarovanje prevzeti še trgovske sotrduke, zobne tehnike, strojnike itd.

Zadnje čase se je pri nas začelo izseljevanje, to je izseljevanje sezonskega delavstva. Izseljensko vprašanje je bilo pri nas 40 let zanemarjeno, zaradi česar smo Slovenci, pa tudi Hrvati utrpeli velikanske narodne izgube. Zato z veseljem ugotavlja važnost Izseljenske zbornice, ki se je ustanovila v Ljubljani. Ta ustanova je za Slovence mnogo večje važnosti kakor pa za Hrvate ali Srbe. Pomniti namreč moramo, da je več ko polovica slovenskega naroda zunaj naših državnih meja. Važna naša narodna zahteva je ustanovitev izseljenskega doma v Ljubljani, kakor je sedanjí predsednik vlade g. Cvetkovič načelno že pristal. V tem domu naj se ustanovi izseljenski muzej ter izseljenski arhiv.

Poslanec dr. Sevšek o naših bolnišnicah

K socialni politiki je govoril tudi slovenski poslanec dr. Maksim Sevšek, ki je kot zdravnik naglašal tele misli:

Dasi moramo priznati veliko delo tega ministertva, vendar je treba reči, da nas marsikaj ne zadovoljuje. To ni krivda sedanje vlade, marveč je krivda samega sistema. Krivica pa je v tem: je preveč birokratizma, je vse preveč centralizirano in končno je zdravstvena služba nepravilno razdeljena.

Birokratizem vedno bolj ubija zdravnike bodisi po bolnišnicah, bodisi na deželi. Zdravniki postajajo goli uradniki, človek z raporti, statistikami, referati noč in dan, ne zdravnik, marveč arhiv! Zato pa so se res napolnili arhivi-umrljivost pa se ne manjša tako kakor bi bilo treba.

Centralizem že celih 20 let gnjavi vse pango našega življenja, tudi našo zdravstveno službo. Zato naglašja: Naše zdravstvo, naše državne bolnišnice je treba vrniti našim samoupravam, kar je v programu sedanje vlade. Samouprave bi morale najbolje organizirati zdravstveno službo v svoji deželi.

Zdravstvena služba je nepravilno razdeljena. Preventivna medicina, ki skrbi za zdrave, da ne zbole, in kurativna medicina, ki skrbi za zdravljenje obolenih ljudi, ti dve medicinski službi delujeta vsaka na se brez vsake zveze. Naše bolnišnice so bile deležne tako malo skrbi, da so postale, kakor je nekdo dejal, le še »delavnice za popravila zlomljenih udov«. Kaka ne sme biti bolnišnica, kaže ljubljanska splošna bolnišnica, ki

predvsem zaradi tega, ker je naša kr. vlada ereditva, da se bodo zgradili tako potrebni silosi za žito in sadje ter kleti za vino. Bojim se le, da so ereditva, ki so na razpolago, mnogo prenzika ter upam da bo g. minister dobil možnost te postavke že v letošnjem ali vsaj v prihodnjem budžetnem letu povišati.

Nato obširno govori o trgovini s sadjem, hmeljem, vinom in lesom.

Da bo pa uspeh naših poljedelcev pri vzgoji in prodaji vseh teh navedenih pa tudi drugih pridelkov dober in uspešen, je treba, da skuša kr. vlada zaključiti ugodne trgovske pogodbe, gledati, da se ne delajo našim izvoznikom pri nakupu in prodaji deviz pri plačilu ali izplačilu z neklirirskimi državami nobene ovire in tako omogočiti, da bo poljedelec za svoj trud in svoje delo čim boljše ali vsaj primerna plačan.

Nič manjše važnosti niso za gospodarsko življenje našega kmeta kreditne zadruge. Slovenci smo imeli razvito kreditno združništvo. Ko je nastopila l. 1931 denarna kriza, so imele te zadruge poldrugo milijardo hranilnih vlog. Mogle so popolnoma zadovoljiti potrebo po kmečkem kreditu. Naša zahteva gre za tem, da se pomaga kreditnim zadruham, da pridejo do popolnega zaupanja. Popolno zaupanje pa potrebujejo radi tega, da se obnovi varčevanje. Treba se je osamosvojiti od tujega kredita. To pa je mogoče le, če dvignemo domače varčevanje.

Končno je naglasil važnost kmetijskih zbornic.

Poslanec Rigler

V proračunski obravnavi kmetijskega ministertva je govoril tudi poslanec Rigler, ki je naglasil, da je kmetijski proračun mnogo premajhen za potrebe našega kmetijstva. Kot slovenski poslanec je naglasil, da mora Slovenija uvažati žito, ker je v tem pogledu pasivna dežela. Kmetijsko pridelovanje je treba dvigniti zlasti z gnojili. Kot strokovnjak se je nato bavil z živinorejo ter s skrbjo za plemensko živino. Graja zaostlost veterinarske službe pri nas. Dalje govori o državnih žrebnicah v Ponovčah, o bakteriološkem zavodu v Ljubljani, kakor preide na melioracijo naših kmetijskih zemljišč. V tem pogledu zlasti naglašja potrebo izsuševanja ljubljanske barja ter izsuševanja močvirij v občinah Sodražica, Ribnica in Velike Lašče. Na koncu naglašja, kolike važnosti je za narod in državo močan kmetijski stan, kateremu mora država posvetiti mnogo več ljubezni in pozornosti.

Pretekli teden, ko je narodna skupščina delala skoraj noč in dan s polno paro ter se pri tem naši slovenski poslanci pokazali neustrahovano pridnost ter vestnost v zastopanju koristi slovenskega

ministertvu za gozdove in rudnike:

Poslanec Bitenc za naše rudarje

V obravnavi preračuna ministertva za gozdove in rudnike je poslanec Bitenc govoril o razmerah, ki v njih žive naši rudarji. Zlasti v prvem delu svoje govora se peča z vprašanjem rudarskih vpokojencev, ki so razdeljeni v dve vrsti: eni sprejemajo svoje prejemke po starem zakonu, drugi po novem. Zlasti težko je stanje starih vpokojencev, ki eicer prejemajo še nekatere doklade, kar pa vse skupaj ni dovolj za pošteno življenje. Pričakuje od ministra, da bo to razliko, ki je obnem velika socialna krivica za stare rudarje, odpravil.

V drugem delu svojega govora se poslanec peča s pravilnikom za Bratovske blagajne. Naglašja, kako pravilnik v § 50, odstavek 3, govori o varstvu pravic v slučaju onemoglosti, pa pri tem možnost pravice omejuje s tem, da dodaja, »če rudarji znova stopijo v članstvo Bratovske skladnice«, ako so iz nje kdaj izstopili. Tako je rudar, ki je pozneje prešel v drug poklic, leta svojega članstva pri blagajni docela izgubil.

Dalje govori o krivici, ki jo prizadeva § 82, odstavek 3, pravilnika ponekrečnim rudarjem ter jih postavlja v stanje neenakopravnosti z drugimi delavci. Razlika je v tem: Ako delavec, ki ni rudar, izgubi pri delu na primer svojo levo roko ter ga potem njegovo podjetje postavi za nočnega čuvaja, bo ponekrečni delavec zaradi svoje delno zmanjšane delazmožnosti poleg zaslužka za nočnega čuvaja dobival še vedno tudi nezgodno rento. Če pa izgubi levo delavce, ki je rudar, in ga podjetje potem postavi za nočnega čuvaja, dobiva ponekrečni rudar v takem slučaju od invalidnine zgolj razliko med njegovo sedanjo in prejšnjo plačo. Za izgubljen roko ne dobi nič. To je krivica, ker ima roka za vsakega človeka veliko vrednost ter ga ta invalidnost ovira tudi v zasebnem življenju. Ker pa so pred postavbo vsi delavci enaki, se mora ta krivica odstraniti in rudarjem popraviti.

Govornik nato prehaja na neko določbo novega finančnega zakona za novo preračunsko leto. Ta nova določba se namreč glasi, da bi § 219 obrtnega zakona veljal za rudarje, da si ohranijo pravico dobivati plačilo še 3 dni svoje bolezní, če takrat nimajo pravice na hranarino. Tudi ta določba pomeni izjemno stanje za rudarje. Pričakuje, da bo minister to izjemo v dopolnilu črtal.

Končno se peča z izkopom premoga v Sloveniji, kar ima velik vpliv na rudarske žepce. Leta

naroda na vseh področjih, nam tehnično žal ni bilo mogoče sproti navajati vse govore, ki so jih naši pridni poslanci imeli k posameznim ministertvom. Naj to dopolnimo danes:

1929 so v Sloveniji izkopali 2.115.000 ton premoga ter 169.000 ton lignita. Leta 1938 pa so izkopali samo še 1.564.000 ton premoga in 128.000 ton lignita. To se pravi, da je na Slovenskem v teh letih izkop premoga padel za 26,4%, izkop lignita pa za 24,3%. V istem času pa je v drugih delih države izkop premoga narasel od 2.405.000 na 2.908.000 ton, izkop lignita pa od 953.000 na 1.141.000 ton. Torej je izkop v Sloveniji pri premogu padel za 26,4% oz. 24,3%, drugod pa je narasel v istem času za kakih 21 oz. 19%. Vzrok pa je ta, ker se dobave za državne železnice stalno znižujejo. Rudarska podjetja Slovenije so dajala nekdanj drž. železnicam 45% vse potrebe, sedaj pa ne dajo niti celih 20%.

To dogajanje močno zaskrbljuje gledajo delodajalci, še bolj pa delavci sami. Že meseca evčana je odpadlo nekaj delavnih dni, ta mesec pa bodo delali le še po pet dni na teden. Zaslužek naših rudarjev je že itak majhen, čeprav so docela zaposleni. Kaka neki bodo živeli rudarji, če se, ji skrajša še delovni čas? Če se dobave državnim železnicam znižajo, bodo redukcije neizbežne. To bi pomenilo pravo neurečilo, ker naš rudar živi zgolj od tega zaslužka, ki mu ga daje rudnik.

Zato upravičeno pričakujem, da bo g. minister za gozdove in rudnike vse storil, da se dobave za državne železnice povišajo.

Poslanec Gajšek govori

Nato je govoril poslanec Gajšek (dravogradski okraj). V začetku je obširno govoril o agrarni reformi v dravski banovini ter o nedostatkih, ki so se pojavili pri njeni izvedbi. Delo je treba decentralizirati in dati posameznim banom neposredno nadzorstvo nad njim. V gozdni upravi v dravski banovini je premalo osebja. K lovskemu zakonu meni, da ni prav, da se gotovim javnim nameštencem jemlje pravica do lovske karte. Na koncu svojega govora prosi poslanec g. ministra, naj se zavzame za gozdarsko šolo v Mariboru in za list »Gozdarski vestnik«, ki zasluži vso podporo. Svoj govor je zaključil s poglavljem o hudournikih in je prosil ministra, naj pride dravski banovini v tem pogledu na pomoč, ker ji vode hudournikov vsako leto prizadevajo neizmerno škodo. S posebnim poudarkom je poslanec Gajšek prosil za pomoč za brezposelne rudarje v Lešah pri Prevaljah.

Slovenska vztrajnost in poštenost – naš velik narodni kapital

Iz govora posl. Bajleca pri obravnavi trgovskega ministertva

Dne 9. marca zvečer je v obravnavi trgovskega ministertva spregovoril posl. Bajlec, ki je med drugim tudi tole naglasil:

Poudaril je, da se je Slovencem s poštenim in trdnim delom posrečilo, da imajo do malega vso trgovino doma in vso obrt v svojih domačih narodnih rokah. Slovenci trgovci, kakor obrtniki, sta znana po svoji solidnosti, poštenosti in zanesljivosti, kar smatra, da je to velik naš narodni kapital.

Naši prijatelji iz Črne gore, ki očividno s posebnim »ljubeznijo«² gledajo naš kulturni in gospodarski razvoj, so nam ponovno očitali, da se v junaštvu in borbi ne moremo meriti s Črnogorci. Mislim, da je težko soditi, kdo je v naši državi v teku stoletij več pretrpel in kdo se je bolj junaško boril. Če vzamemo našo slovensko zemljo in vse tiste navale, ki so v stoletjih prišli nad njo in njeno prebivalstvo, moramo reči, da ta slovenski narod, ki je vse to preстал, kar vemo iz zgodovine, ima izredno življenjsko žilavost in silo. Poleg fizičnih borb je pa prečel naš narod še silne kulturne in gospodarske boje, ki jih je z neizmernim junaštvom, vztrajnostjo, razumom in voljo srečno

prestal. V vseh teh borbah smo se Slovenci izkristalizirali kot vztrajen, delaven in borben narod, a tudi kot narod skrajno previden in razumen.

Te lastnosti krasi zlasti tudi naše trgovstvo in naše obrtništvo, kakor tudi našo industrijo, kolikor je je v naših rokah. Tudi industrijo bi imeli sedaj že po večini v domačih rokah, a manjkalo nam je za to potrebnega denarja. Čutimo se pa popolnoma sposobne vzeti samostojno v svoje roke, kakor trgovino in obrt, tako tudi industrijo vsakršne vrste. Mi smo vajeni delati, delati pridno in samostojno brez tuje pomoči, hočemo samo, naj nas pri našem delu nihče namenoma ne ovira.

Nato govori o bencinskem kartelu, o trgovini s kmečkimi pridelki ter se nazadnje zavzame za izobrazbo trgovskega naraščaja.

Čudi se, kako je to, da v zadnjih letih eploh ni stavljen v preračun v ta namen prav nobena vsota, dasi so prejšnja leta bile za to določene znatne vsote. Zavzema se še za zaščito naših malih obrtnikov, med drugimi tudi za naše ribniške rešetarje, katerim naj bi šla država na roko pri prenosu denarja v našo državo, ko gredo s svojo suho robo v Nemčijo.

Skrb za naše kmetijstvo

O tem so govorili trije slovenski poslanci, in sicer poslanec Štrcin, potem predsednik Kmetijske zbornice posl. Steblovnik ter posl. Rigler.

Govor poslanca Štrcina

Poslanec Štrcin je med obravnavo kmetijskega ministertva naglasil tele pereče kmetijske zadeve:

Velika napaka, ki jo delamo pri vsej skrbi za naše kmetijstvo je ta, da imamo pred očmi vedno le mrtvo kmetijsko proizvodnjo, ne pa živnega kmeta, Kmetisko gospodarstvo je živ organizem, tega se moramo pri vsem delu zavedati, če hočemo imeti močan kmetijski stan. Danes pa kljub temu, da je pospeševanje kmetijstva močnejše kot kdaj poprej, vendar naš kmet čedalje bolj propada ker ne zmore več bremen, ki se mu nalagajo. Za glavni stan v državi, za prehranjevalni stan, ki v Jugoslaviji predstavlja 12 milijonov, se moramo bolj brigati, ker na teh sloni tudi narodno obrambna moč države.

Samo 50% zemlje je v Sloveniji, ki se more izkoriščati za kmetijstvo, pa še od tega je četrtina v najslabšem stanju. Zetska banovina ima 48% kmetijske zemlje, tako da pride Slovenija takoj za Črno goro. Od vse površine, ki je v Jugoslaviji posejana s pšenico, odpade na Slovenijo samo 3%. Letno moramo uvažati iz drugih pokrajin okrog 8000 vagonov žita.

Slovenski kmet mora več kot pol leta kupovati žito ali pa je brez kruha. Višina pridelkov je v neposredni in tesni zvezi z dobrim gnojenjem. Pravilno gospodarjenje s hlevskim gnojem pa je mogoče samo, če so gnojilna dobro urejena. Pri današnjem gospodarskem položaju kmeta pa ne moremo pričakovati, da bi kmet pri tako visoki ceni cementa to izvedel. Ze eene cementnega kartela so previsoke, obetno pa jih povišuje še prometni davek in trošarina. Kmetijsko ministertvo naj zastavi ves svoj vpliv, da se cement za kmetijske namene oprosti vseh trošarin in prometnega davka, železniška tarifa naj se mu pa zniža vaj za 50%.

Važna so tudi umetna gnojila. Cene umetnih gnojilom so pri nas previsoke v primeru s cenami kmetijskih pridelkov. Vse kmetijsko na-

predne države so že zdavnaj spoznale veliko vrednost umetnih gnojil in njih uporabo temu primerno tudi pospeševale. Ali ni sramota za našo državo, za katero pravimo, da je agrarna, da morajo njeni kmetje stradati? Apeliramo na kmetijsko ministertvo, da skupno z domačo industrio umetnih gnojil odpravi nesorazmerje med cenami umetnih gnojil in kmetijskih pridelkov.

V živinoreji naj se nadaljuje z započetim selekcijskim delom, oziroma naj se še pospeši. Najvažnejši dohodek od živinoreje pa predstavlja mlekarstvo. Za pravilno in uspešno delo v mlekarstvu in za organizacijo mlečne proizvodnje in ugovine je neobhodno potreben okvirni mlekarški zakon.

Tudi zakon o lovu je potreben spremembe. Predvsem naj se upoštevajo kmetijski interesi, ne pa, da se ščitijo samo interesi lovcev.

Zaboljšanje položaja našega kmeta je važne vloge njegova strokovna izobrazba. Za strokovno prosveto 12 milijonov kmetovalcev v Jugoslaviji žrtvuje državni budžet samo 0,088%.

Danes dediščine taksirajo kot pogodbe. Samo do vrednosti 50.000 din so dediščine proste take, vendar samo v primeru smrti, pri prenosu za časa življenja ne. Prej je veljalo do vrednosti 500.000 din. Treba bi bilo to mejo dvigniti. Razen tega je treba omogočiti plačevanje dednih taks v obrokih.

Krivice so tudi davščine, ki jih mora kmet plačevati mestnim občinam pod najrazličnejšimi imeni za svoje pridelke, ki jih pripelje na trg. Mestne občine zaslužijo več kot kmetije sami.

Mesta naj bi smela pobirati samo tržno takso, ki naj bo samo tako velika, da se krijejo stroški za vzdrževanje trga z vsemi objekti, ki stvarno predstavljajo trg. — Nikakor pa ne gre, da morajo kmetije plačevati mestom zato, ker pridejo v mesto, ker od tega imajo meščani večje koristi.

Oločno je nastopil zoper davščino na vozove na vmeteh in zoper uredbo o 6 cm platiščih pri vovozih.

Potrebno je tudi izpeljati kmetisko socialno zavarovanje. Izda naj se okvirni zakon, s katerim se pooblašča ban, da more za svojo banovino pristopiti k izvedbi socialnega zavarovanja kmetijskega ljudstva.